

За Українську Самостійну Соборну Державу!
Воля Народом! Воля Людині!

ВИЗВОЛЬНИЙ

ШЛЯХ

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ МІСЯЧНИК
Ч.3 (42). Березень 1951 Рік IV

З М І С Т

1. Е.О.....В ПЕРШІ РОКОВИНИ СМЕРТІ ГЕРОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВО-
ЛЮЦІЇ
2. І.В.....В РОКОВИНИ ГЕНІЯ УКРАЇНИ
3. З.Карбович...УКРАЇНА НА СВІТОВІЙ МАХІВНИЦІ
4. І.О-вич.....НА РОЗДОРІ
5. П.Полтава...ЧИ ЦЕ НЕ ПЕРЕКОНУЄ НАС
6. Р.О.....ЛИШ "ПРЕЗ ЛАБІД", НЕ "ПРЕЗ ДОНОСИ"
7. Д.Шалдій...БОРОТИСЯ, НЕ "РІВНЯТИСЯ НА МОСКВУ"
8. Д.....ФАРИСЕЇ БЕЗ МАСКИ
9. Радіослухач...МОВА УКРАЇНСЬКА, АЛЕ ЗМІСТ МОСКОВСЬКИЙ
10. К.Д.....МОСКОВСЬКІ ІМПЕРІАЛІСТИ ПРОПАГУУЛЬ УКРАЇНСЬКОЮ
МОВОЮ СВОЇ ЦІЛІ
11. В.А.Ш.....КУЛЬТУРА І ЦИВІЛІЗАЦІЯ
12. М.Трихрест...МОСКОВСЬКИЙ ІМПЕРІАЛІЗМ І РЕЛІГІЯ
13. М.Мухин.....ЧУДАЦЬКЕ НАВЕРНЕННЯ
14. Д-р.Д.Донцов...ДО ТРАДИЦІЙ
15. Г.В - ий.....УКРАЇНСЬКА МАТІР-ГЕРОЇНЯ
16. А.К....."СТАРШИЙ ВОЯРИН" - ОСЬМАЧКИ
17. О.Д....."УКРАЇНІЗАЦІЯ ОДЕСИ"
18. З край.мат...ЛИСТ ДО БРАТА
19. " " ...МОЛОДЬ ОСУЗ ДО УКРАЇНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ
20. " " ...ХРОНІКА ПОДІЙ
21. " " ...ШКІЛЬНА МОЛОДЬ БОРЕТЬСЯ
- 22.....ПОЖЕРТВИ

П о ж е р т в и

НА ПРЕС-ФОНД "ВИЗВОЛЬНОГО ШЛЯХУ"

На іменинах п.Василя Гука, в м.Брад-
форд, за ініціативою п.Смілки гості
зложили - І ф. 16 ш. 6 п.

П.Петро Сторожук - І ф.

Іван Дубатовка жертвував І ф.

НА "ВИЗВОЛЬНИЙ ФОНД" ЗЛОЖИЛИ:

Ініціативний гурток в м.СТОКПОРТ
/Чешпіре/, в нагоди Різдва Христового
перейшов з колядою по українських до-
мах. На "В.ф." зложили: Г.Савка - І ф.
5 ш., С.Рад - І ф., П.Петінський - ІО
ш., М.Гайда - ІО ш., М.Яцків - ІО ш.

В гостелі ФУЛНЕЙ ПАРК 6.Спалдін,
за ініціативою Голови Б-лу СУБ-у п.Д.

Стефана, як щедрівку зібрано на "В.ф."
- 8 ф. 3 ш. 2 п.

З нагоди Різдва Христового, ініція-
тивний гурток в мм. АШТОН-Ю-ЛІЙН і
ДАКІНГІЛДІ /Чешпіре/ перейшов з коля-
дою по українських домах. На "В.ф." же-
ртвували: По ІО ш. - В.Яцків, Г.Андруш-
ко, П.Пелих, М.Гальків, П.Шпот, В.Вільни-
цький, С.Галай, С.Серафим, М.Попівняк, П.
Русаків, Б.Кульчицький, С.Ришкович, Р.О-
лещук, Д.Свердлик, М.Листяк, Т.Онукевич,
Д.Яців. Д.Шміт - І2 ш.
По 5 ш. - В.Ліхтер, М.Джок, І.Малехуш,
О.Мляхетко, М.Шемрей, О.Галька, І.Гусаре-
вич, С.Витяговський, І.Дмитрів, .
О.Корець - 6 ш. 6 п., О.Лапка - 6 ш.,
С.Пастух - 4 ш., В.Юрко - 3 ш. 6 п.,
С.Шпура - 3 ш., М.Книш - 2 ш. 6 п., Г.
Зінко - 2 ш. 6 п. По 2 ш. - С.Шереме-
та, М.Масяч, М.Шабунко, М.Семчук. Вол-
Чаплінський - ІО ш.

/Продовження на сторони 44./

Визвольний

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ МІСЯЧНИК

ШЛЯХ

Ч. 3/42

БЕРЕЗЕНЬ 1951 р.

РІК: IV

В ПЕРШІ РОКОВИНИ смерти Героя Національної Революції

Головн. Ком. УПА сл. пам'яті Ген. Т. Чупринки, Голови Ген. Сен. УГВР – Лозовського, Голови Проводу ОУН на Укр. Землях – Турв – Романа Шухевича

"Шухевич агинув в Білогорщі,
щоб жити Чупринкою в віках".

Ще тому пів року ніхто поза вузьким
кругом втаємничених не знав, хто це ген.
ТАРАС ЧУПРИНКА-ТУР-ЛОЗОВСЬКИЙ. Про нього
ходили легенди по Україні, як про
безіменного КОМАНДИРА БЕЗІМЕННИХ.

Небагатьох знало ймення – Чупринка
з ОСУЗ. Григорій Чупринка ростріляний
московсько-більшевицькими наїзниками
був відомий, як організатор подібного
повстанського типу боротьби, хоч без
порівняння менших розмірів. Роман Шухе-
вич, який не любив розголосу, свідомо
прийняв приbrane ймення цього першого

надіпрянського Чупринки, який жив, бо-
ровся й агинув за ті самі ідеї, за я-
кі в Білогорщі наклав головою Р. Шухе-
вич. І фактично дії обох Покійників
зіллялися в одне. Імя Тараса Чупринки
стало символом для всієї України, сим-
волом боротьби не лише останніх років,
але боротьби за всі тридцять років
нашої доби.

В Деклярації Проводу Організації У-
країнських Націоналістів, виданої піс-
ля закінчення другої світової війни в
1945 р. стоїть чітке й героїське зобо-
в'язання, мабуть єдине в своєму роді.
Провід ОУН заявляє перед усім світом,
зокрема перед українським народом, що
він не покине рідної землі, а керувати-
ме боротьбою на місці, що Він оствється

разом з народом і в народі. Він захища-
тиме його, він унапрямуватиме його бо-
ротьбу, він підшукуватиме щораз нові і
нові методи боротьби, Він – не покине
народу. І власне тим, хто керував тоді
цілістю, хто говорив від імені Проводу
Всесвітньої України – був Він – вже тоді
важко фізично хворий, але духом ніколи
незламний – Роман Шухевич. І це зобо-
в'язання Він, як ніхто інший в історії
нашої боротьби останніх десятиліть, до-
держав. Він остався в Україні, хоч як на-
мовляли його друзі, щоб з огляду на йо-
го стан здоров'я, покинув підпілля і
йшов на лікування закордон. Але Він ві-
дмовився.

І страшний біль стиснув серця нас
всіх, коли прийшла трагічна вістка про

В РОКОВИНИ ГЕНІЯ УКРАЇНИ

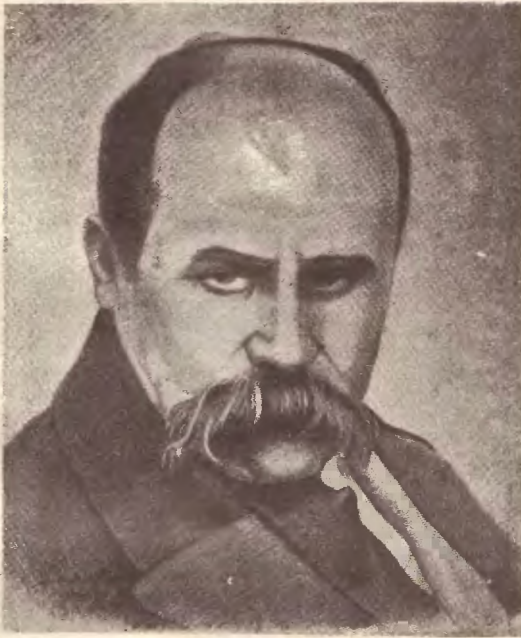
Рік-річно український нарід, на свій і чужій землі, велично вшановує пам'ять Тараса Шевченка. Перед його Великим Духом наш нарід складає приречення сповнити його "Заповіт"; "благословить дітей своїх" на боротьбу з ворогами за державну незалежність, бо тільки:

"В своїй хаті - своя правда,
І сила, і воля!"

Тарас Шевченко, як духовий велетень українського народу належить до числа найвишарпаних індивідуальностей но-

вої історії: Байрона, Данте, Гете, Шекспіра, Гюґо і ін. Він є символом національного духа української нації. То він налив у серце української нації "кров добру, - не чорну" і натхнув душу українського народу своїм віщим невимірним словом.

Коли сьогодні перед нашими очима розвивається найбільш героїчна епопея визвольної боротьби українського народу, то джерелом її духовості, героїзму, патріотизму й безмежної любові до України, є незаперечно творчість Тараса

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Шевченка. Бо він - Геній української нації, Творець національного відродження й натхнення, Апостол Правди і Пророк майбутнього України.

Т. Шевченко освятив своїм мученичим життям потоптаний ворогами наш національний прапор і заткнув його знову на верхів'ях найвищого ідеалу нації, а на сторожі його поставив своє пророче, невимірне слово.

"Кобзар" Т. Шевченка - це національна Євангелія українського народу, звідки він черпає свою духову силу, віру, любов і силу до найвищих національних ідеалів. Це невичерпне джерело живучості української душі, що придав-

лена наїзниками "...знову оживає і сміється"

Поет вказує, що єдиний шлях до визволення нації, це шлях революційного зриву й "народнього гніву", що "розкує" поневолений народ, і тоді:

"... - домовина
Розвалиться, а з під неї
Встане Україна
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти!"

Він з гнівом опрокидує брехню ворогів України, що стараються зневажа-

ти народніх борців за її волю -
гайдамаків-повстанців:

"Брешиш людоморе:
За святую правду, волю
Розбійник не встане,
Не розкує закований
У ваші кайдани
Народ темний; не заріже
Лукавого сина;
Не розіб'є живе серце
За свою Україну!"

Національне й соціальне визволення української нації - це заповіт Шевченка для всіх "мертвих, живих і не-народжених" поколінь українського народу. Його полум'яне слово проти тиранів і тиранії, вся його творчість, овіяна такою великою й сильною любов'ю до України, що не було в світі жодної вероючої сили, що зуміла б розбити серце Поета, випити з нього його "живу кров" і скувати його душу. І справді, як сам про себе казав Поет: "Караєсь, мучуся...але не каюсь!". Не було ні одної хвилини в його житті, чи то в час заслання, чи в час фізичного болю й терпіння, щоб любов його до України остигала, щоб перестав він любити "бевталанцу свою Україну".

"Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні,
Та не однаково мені,
Як Україну алії люди
Присплять, лукаві, і в огні
Її окрадену збудять...
Ох, не однаково мені!"

- Так через ціле своє життя Т. Шевченко турбувався майбутнім України. Тому Поет нещадно картає тих "недолудків" і "перевертнів", що приспляють і окрадають Україну і "з матері полатану сорочку знімають", він кличе до них:

"Схаменіться, недолудки,
Діти вродиві!
Подивіться на рай тихий,
На всю Україну;
Подлюбте щирим серцем
Велику руйну!
Розкуйтеся, братайтеся!"

Тарас Шевченко - це поет-революціонер, тому він такий близький і дорогий серцю сучасних борців за визволення України. Він струснув сумлінням "братів незрячих", називаючи тих, що зраджують Україну й служать ворогам: "Раби, підніжки, грязь Москви, Варшавське сміття..."

Він підняв Україну до національного чину, воскресив славу минулого, розказав, чий ми сини "яких батьків? Ким за що закуті?". Поет закликає й благословить свій народ:

"Борітеся - поборете:
Вам Бог помагає;
За вас сила, за вас воля
І правда святая!"

Тарас Шевченко напохитно вірить у визволення України. Ворогам, окупантам України, він кидає грізне мemento:

"...В день радості над вами
Роспадеться кара,
І повіє новий вогонь
З Холодного Яра!"

- І тоді:

"Настане суд! Заговорить
І Дніпро і гори,
І потече сто ріками
Кров у сине море..."

- Тільки так прийде визволення України і тоді український народ здобуде свою національно-державну незалежність.

За ідеї Т. Шевченка піднялась до боротьби сучасна Воляга Україна. Десятки тисяч крашних синів і дочок української нації, в рядах революційної ОУН і УПА, своєю кров'ю й життям документують перед світом право української нації на волю й самостійність.

І вже потекла з "України в сине море, кров ворога" і зближається день, коли Україна пірве кайдани, "вражю, кровю алою" окропить волю, і "в сім'ї вольній, новій" вшанує свого найбільшого сина "незлим тихим словом".

І.В.

Пам'ятник Тараса

Шевченка в Києві.

Україна на світовій шахівниці

Ця епоха знаменує національна ідея, як основний мотор реорганізації світу на нових принципах.

Живемо в добі розпаду імперій. Було б помилковим уважати, що західні імперії не підтримали наших національно-визвольних змагань лише з незнання справи. Це теж не припадок, що вони підтримували єдиногодільців і тоді, а врешті визнали і більшовиків. Розпад російської імперії потягнув би за собою закономірно розподіл і інших імперій. "Бацька" національної ідеї здійсненої на руїнах російської тюрми народів предістався б і в азіатські і африканські колоніальні народи та викликав би могутні національно-визвольні процеси, що їх намагалися спинити імперіялісти всіх мастей. Тому теж не є припадок, що Захід монтював ЧСР, Югославію, віддав Польщі Львів і Вильно, бо таким чином хотів заразити імперіялізмом і ново-визволені народи, що ще вчора, як напр. Польща й Чехія — були поневолені. В такій ситуації насилля, загарбництво було, згл. мало бути, освячене навіть типом народами, які ще вчора складали своїх синів на жертвнику боротьби проти найбільшої тиранії на той час — царату.

Національну ідею, тобто державну суверенність навіть старих високо-культурних народів, як Україна, Грузія і т. д. — потоптано, а в ново-утворюваних державах — *найсправедливіший принцип* етнографічний — анеговано. Дозволивши малим "антантам" поповнити малі проступки супроти національної ідеї, тим чином думали вільніше "порядкувати" в своїх імперіях. Не могла ж ні одна країна Європи — за винятком хіба уявляти — виступати по ім'я моралі в захист нечасних індонезійців, чи індокитаїців або героїчного Абдель-Кріма, коли в себе, тобто таки в колісці модерної культури в Європі, під ярмом рабства, мала Польща і частину українців, і білорусів, і литовців і німців, або ЧСР чи Югославія і т. д. Тому підтримка СССР врешті і його визнання всіма Західними потугами мала теж в основі цей мотив. Йшлося про ослаблення імперії противної, іншої, — а не про її завалення. Про завалення могло б іти тільки в тому випадку, коли б знайшлася якась одна в дотеперішніх імперій, що була б в силі переобрати "спадщину" іншої, не в сенсі визволення підкорених попередньо народів, але їх включення в своє — хай і золоте — ярмо. Генеральна

лінія розвитку була така: перебирати від переможеної імперії в своє колоніальне посідання ті терени, які це можливо було загнудати, а давати, під примусом, свободу тим, яких не можна було загнудати, але, допомагаючи їм визволитися, потурати їх імперіялізмові, щоб таким чином мати виправдання свого. Очевидно, таке маневрування було зумовлене потужним непереможним ростом національно-визвольних рухів, що вже в минулому столітті ставали угодним каменем міжнародної політики, що правда — покищо як потенція, а не кінетична сила, але з тим більшою проєкцією-заповіддю вибухової сили на майбутнє.

Це не є припадок, що якраз в той час, коли формувалися новітні імперії, як грізний передвісник нового ладу на Сході Європи прийшла до слова українська козаччина, як грандіозний смолоскип, що своє світло кинув на століття.

Хмельниччина — це уосіблення зеніту української національної революції в цю епоху і вона видвинула чітко і ясно проблему визволення народів. Це припадково усамостійнювалася Прусія і не припадково помагав Хмель білоруській пинській шляхті, що звернулася до нього за поміччю. Хмельниччина була потужним поривом універсального значення. Може вона, як і вся Січ з козаччиною не підходила до цієї епохи царювання імперіальної ідеї, може й це в тодішньому генеральному стилі далеко переростало свою епоху, може і тому мусіла бути програма. Але Україна — цієї ідеї всіх часів і епох — ніколи не понехала. Шевченко же могутніше підніс її, ще могутніше заговорив про неї в "Кавказі", в усіх своїх політичних поемах, в цілій своїй творчості і житті.

Його епігони робили це саме. Ця нитка пройшла до нинішнього дня, до неформальної Організації Українських Націоналістів, якої гаслом є: "Свобода народам — свобода людям!". І саме це, що ми мабуть єдині сьогодні в світі маємо відвагу відкрити і сміливо називати себе націоналістами — тобто носіями національної, антиімперіальної ідеї, — може й засвідчує, що золотий і кризовий нитки традиції Байда і Богданів не зраджені в Україні.

В Україні наймогутніше замаркований цей удар національної і імперіальної ідеї, націоналізму і імперіялізму. Тут від століть перехрещувалися в боротьбі два світи: уосіблення найгір-

шого видання імперії - Росія і носії національної ідеї - Україна. Цей змаг набірає універсального значення. Це не романтика, що козаки йшли "братів визволяти й слави добувати", а не загарбувати чуже. А російський вояк, коли маршував на Берлін і бачив багаті склепи і гарні жінки, тоді кавав, що "стоїло воювати". Це не припадок, що одним з перших починів ОУН в 1941 р., в зічні, було приступлено до організування спільного фронту поневолених народів, висуваючи, зараз після очищення рядів революційної когорти від мельниківського намулу, спільний орган поневолених народів "Наш фронт", чи в 1943 р. під омофором УПА скликання Партої Конференції Поневолених Народів.

Ми мали змогу нераз читати, що якийсь панічний, незрозумілий страх огортав загарбників України, коли вони призадумувалися над її потенціями. Відомо, що Гітлер боявся цих мовчазних, запеклих, твердих і глибоко релігійних хліборобів-воїнників, що привітливо інколи усміхалися, але ніколи не можна було забачити, що сталося би, як би вони в свої руки мозольні взяли самі свою долю, байдуже, чи вони працювали на фабриці, чи за борком. Голосу землі української ніхто з них не забув!

Світ ділився досі на сфери впливів - західних імперій і їх сателітів, різного роду малих "антант" в одному пляні, а в другому - російська імперія з її диверсійними ідеями: панславизм, оборона православ'я, пролетаріату, ісламу і т.п. З цього погляду вона намагалася підмінювати австрійську імперію з нутра. Самий суттєвий вузол сучасної світової політики - духання національної і імперіальної ідеї стоїть наступно: західні імперії бачать, що нестримного росту національно-визвольних рухів, які вишарпуть в собі вже і соціальне визволення, не загнущати, і дають, як це робить надзвичайно вміло британська імперія, їм змогу виявитися і здійснити їх цілі в тій, чи іншій формі в рямцях сфери впливу даної імперії. Цього ствердження, на халь, не можна віднести ще до французької імперії. Сьогодні стоїть засаднича вимога: національно-визвольні рухи в світі, тобто національний принцип може бути переможений універсально, або він переможе. Значить: або світова імперія, тобто ввесь світ підкорений кліщі тиранів, - або свобода народів всього світу, тобто національна державність кожного народу в етнографічних межах. Якщо буде в світі бодай одна закути-на, де голос національної і індивідуальної волі матиме змогу вільно луна-ти, не вдержиться імперія світових рабів і тиранів. Ідеї не платять мита.

Тому ми стоїмо перед епохою - або підкорення імперіальстами всього світу, або визволення й свободи народів всього світу. Посередньої форми з цього катаклізму не вийде вже. Сьогодні ми переживаємо найбільш класичний зудар двох протиставлених ідей: національної і імперіальної. Імперіальні системи вчорашнього дня обороняються, як могла лише, шукають різних компромісових, обманливих формул, федералізмів, союзів республік, самовизначень аж до відділення і т.п. Все це ні до чого, жодним формулам, включно з фальшованими плебісцитами вже не можна врятувати того, що засуджено життям смерті. До минулого немає вороття. Тільки нікчемні або божевільні боряться ще проти національної революції, що з залізними консеквенціями йде проти хвиль і проти всіх ідолів, яким досі поклонявся світ. Соціалізм, комунізм і т.п. були ідеями, які між іншим мали мету творити "добровільний перехід" від капіталізму до комунізму, тобто люди мали визбутися "національних забобонів" і як вівці йти до світового комуністичного, чи соціалістичного "раю", де їм накладається імперіалістичний каганець. Коли "третій Рим" - Москва, претендент на світового тирана, побачив, що безпосередньо російське національне загаришництво не зможе стати на прох в усім світом, тоді цушено в обіг ехидні псевдо-ідеї. Більше того, Москва побачила, що їй протиставною є не підкріплена атомовою бомбою - імперіальна ідея якоїсь іншої держави-претендента на світового володаря в тій чи іншій формі, але національна ідея, що живе в катакомбах, на халь це подекуди і по цей бік залізної заклони. І тому Москва починає ехидну гру: найжорстокіше адавляючи національно-визвольні рухи в СССР, вона, перед ще не суверенними народами вільного світу стає покровителькою саме найбільш ворожої і небезпечної їй - н а ц і о н а л ь н о ї і д е ї. Мета ясна: тактично підтримувати національне, а це значить і соціальне визволення ще не суверенних народів по цей бік заклони, включаючи їх в свій круг, щоб закріпити свої вихідні позиції, рушити на підбій всього світу, і здобути перемогу своєї імперіалістичної ідеї. Для цього якраз найбільш ворожа імперіальній ідеї - ідея національна, використовується облудно. Москва - це і та сила сьогодні, яка найбільш послідовно йде по лінії запанування над всім світом і створення світової імперії тиранів і рабів.

Замагання США економічно опанувати світ шкодять універсальній боротьбі проти російського імперіалізму, бо затемяють чистоту двох протиставлених ідей, про яких зараз ідеться: імперіалістичної і національної. Ця своя помилку

США гірко спокують, тим більше, що їм видається зручніше господарсько проикати, коли будуть збережені так звані великі комплекси, тобто сурогати імперій, різні федерації, об'єднані держави Європи і т.п. Тому намагання США ослабити СРСР, вірніше російську імперію, "привести її до порядку", "демократизувати" а не завалити - це тупцювання на старому місці, - це політика вчорашнього дня, політика Вілсона, Клемансо, які у висліді остаточного закінчення винувати в тому, що більшовизм загрожув світові, бо затримали процес національного усучеренення, допомігши росіянам нам заложити каганець. Не іншу політику веда і веда Німеччина, що все це ставить на єдину неділим. В остаточному спірається це на відому формулу "рівноваги сил", вигравання, але ця формула вже перестаріла, коли цей баланс оф повер бере до уваги імперії, але вона може стати живою, коли здержуючим антиросійським фактором при обмеженні Росії до її етнографічних мех - будуть незалежні національні держави.

Британська спільнота народів, узглядаючи цей процес розвитку світу по лінії національної ідеї, йде в рамках своєї сфери йому на зустріч, намагаючись все ж зберігати, агл. привернути статус кво анте з 1939 р. Така ізоляція також не приносить користи. Бо агресія російського варвара в напрямку світової імперії є динамічна, з п'ятима колонами в нутрі кожної нації на заході, з мілітарною і політичною стратегією, яка напастницьку війну комбінує з внутрішньою громадянською. Світова імперіяльна концепція в наступі. Її треба дати відсіч не зберіганням старого, ані не черговим намаганням поділити сфери впливів, бо це все соціологічно неможливе. Це вже закон: а бо буде світова імперія рабів, а бо кожна нація буде вільна, а в ній люди не. Контрнаступ може бути лише: афірмація /ствердження/ і підтримка заходом національної ідеї в нутрі претендента на світового тирана, в нутрі плянцдарму остой його великодержави, що готується на переємника і "об'єдинителя" всіх імперій всього світу в одну. Тому наше гасло: розподіл російської імперії на національні держави всіх народів - це наочна послідовність цього універсального процесу, що йде в світі. І коли нам, націоналістам, закидали, що ми ізолюємо нашу боротьбу від загально-людських ідеалів, звужуємо її, не нав'язуємо до так званих передових і "прогресивних" ідей, не ведемо її в вселюдському пляні, а обмежено і "шовіністично", - то ми все ж таки вважаємо, що все ж найбільш запеклі наші вороги й противники пересвід-

чилися, що - якщо існує яка поза релігією - універсальна ідея, то неж є національна ідея. всі "поступові", значить соціалістичні ідеали з їх інтернаціоналізмами, що були тільки облудними ідеями імперіялістів для поневолення й обдурювання народів - відійшли в забуття. Бо це ходен народ не визволився, стверджуючи й захоплюючись ідеєю інтернаціоналізму, але завжди був обманий нею. Народи визволялися й визволяються незмінно лише завдяки одушевленню власної національної ідеї. Наша визвольна боротьба власне тому стоїть в авангарді світового прогресу і наші ідеї власне є тому передовими, що вони відзеркаляють останній сенси розвитку сучасної епохи національного визволення всіх народів. Тому теж смішними є всі закиди шовінізму в обличчі такої генеральної проєкції. Ненависть і безоглядна боротьба проти носіїв імперіялістичних ідей рабства - це конвенція захисту своєї справедливої ідеї. Чи ж захист національної ідеї, як універсальної, вже сам в собі не виключає "шовінізму", що нам його приписують?

Загально голошені фрази про самовизначення народів свідчать про те, що не можна обійти наших ідей. Але і це гасло намагаються надужити вже в свою користь. Самовизначення починають утотажувати з плебісцитом, паперовими виявами волі народів, розраховуючи на те, що при такій процедурі можна обманувати. Це залюбки роблять нові російські "демократично соціалістичні" імперіялісти, а вторують їм деякі кола на заході. Це питання сьогодні вже не стоїть так, що народи мають сказати, чи вони хочуть бути суверенні, але ця суверенність має бути переведена в життя на основі тих мільйонних жертв боротьби і минулої традиції. Не на основі паперових бюлетенів, але на основі плебісциту пролитої крові за незалежність. Спирні клаптики землі, при кордонах, можуть самовизначатися, але ніколи нації в ХХ столітті. Тому недопустимі жодні плебісцити, бо це новий трюк захисників імперіяльної ідеї, які прагнуть б переводити їх при допоміж "справедливої" міжнародної поліції на землі народу, що від тисячеліття не раз борюся за свободу. Самим фактом приявиості чужої сили, без суверенної згоди народу, нарушується його суверенні права незалежності. Ми не лякаємося того закиду, що мовляв не здобудемо більшості в плебісцитах за нашу ідею, але запитуємо, чи - коли б напр. Франція була сотню літ під окупацією Німеччини потрібно було б після цього паперового плебісциту, чи французький народ прагне суверенності?

Цим нашим міркуванням напевно буде закинуто, що змисті аналізу міжнародної актуальної ситуації - ми вглиби-

лися в "теоретичні" міркування, що безпосередньо незв'язані з сучасним зовнішньо-політичним положенням. Ми робимо це нарочно, щоб визначити тривкі семафори і місце України в цій переломовій добі на довшу мету. Не вважаємо властивим аналізувати поставу до української державності кожної із західних великодержав і покладати менших чи більших сподівань на ту, чи іншу потугу. /В циклі статей в "Українці" п.з. "Проти хвиль" ми вже мали змогу заторкнути деталі нашої зовнішньої політики, як тех у низці статей у "В.Б.", тому повторятися зайво/. Ми співпрацюватимемо з кожною потугою, яка визнає нашу суверенність.

Повстання української державності радикально зміняє уклад всіх світових сил, бо валить російську імперію. Воно несе теж зовнішню політичну революцію. Коли падала українська держава, родилася російська імперія і формувалася зовсім новий уклад сил у світі в наслідок сформування російської евро-азійської імперії. Це є безсумнівне, що не лежить в нашому плані допомогати розвалові будьякої імперії, за винятком російської. І ми зовсім не втручаємося в акції того типу. Але власне більшовизм створив примусову ситуацію для західних імперій, видвигаючи облудну ідею національного визволення колоніальних народів і тим самим приневолює захід-

ні потуги ревідувати своє становище і йти на зустріч природнім змаганням народів до незалежності. Перемога над більшовизмом можлива лише тоді, коли західний світ арозуміє практично сенс сьогодшньої епохи і реалізуючи в дійсності національну ідею, виб'є ґрунт з-під ніг більшовизмові. Більшовизм губиться в протиріччях кривавого винищення в СССР носіїв національної ідеї, в перетворенні націй в єдиний советський /російський/ народ і в єдиній підтримці мови СССР /куди ми зачисляємо й сателітів/ національно-визвольних рухів.

На запит, котра з західних потуг ставиться сьогодні прихильно до української державності, важко відповісти стверджуючи, бо насамперед мусить бути відповідь - хто за розподіл російської імперії, чого консеквенцією є відновлення української суверенної державності.

Ми думаємо, що західні великодержави приймуть до відома доконані нашою силою факти. Ймовірно, що Велика Британія скорше з цим фактом погодиться як нашір. Франція. А США своєю нерівною політикою можуть займати змінливу поставу, що криє в собі можливість навіть несподіваного повороту в нашу користь. Але вирішну роль відіграє тільки наша власна сила, зокрема на Рідних Землях.

З.КАРБОВИЧ

"Ми свідомі того, що наша визвольна боротьба входить в свій найважчий період. На великому священному шляху визвольної боротьби поневоленого народу бувають дні триумфу і занепаду і не нам узааложивати наші дії від майбутньої розв'язки. Ми як діюче народне покоління сповняємо свій почесний обов'язок, незалежно від того, чи нам дадуть за це терновий, чи лавровий вінок. Ми віримо в силу і воскресіння України і знаємо, що своїми діями наближаємо день національного і соціального визволення. Коли б ми і впали, то на нашії крові і ділах зродяться чергові борці, що почате діло попроведать далі, так як і ми продовжуємо труд і працю наших батьків. А в тім, ми знаємо і віримо, що день нашої перемоги вже не далекий..."

"На крові тих, що впали на полі бою в обороні рідних хат, сімей і населення, в наступі на гестапівські і енкаведівські гнізда і загони, в індивідуальному двобою в час конспіративної підпільної роботи, на крові тих, що замучені по тюрмах і таборах виростала безсмертна легенда воюючої поневоленої нації, що вогненним смолоскипом горить у серцях і душах народу і освічує шлях у майбутнє. Україна живе і бореться та силою здобуває перемогу. Хай же вічна буде слава впадшим героям, що склали своє життя на жертвину нації!"

/З Деклярації Проводу ОУН в І945 р./

На роздоріжжі

Гете колисав, показав, що головним і найглибшим питанням історії залишається боротьба Віри з невір'ям. Коли вдуматися в цю глибоку, змістом багату думку, можна зрозуміти всі різні катаклізми, війни, поразки, перемоги, революції, появи й знищення держав і народів. Здавалося б, що якраз в наших теперішніх міжнародних стосунках, особливо в Європі, ця думка мала б послужити підставою до політичних порозумінь і усталення керівних засад. Однак так не є, і то з дуже простої причини: керівники Західних держав є настільки індеферентні до питань цього порядку, що воліють їх оминути в приватному і публічному житті. Тому продумані, консеквентні, витривалі і агресивні в своїм поступованні московські більшовики в СРСР, в Угорщині, Словаччині, Чехії, Польщі, Румунії і т.д. можуть спокійно продовжувати свою боротьбу з визвольними рухами цих поневолених народів, боротьбу з Богом, релігією, церквами, можуть безкарно катувати їх вірних. Захід плетонічно, зрідає про це згадує, навіть не в формі проклету, а як про випадок чи ледве зауважену подію. Вірити дійсно, признаючись до віри і бути їй вірним показується труднішим, як заключати приятельські союзи в Тегерані, Ялті і Постдамі.

Ми були свідками Нюрнберзької комедії правосуддя: поруч з відомими західними правниками, лордами-суддями й прокураторами, сидів в ролі судді найбільший злочинець світу - більшовицький кат, цілковито зайнятий лиш збільшенням кількості заарештованих німців. Нікого в тому дійотві, що мало бути виразом справедливості, не дивувала його участь. Він затикали собі вуха, коли згадувалося Катинь, Вінниця, концтабори, звірства Чека, ГПУ, НКВД і т.д. Сьогодні, під час московської агресії в Кореї, Об'єднані Нації не питають московських більшовиків про поневолені ними народи, про табори примусової праці, терор і знущання, а говорять всі про необхідність порозуміння. Тому нічого дивного, що в поневолених народів повстає враження, що в оцінці справедливості й пошани до прав людини й народів розходжень між Заходом і Сходом немає. До боротьби, яку в той чи інший опосіб ведуть і мусять вести проти більшовицьких народів поза залізною кurtинисю відношення Заходу надалі індеферентне, бо ні одна з ідей, які оживляють поневолені народи, ні один з ідеалів до яких вони прямують не знаходять належного зрозуміння, відчуття і симпатій. Тому не говориться про політичне порозуміння Заходу з визвольними рухами поневолених

народів СРСР, а є лише шукання людей здатних до агентурної роботи, платних диверсій або лише на гарматне мясо, коли вже не вдається ніяк уникнути збройного зудару. А чого не чекає... Події розвиваються з виразно некорионими для Заходу неолідками.

На Заході дуже багато говориться і пишеться про напруження відносин, холодної війни, озброювання, приготування армії, про окількість дивізій і всякі інші воєнні подробиці. Довкола цього багату галасу й шуму. Нагадає це якийсь божевільний "джазбанд", під оглушучі звуки якого легше розмовляти з давнім соргаником, шукаючи у шепоті нової Ялти, Тегерану чи Постдаму.

Німеччину і Японію знищено або поділено, а сьогодні починається їх озброювати хоч з дуже малими надіями на їх участь в можливій війні. Зброя якраз потачається країнам найбільш розложеним комуністичною пропагандою, байдуже, що ця сама зброя припадає для громадянської війни, яку викличуть комуністи і буде звернена проти альянтів.

Еспанських комуністів і соціалістів, що хотіли завести в Еспанії "комуністичний рай" це й досі на Заході глядять по головках, хоч сьогодні вже ясно кожному, що без порозуміння з ген. Франком, з географічних, економічних і мілітарних міркувань, обійтися не можна.

Коли ген. Айзенговер вів свої війська на допомогу Сталінові проти фашизму Гітлера, що був копією комунізму Сталіна, то це називалося "Христовий похід в Європі". Сьогодні, коли треба захищати Європу і весь вільний світ від Сталіна, Заходові бракує відваги назвати агресора по імені і проголосити Христовий похід проти нього. Коли на весну 1938 р., ще до більш як на рік перед початком війни, відомий письменник Еміль Людвіг проголосив у своїй перекладеній на острок мов книжці діалоги з розмов Рузвельта про неunikненість війни, про те, що "фашизм це ворог", про "солідарність демократій" проти гітлерівської Німеччини, яку треба "примусити" воявати "хоч Гітлер не хоче війни" - то це називалося "Святим Союзом". Сьогодні, коли Сталіна не треба "примусувати" до війни, а треба боронитися перед зливом комуно-марксистських ідей і окомунізованих армій Сталіна, що намагаються поневолити весь світ, Захід боїться проголосити "Святий Союз" і стати в обороні прав людини і народів.

Вражіння з політики Заходу таке, немов би хтось поставив її керівників у зачарованому колі, на роздоріжжі, спа-

П.Полтава

Чи це не переконує нас?

Короткий виімок з книжки П.Полтави: "БЕЗПОСЕРЕДНЬО ЗА ЩО ВЕДЕМО НАШ БІЙ", що видана в підпільній друкарні "За волю України" в 1950 р. на Рідних Землях.- Ред.

В нашої національно- і революційно-усвідомій роботі серед східно-українських мас, як теж серед мас всього ССРСР, ми добилися вже доволі значних успіхів. Дораз більша скількість підсоветських людей, запізнавшись з нашою програмою боротьби, з нашими ідеями, - починає ними захоплюватися, починає вважати наш шлях за єдиноправильний та єдиноспасенний шлях для народних мас усього ССРСР. Ми вже теж нотуємо випадки, що в результаті нашої революційно-оовідомної роботи підсоветські люди починають піднімати ся на активну протибольшевицьку боротьбу.

Ось що пише в своєму листі до одного з теренових провідників ОУН українка із східних областей, жінка повстанця, що загинув у відділі УПА:

"Я отримала дуже важку вістку, що мій муж загинув від руки червоного ката. Я рахую себе щасливою тільки тому, що він загинув за наш великий народ, за нашу Україну... Страшна помста і ненависть кип'ять у моїх грудях. Лише дитина стримує мене. Пішла б, може хоч каплею в морі - хоч би чим допомогла нашому народові поневоленому. ОУН так глибоко вклала мені в душу ту ідею, ту мету, до якої Ви прямуєте... Запевняю себе в тім, що коли не закінчиться переслідування мене і по смерті мужа, то напевно і я піду на той почесний шлях, яким пішло багато братів і сестер наших..."

А ось уривок листа до українських революціонерів від одного червоноармійця-українця:

"Дорогі друзі! Хочу я з Вами поговорити, та оам не знаю, чи буде змога, бо я завтра від'їжджаю. Та як Ви скажете, щоб

не їхав, то я не поїду і стану для Вас людиною, яка Вам багато допоможе... Я приїхав з тією метою, щоб назад не їхати... Я е в О р г а н і з а ц і ї /підк. наше - П.П./, і коли я звідтам їхав, то дістав наказ назад не вертатися, а зв'язатися з Вами і стати пропагандистом, щоб роз'яснювати народові сталінську брехню і доказувати, які їм /большеви-кам - П.П./ короткі кінці вже прийшли. Дорогі друзі-борці! Борді нашої Батьківщини! Стійте твердо із зброєю в руках за перемогу нашого народу..."

...У звіті члена ОУН про його перебування в Одесі читаємо:

"В переддень мого від'їзду я побачила в парку двоє молодих людей, які розмовляли між собою по-українськи. Я присілася до них і завела розмову. Вони обое з Київщини. Він - педагог, вона - студентка. Розмова швидко перейшла на бандерівців, на ідею Самостійної України. Педагог... був людиною цілком політично-свідомою... Студентка... заявила, що героїзм бандерівців викликає загальний подив і симпатії. Мій знайомий, який відпровадив мене до поїзду, перед вокзалом заявив, що він "з широго серця співчуває тим, що борються", і просив мене переказати це, хоч я ні словом не зрадилася, що маю зв'язок з підпіллям".

Про що говорять ці всі уривки з листів, спостереження? Чи вони не дають нам прекрасної картини того, як наші впливи дораз ширше проникають поміж це неопановану частину українського народу, поміж усіх підсоветських людей? Чи вони не дають нам прекрасної картини того, яким голосним відгомном відбивається наша боротьба по всьому Советському Союзу, як цей відгомін піднімає підсоветських людей до нового життя, на боротьбу? Чи ті приклади не переконують нас в тому, що ні одна капля нашої крові, пролита в боротьбі з большевиками, не гине марно, а дає свої результати, що кожна капля нашої крові наближує день розвалу большевицької тирми народів, наближує день нашого визволення?...

ВСТАНЕ УКРАЇНА
І РОЗВІЄ ТМУ НЕВОЛІ,
СВІТ ПРАВДИ ЗАСВІТИТЬ,
І ПОМОЛЯТЬСЯ НА ВОЛІ
НЕВОЛЬНИЧІ ДІТИ !

НА РОЗДОРІЖЖІ

ралізованих до тої міри, що їм бракує навіть фізичних сил вибрати дорогу і рушити з місця.

Каже старе пословиця, що "вої дороги ведуть до Риму" а Москва "це третій Рим" і може тому Захід боїться рушити з місця. Але до Москви - "третього Риму" - можна особливо легко потрапити не рушаючися з місця.

І.О. - вич

Лиш "през шаблю", не "през доноси"

Кампанія козацької старшини з Мазе-пов і з Карлом шведським проти Петра, а потім похід гетьмана Орлика на Пра-вобережжя 1711 р., - це була остання збройна акція старої України. Потім во-на замовкла, бо "благоденствувала" аж до 1917 року. Від цього року почалася війна з червоною і білою Росією, не ка-жучи про Польщу й Румунію. Ця збройна акція в 1917-20 рр. малою не привела большевицький режим на край гібели, во-на ж ударила - за Денікіна - реста-вращаючу царської Росії; вона ж, в 1919 р., ударила на політичний большевицької Москви з большевицькою Угорщиною Белі Куна.

Але збройний спротив не приніс спо-діваних наслідків. Захід умив руки, по-тім визнав большевицький уряд. Треба було чекати до наступного міжнародньо-го конфлікту. Він настав в 1941 р. і Україна знову зголошується до слова. Україні, в значній мірі, завдячує свою перемогу большевицька армія в 1941-42 рр. Їй же, цим разом Українській По-встанській Армії завдячує в значній мірі свою перемогу гітлерівська Німеч-чина. Як відомо, УПА провадить свою ді-яльність підіймається до значе-ння окремого чинника м і ж н а р о д н ь о г о ж и т т я . В чужинній пресі чимраз частіше гово-ряться, в зв'язку з акцією УПА і АБН, про "третю силу", яка хоче оказати своє власне олово і впливати на уклад політичних відносин в Європі.

Не перебільшимо значення наведе-них фактів, але й не сміємо зменшувати величезної ваги другого факту, а саме, що не зважаючи на вогонь і меч Гітле-ра на Україні, не зважаючи на страхи-тя війни, чи повоевної советської паци-фікації, ні на міцне міжнародне стано-вище СРСР і його силу, - Україна, її По-встанська Армія /якої політичним орга-ном є УГВР/, знайшла в собі силу ось вже дев'ять років ставляти збройний спротив найпотужнішій імперії світу, о-хоплюючи, в різні часи, свою акцією Ук-раїну, Польщу, Словаччину і Чехію.

Чим пояснити це небуденне явище, яке свідчить не лише про патріотизм повста-нців, але й про велику дисципліну, яка па-нує в них і яка дає право повстанцям на назву дійсної армії?

Головно тим, що на наших степах зно-ву відродився їх давній воєнничий, ві-льний дух, якого тридцятьлітня неволя

не здолала вбити. Молодші не пам'ятають цього, але перед 1914 р. гаслом україн-ського визвольного руху, поминаючи не-численні видатки, зовсім не було гасло збройної боротьби. Навпаки, тих хто це проповідував загодовано як "мілітари-стів", "шовіністів" і т.п. Україна мала здобути собі свободу "наукою й просві-тою", "без жорстоких і кривавих, непотрі-бних форм боротьби", автоматично, шляхом загального "поступу", навіть в союзі з "великим російським народом". І лише дорогою тяжких і страшних досвідів, до-вгою працею думки, дійшла Україна до да-вно забутої тоді мудрості мазепинців: що з д о б у т и с о б і п р а в а в о н а з м о ж е л и ш е "п р е з ш а б л ю", л и ш е в о р о з ю . Ось цей курінний перелом і довершився на У-країні за ці останні тридцять років. На-неї знову зійшов забутий дух нашої ста-ровини, дух, яким горіли предки наші. Сім-надесят літ перед Хмельничиною, писав Яків Руселіус, що "ревніють незнищима, негасима і все горюча живим полум'ям" не давала козакам "прогати ворогам Бо-га і своїм". А один з наступників геть-мана Богдана, казав, що приймає булаву "доброму на ласку, лихому на кару"; що "потурати у Військо Запорозькому нікому не буде, бо Військо Зарозьке без стра-ху перебувати не може" - цебто без си-льної в н у т р і ш н ь о ї д и с - ц и п л і н и .

Оцей "негасимий вогонь" любові до отчизни і посвяти за неї, оця внутрішня дисципліна, оцей дух, що вів наших пре-дків до великих діл, знову ввійшов у покоління нових борців.

Очевидно, є в нас люди й іншого "ду-ха". Кожна велика доба виплює на по-верхню ідеалістів і героїв, і непотрі-бне шумовиння. В добу Полтави, був Мазе-па, але був і Кочубей, що доноси писав на нього цареві, що він хоче відірвати Україну від Москви. Був Мазепа, який хо-тів здобути свободу своєму краєві "през шаблю" на ворогів, були й інші, що хоті-ли здобути собі користи "през доноси" на своїх, на тих, які забували за себе, думали про свій край. Не брала і тепер серед українців по крові Кочубеїв, які, коли рішається майбутнє їх країни, дба-ють лише про свою привату.

Не вони вирішать долю нашого народу! І не до їх голосу буде прислухуватися світ. Бо Україну не можна у Долі ні ви-плакати, ні вибрати, ні видурити. Її м о ж н а т і л ь к и в и б о р о - т и . Навіть так звані "реальні політи-

Боротися, не "рівнятися на Москву"

Культура кожного народу, як політична зброя була, є й буде одним з найсильніших засобів поневолення одного народу другим, тобто того народу, який виховується з покоління в покоління в дусі імперіалістичних тенденцій і своєї "расової" вишесті. Історія народів дала в тій ділянці досить багато прикладів. Що культура – це політична зброя, вистачить пригадати собі недалекокі приклади, як напр. русифікацію, колонізацію, чехізацію, або німецьке "юбер" і "унтермент".

Погляньмо напр. на пам'ятники у Франції тим, що полягли у світових війнах, на яких написано: "Поляг за культуру". Візьмімо напр. всю цензуру світу, – вона також свідчить, яку роль сповняє культура, як політична зброя.

Большевики на Україні ввесь час нищать нашу українську національну культуру, насаджуючи свою, нам чужу й ворожу. Одним з найважливіших кордонів, які відділяють одну культуру від другої – це мова. Чистоту й окремішність мови зберігає кожна нація. Вона боронить її від засмічування, вульгаризму, провінціалізму, а особливо від чужинецьких впливів. Тому московські большевики ведуть такий шалений наступ на українську мову, щоб її обезцінити, знищити, або "асимілювати".

Ще в 1938 р. на наказ Москви І4-тий З'їзд КПб/У ухвалив таку резолюцію: "З'їзд нагадує парторганізаціям України, що наслідки шкідництва, яке проводилося ворогами на фронті культури, далеко ще не ліквідовані, що буржуазно-націоналістичне і троцькістсько-бухаринське охвістя, яке окопалося на різних ділянках культурного фронту, повністю ще не викорчовано. І4-тий З'їзд КПб/У з особливою силою підкреслює необхідність ліквідувати наслідки ворожого шкідництва у викладанні російської мови у всіх школах України, починаючи від неповних середніх та кінчаючи вищими школами /інститутами/. Буржуазні націо-

налісти, троцькісти, бухаринці йшли на всякі мерзотні підлости, щоб вигнати велику російську мову з наших шкіл та установ. Зусилля троцькістів, бухаринців а особливо українських буржуазних націоналістів були спрямовані, щоб відірвати український нарід від братньої дружби з великим російським народом, на відрив Радянської України від СССР".

В тій же самій справі на І4-му З'їзді КПб/У промовляв сам Хрущов – секретар ЦК КПб/У: "Товариші! Тепер всі народи вивчають російську мову, тому, що російські робітники, а в першу чергу робітники Пітера /тепер Ленінграду/, робітники Москви піднесли прапор повстання. Російські робітники показали приклад робітникам і селянам всього світу як треба завоювати свою свободу. Большевики вивчали німецьку мову, щоб в оригіналі вивчати вчення Маркса та Енгельса, яке розвинуто далі Ленінін і Сталінін російською мовою. Тому, народи всіх країн вивчають і вивчатимуть російську мову, для того щоб вивчати Ленінін, сталінізм і навчитись перемогати своїх ворогів. В багатьох українських школах вивчали німецьку, французьку, польську і інші мови, але тільки не російську. Буржуазні українські націоналісти – тобто польські, німецькі, англійські і ін. шпигуни, чудово розуміють силу впливу російської мови, російської культури на ум українського народу. От чому вони витрулювали зі шкіл російську мову".

В наслідок цих постанов ЦК КПб/У та промови "тов. Хрущова" розпочинається на Україні жорстоке "викорчовування" українських націоналістів та української мови взагалі. В Києві та в інших великих містах України /Харків, Одеса, Дніпропетровськ і ін./ засновується російські газети. Величезна кількість, майже до 85 % газет, що видавалися на Україні українською мовою, переходять на російську мову, хоч формально зберегало українську назву. Розпочалося жорстке нищення української мови. Відкинуто в "архів" пусту ленінську фразу: "Чого еті українці хотят? Свого язика? Дайте їм два український язика, лишь би оні стали комуністами".

Так розпочалося "злиття" двох культур, двох націй до купи під "керівництвом великого російського народу". Наступ поведено на весь український культурний фронт. Проголошується "єдність всієї советської літератури", а в тому і українську радянську літературу, як "невід'ємну частину єдиного фронту

ЛИШ "ПРЕЗ ШАБЛЮ", НЕ "ПРЕЗ ДОНОСИ"

ки" мусять знати, що чужу поміч може дістати лиш той нарід, який рішено й а о а м і т и до своєї свободи "през шаблю". Так за всіди було, так і буде.

Р. О.

російської літератури".

На з'їзді українських письменників Постишев заявляє так: "Вам, товариші, є з кого брати приклад і на кого рівнятися. Треба рівнятися на Москву. Я маю на увазі М. Горького!"

Брутальність більшовиків в нищенні української мови та літератури переотушила всякі границі. В 1935 р. 25 червня, в Парижі, був з'їзд Міжнародного Конгресу Письменників для захисту культури. Від СРСР на цей з'їзд прибула велика делегація в складі 19 осіб, між якими були також і такі українські делегати, як Корнійчук, Микитенко, Тичина й Панч. Дуже багато говорилось тоді з боку більшовицьких делегатів про захист культури, про розвиток національної культури і т.п. Протестували проти цього, що в Німеччині гітлерівці палять на вогнищах "вільну демократичну літературу". Але, ні слова не було сказано в обороні української літератури, яку вже тоді більшовики палили й нищили, а письменників висилали в концентраційні табори. Через декілька місяців, після конгресу, на московському вогнищі згоріли твори й делегація на паризький з'їзд - Микитенка.

В той час, коли між Москвою і Києвом фактично розпочалася боротьба двох культур, в якій перевагу мав Київ, Москва застосувала проти культури Києва терор. Це розпочалося вже з цього моменту, коли Муравйов на багнетах приніс Україні "советскую власть".

За часів хвиловизму українська культура мала великий вплив на всі інші азійські та кавказькі культури народів СРСР. "Геть від Москви" /Хвилювого/ передалось блискоючою швидкістю всім народам поневоленим Москвою. Такий процес лиш стверджував вірність тези, що Україна є провідником азійського ренесансу. Москва ураховувала й ураховує, яку небезпечну роль для неї відіграє Україна в азійському ренесансі, а тому використовує

яку українську культуру, як політичну зброю проти самої ж України, поставила собі за ціль завойовувати Україну духово, а з Києва зробити центр "советської культури". До того вона весь час прямує. Тому, що Україна з Києвом стоїть на границі двох культур: азійської і європейської, - Москва весь час намагається принизити Київ, як головний культурний центр в Східній Європі, а висуває Москву. "Москва - третій Рим, а четвертому не бути" - таке є кредо москалів.

Ми, українці, мусимо урахувати це, що оборона нашої національної культури, як на Рідних Землях, так і на еміграції - це наша конечна справа, що має особливий вплив на життя або смерть української нації. Наш прямий обов'язок, наш клич української крові, - це шукати й розвивати свою культуру, яка поряд з іншою нашою зброєю в боротьбі проти Москви, за визволення України - є зброєю першої ваги. Це не значить, що ми маємо переключуватись лише на культурництво, бо часи "культурництва" чи "просвітянщини" вже давно минули. Ми мусимо виступати, мусимо боротись проти Москви, проти її культурного й політичного впливу на Україну, а не "рівнятися на неї". Ми повинні кинути на фронт боротьби проти московського імперіалізму всі наші засоби, не забуваючи й про те, що в нашій зовнішній боротьбі культура служить поважним середником в досягненні нашої мети - Самостійної Соборної Української Держави. А хто на кого має "рівнятися" вже не раз доводила історія.

Д.ШАЛДІЙ

СВОЮ УКРАЇНУ ЛЮБИТЬ,
ЛЮБИТЬ ЇЇ!... ВО ВРЕМЯ ЛЮТЕ,
В ОСТАННЮ, ТЯЖКУ МІНУТУ
ЗА НЕЇ ГОСПОДА МОЛІТЬ!

ФАРИСЕЇ БЕЗ МАСКИ

Як це не дико, як це не потворно виглядає, а факт є, що певна, хоч не значна, частина нашого громадянства ставиться негативно, з осудом до збройної боротьби нашого народу за незалежність. Вони просто "з мосту" того не скажуть, вони "охилиють голову", "боліють над пролиною кров'ю", але... І тут починається! Виходить, що збройна боротьба є "нерозумна", що вона є "дурисвітством" і "отаманським авантюризмом" - так колись писало "Наше життя"; "недоцільним поривом", що приніс більше шкоди, чим користі, погонев за "манною", розпочатом непо-

важними "амбітниками", що не хочуть займатися "реальним ділом" - так писала "Неділя". Такі то речі - чорним по білому - писалися і пишуться в деяких українських часописах.

Здерім маску з фарисеїв! Погляньмо, які справжні причини криються за висуваними ними "доказами" проти збройної акції?

Отже - "анонімність" акції! - особливо з тим виступають соціалісти. Чи ця анонімність виключна прикмета цієї акції? Пригадаймо розвіт соціалістичної доктрини на Україні, роки 1900 -

1917. Вела там /під царатом/ революційну агітацію й боротьбу м.і. Укр. Соц.-Демократична Партія, видавала відозви, заклики - але як підписані? Анонімово: Центральний Комітет УСДРП, і тільки... Закликала партія до страйків, до революційних виступів, які вимагали кривавих жертв, і завжди ці заклики випускалися а н о н і м о в о. І коли б хтось тоді від них зажадав відолонити імена живих людей, які крилися за тюр анонімовою партійною фірмою, вони уважали б це за провокацію. Отже виходить: що вільно Петрові, до того Павлові зась? Кому можуть не подобатися та чи інша організація, її управа, це інша річ. Але виступати проти анонімової революційної організації, це такий дивляк, що омійно про нього говорити.

Другий аргумент фарисеїв, що "не розумний" був збройний виступ "з тактичних причин". Чому не розумний? Тому, що "поставив на карту життя народу, роздубавив повстанські рухи в явно-безвиглядній ситуації". Це написано в "Намій хиття" /2.II.1947 р./, а в тім же числі тої газети, на іншій сторінці, доводиться, що виступ Крутянів в 1918 р., хоч підпринятий тою в явно безвиглядній ситуації, був розумним. Як же це так? Акція УПА приєднала на думку фарисеїв "більше шкоди", а епізод під Крутами - навпаки, "не був даремний". Чому? Служно твердить "Н.Х.", що "приклад поєвати і героїства" крутянської молоді "запалив широку масу народу". Чому з цього самого не сказати про УПА?

Ми, здається, розгадаємо загадку фарисеїв! "Наше Хиття" писало про Крутянів: "більшість цих знаків належала до соціалістичних партій, були ідеалісти"... От втіл реченні загадка й розв'язується! Там реченням "Наше Хиття" немов каже: "боріться за соціалістичну Україну і визнавайте соціалістів за вождів і тоді ми зробимо з вас ідеалістів! Інакше, як авантюристиків і дурисівів знати вас не хочемо!" Це лицемірство ще ясніше виходить на прикладі збройного рейду 1921 року на Україну. Трудно собі уявити більш "явно безвиглядній ситуації", серед якої тої відважний рейд підпринятий, але українські соціалісти його апробували, акція УПА - ні! Чому? Бо перший ішов під прапором їх групи, акція УПА - ні. От тому ця остання "з тактичних причин" і "не розумна". Так і в більшовиків: партизани по їх боці - герої, по неїх - бандити. Автори таких поглядів зрадкуються й до до третього їх аргументу проти повстанського чину: що це "романтика", а не "реальне діло". І тут вони необережно відкрили свої карти. "Неділя" в 1947 р. писала, що нарешті "розділ української віри в чудо закінчений" /як вони в своїй фантазії тіши-

лися!/, та що тепер "надія на визволення власними силами належить до минулого". Ось до їх муляло! Що це хтось не стратив віри в себе! Вони просто не вірять у власні сили нашого народу, тим менше у свої. Вони провідників повстанського руху лають за ту їх віру. Самі ж нас вчать, що не власна боротьба, а "контакт в світі вирішує долю сьогодинного й майбутнього дня". Іншими словами: вижебрати й видурвати треба Україну через "контакт" з сильними мира цього, не виборувати! От і вся мудрість "реалістів". Бо ні на що більше вони не здатні. Бачили ми вже ті "контакти", раз з Керенським, раз з Гітлером, раз з комуністами, тепер знову з ким іншим. Це справді "реальна політика"! Лише, що нічого не осягає. І це велике, а іноді капітулянтське "Ніщо" протиставляють вони акції "авантюристиків". Вони хваляться своїм розумом; його в них якраз найменше! Ніхто не шукає тиме контакту з людьми, які страждали контакт з народом!

Певно, рідко коли яка нація визволилася без допомоги іншої, але лиш та, яка на це допомогу в олухила владу повстанського вождя, або твердість своєї постави, як італійці за Наполеона III., а греки і турки тепер. "Реалісти" ватирали руки, думаючи, що УПАрмії вже кінець, і раділи, що по скінченні "авантюри" - "до голови мають прийти позитивісти з холодним чолом, олівцем, контактами" /цитати з "Неділі"/, які врятують нещучу...

Ні, ні олівцем, ні контакти, ні міяне чоло не змусять нікого о чоклитися з контрагентом, не зобавленим мудрості, широких політичних овидів, пляхетності і нікого більше, крім самих себе не презентуючим.

Але в кожному разі, коли ці люди в обличчі кривавої трагедії повстанської армії, нічого в ній не бачили, крім відходу небажаного конкурента, то не може таке наставлення викликати нічого більше, крім огиди...

Там на Сході має зродитися нова Україна. З рушницею, не з "олівцем", з якими актами, не з "контактами", Україна самостійна, не федералістична, релігійна, національно-державна, традиційна, не інтернаціонально-соціалістична. І духові цілі України - безконечно далекі останні могики вимирлової драгоманівщини. Знаючи це, вони й не числять на, їм чути, власні сили народу, лише на контакт з якоюсь чужою силою, яка й привезла б їх до

Мова українська, але зміст московський

ГОЛОС "РАДІОСЛУХАЧА З УКРАЇНИ" В СПРАВІ РАДІОПЕРЕДАЧ "ГОЛОСУ АМЕРИКИ", ЩО НАДАЮТЬСЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ, АЛЕ ЗМІСТОМ МОСКОВСЬКИМ.

В половині грудня 1949 р. "Голос Америки" "відкрив", що в Росії — крім російського — живе також 40-мільйоновий український народ і...розпочав радіопередачі українською мовою.

Та глибоко розчарувалися всі ті українські патріоти, які сподівалися, що українські радіопередачі будуть українськими також і змістом.

Вийшло однак так слабо, як це в воно звичайно в Советському Союзі: форма українська, а зміст? В кожному разі дуже далекий від справді українського, тобто від такого, який справді треба було б вкладати в радіопередачі для поневоленого народу, який має свою окрему 1000-річну політичну й культурну історію, свої багатовікові традиції визвольної боротьби за національно-державну незалежність. Для народу, який крім соціально-економічного гноблення терпить ще жорстокий національний гніт; для народу, який глибоко ненавидить московсько-більшевицьких гнобителів, який прагне до повалення московсько-більшевицької тирми народів і волею більшевицької гнобительської системи; для народу, який прагне до свого національного й соціального визволення та веде в ім'я цих цілей ось вже продовж 6 років завзяту підпільну і повстанську боротьбу.

Конкретно: українські передачі "Голосу Америки" своїм змістом не українські, але московські. Автори цих радіопередач відбивають не прагнення українського народу, який змагає в першій мірі до свого національно-державного визволення, а прагнення великодержавних російських імперіалістів різних політичних відтінків, які всіма способами змагають до придушення визвольних змагань українського народу, до втримання України в межах російської імперії, під окупацією Москви чи Петербургу, до відбудови на руїнах Советського Союзу нової видозміни "єдиної невідомої" Росії.

ФАРИСЕЇ БЕЗ МАСКИ

Києва, як колись союзники привезли до Парижа роялістів з Людовіком ХУІІІ-м.

Але історія скоро прийде до порядку над тими фарисеями.

✱

Д.

Саме такі тенденції авторів українських передач "Голосу Америки" олідні в першій мірі в перекручуванні та фальшивому навісвітлюванні деяких фактів визвольної боротьби українського народу. Напр. Акт проголошення Української Центральної Радой 22 січня 1918 року повної незалежності Української Народної Республіки "Голос Америки" пояснює тільки, як небажання тодішніх політичних провідників українського народу підпорядкуватися большевицькому урядові в Москві, як "урядові однопартійної диктатури", а не як рішення українського народу відокремитися від Росії, незалежно від того, який уряд в ній не був би, — рішення, що його український народ зробив на основі гіркого досвіду у відносинах до нього не тільки царського уряду, але й Тимчасового Уряду князя Львова, що в ньому керівну роль відігравали російські кадети, і уряду соціал-революціонера Керенського, і уряду большевика Леніна. Вони вони дивилися на Україну, як на невід'ємну складову частину російської імперії, і рішуче протиставилися всім намаганням українського народу самому будувати своє державне життя. В такій інтерпретації "Голосу Америки" виходить так: Україна хотіла відокремитися тільки від большевицької Росії, а не від Росії взагалі. Коли б не большевицька диктатура, Україна не проголосила б ІУ-го Універсалу, то значить — не проголосила б своєї повної національно-державної незалежності.

Українську студентську і середньо-шкільську молодь Києва, яка 29 січня 1918 року загинула під Крутами, по-геройськи боронячи столицю України від збройних большевицько-російських банд Муравйова, боронячи молоді Української Народної Республіки від новонароджених російсько-большевицьких загарбників, "Голос Америки" називає "українською соціалістичною молоддю".

Ні, панове з "Голосу Америки"! Українська студентська та середньо-шкільська молодь, яка полягла під Крутами в обороні столиці незалежної УНР, за своїми політичними переконаннями була в першій мірі самостійницькою молоддю, вона насамперед прагнула до державного визволення України, до відокремлення України від Росії. Це був її найвищий ідеал. Цей ідеал вона ставила вище від партійних переконань. Чому це замовчує "Голос Аме-

рики"? В ім'я цього ідеалу вона в боротьбі з московсько-більшевицькими загарбниками склала своє життя.

І цілі істини про справжні цілі визвольної боротьби українського народу в 1917-20 рр., істини про справжній характер окремих подій цього періоду, зокрема ж істини про справжній характер ІУ-го Універсалу Центральної Ради та бов під Крутами, не вдається змінити нікому, в тому числі і фальсифікаторам української історії з "Голосу Америки".

Чам'ят про ті події український нарід зберігає як свою найбільшу святість. Десятки тисяч повстанців і підпільників, які загинули в останні роки в боротьбі проти московсько-більшевицьких окупантів за незалежну українську державу, тисячі українських підпільників, які сьогодні далі про боротьбу продовжають, мільйони українських патріотів, які своїм найвищим ідеалом мають національно-державну незалежність України - всі вони виховувалися на традиціях УІ-го Універсалу та геройського бов під Крутами.

Аж ось раптом "Голос Америки" рішив використати ці факти по-своєму з метою, задушковувати самостійницький характер визвольних змагань українського народу в 1917-20 рр., з метою протаскувати поміж український народ російські великодержавні імперіялістичні концепції.

Судячи за змістом українських радіопередач "Голосу Америки", а тех спіраччись на деякі інші наявні в нас інформації, не важко встановити, хто надає тон цих радіопередачам. Все це занадто тхне Керевським і йому подібними кумпанам з-поміж російської політичної еміграції з 1917-20 рр., щоб можна було помилитися до до цього. Один з представників цих кіл А. Яблонський /Керевський

напевно недалеко відкотиться від нього/ у свій час так писав в емігрантському російському часописі "Возрождение": "...З самостійниками, які мріють, щоб розтягнути шавари від Карпат до Кавказу, треба розмовляти просто й недвозначно. Хочете відібрати від Росії Чорне море, візьміть але тільки силою..." Становище цих кіл до української справи, як видно, не змінилося і до сьогодні. Одні російські імперіялісти над Україною панують, - інші на еміграції готуються щоб їх у цьому пануванні замінити.

Ми учасники підпільної визвольної боротьби України, можемо тільки таке порадити Державному Департаментові Америки:

Якщо радіопередачі "Голосу Америки" українською мовою подаються з тією метою, щоб український народ їх слухав, то від впливу на ці радіопередачі треба рішуче відсунути російських емігрантів-імперіялістів - запеклих ворогів національно-державної незалежності України, кандидатів в реставратори російської імперії до найменше в межах з-перед 1917 р.

Російських радіопередач українською мовою, український народ слухати не хоче і не буде.

Радіослухач в Україні.

Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять, лукаві, і в огні
Її окрадену збудять...
Ох, не однаково мені!

Московські імперіялісти пропагують українською мовою свої цілі

Український нарід справді має чого дивуватися, що досі жодна демократична країна на Заході не надає українських радіомовлень. Коли інші національні групи на еміграції, а також цілі народи з-поза "залізної заслони" щоденно, а то й кілька разів на день, можуть слухати з різних країн на Заході радіомовлення в їх рідних мовах, - то нам, українцям, досі цього не вдалося досягнути.

Великий 45 мільіоновий український народ, що вже тридцять років стоїть в безперервній боротьбі з московсько-більшевицьким імперіялізмом і захища-

ючи від нього своїх сусідів, паралізує рівночасно агресивність московського імперіялізму, що посягає мораз по нові країни на Заході, - до сьогодні позбавлений свого вільного слова, що на хвилях етеру доходило б до українського народу на Землях. Парадокс тим більший, що тоді, коли західній демократичний світ відмовляється від українських радіомовлень, найбільший тиран людства - большевицька Москва, говорить і пропагує свій імперіялізм українською мовою. Захід же настільки сьогодні інертний, що цього не бачить, не чує і не хоче брати під увагу. Даремно, що

Україна була, є і буде вирішальним чинником на Сході Європи, Захід привик оминати питання поневолених народів СРСР і тим самим іде на руку московським імперіалістам, чи то білим, чи червоним, без різниці, бо всі вони в однаковій мірі є найбільшими ворогами свободи народів і людини.

Сьогодні українці мають слухати радіопередачі з різних країн московською та польською мовами, тобто мовами народів, від яких український нарід зазнав найбільше кривди і від яких, зрештою, мільйони українців утекли на вигнання і скитаються по світі. Ось такими методами воєн Захід проти московсько-більшевицьких імперіалістів, хоче знайти довіря у великого українського народу, з яким скорше чи пізніше світ му- сить числитися.

Правда, від певного часу почались радіопередачі "Голосу Америки" також українською мовою, але парадокс тут тим більший, що вони нагадують нам "демократичні" радіопередачі українською мовою з Києва чи Львова. Різниця тільки ця, що з Києва говорить московсько-більшевицький червоний імперіаліст, а з "Голосу Америки" - говорять лакеї та попутчики Керенського, тобто - білий московський імперіаліст.

Москва говорить українською мовою вже тридцять років, але тим радіомовленням український нарід зовсім не радий і не може бути радий тоді, коли "Голос Америки" почав і собі українською мовою пропагувати ідеї білих московських імперіалістів.

Тяжко підшукати в історії людства більше безглуздя, нічим не перевершене по своїй внутрішній суперечності, як це маємо в цьому випадку. Здається, що це якраз і є цей горділив вузол, в якому заплутався сучасний світ.

Ми хотіли б висловити американському народові подяку за введення української мови до радіомовлень "Голосу Америки", але рівночасно нам прикро ствердити, що зміст цих радіомовлень є настільки шкідливий і суперечний стремлінням українського народу та всіх поневолених народів СРСР, що ми боліємо, що для таких цілей вжито й використовується українську мову. Український нарід тридцять років, без жодної зовнішньої допомоги, бореться віч-на-віч з московсько-більшевицькими імперіалістами, тими самими імперіалістами, що сьогодні простягнули свої злочинні руки в Азії і змочили їх в крові американських воєнків. З тої хвилини американський нарід став другом-союзником українського народу в боротьбі проти московського комунізму. Але ми не можемо спокійно приглядатися на це, як при помочі деяких американських

кіл готується заміна ярма і кайданів, цим разом вже під фірмою Керенського і його імперіалістичної кіки.

Український радіослухач наотавляючи стрілку радіоапарату на Київ чує голос добре знаного "друга-товарища" московського більшевика. Наклепи, лайка, клевети, заклики до "трудолюбних заходів" боротися проти "капіталістичних імперіалістів" США і В.Британії та "великі досягнення соціалізму" в СРСР, - ось приблизний зміст, яким більшевики українською мовою годують українського радіослухача. Тому зовсім логічно було б припускати, що "Голос Америки" українською мовою буде говорити зовсім протилежно і розкаже українським радіослухачам правду про Захід, про визвольні змагання українського народу та підтримати його в хорстокій боротьбі з московсько-більшевицькими імперіалістами. Яке ж враження повстає в українських радіослухачів, коли з "Голосу Америки" українською мовою говорить знову ж таки, замість "товарища", московський "гаспадин"-імперіаліст? Чи це харт, чи невдалий гумор Департаменту США?

Чи на це "Голос Америки" ввів радіопередачі в українській мові, щоб пропагувати серед українського народу московську культуру, історію і цілі московських білих імперіалістів? Що мають спільного з українським народом різні Леніни, Рикови, Сталіни і інші "вожди" білої й червоної Москви, проти яких Україна цілими століттями веде боротьбу на життя і смерть? Всі московські володарі від найдавніших часів до нині, всі доголітні царі Романови, а потім Леніни, Рикови, Бухаріни, Єзови, Сталіни, Молотови, Постішеви, Хрущови і - закордоном, - Денікіни, Керенські, Власови - могли мати розходження в політичних поглядах, взаємно пожирати один одного в боротьбі за владу в імперії, що може інтересувати лише московський нарід, але в чуже й осоружне й непотрібне для українського народу, який має свою власну національну історію, культуру і свої власні ідеї. Говорити про московських "гаспадинів" /білих чи червоних - яка різниця?/ українському народові в українських радіомовленнях, це значить підмінювати, фальшувати й закривати перед українським народом його власну історію. Історію про те, як усі ці "великі" Петри, Катерини, Миколи, Леніни, Сталіни і трохи менші Рикови, Бухаріни, Єзови, Постішеви, Хрущови, Керенські, Денікіни й Власови - однаково завзято винищували крадих синів українського народу, як грабували й винищували масовими розстрілами, засланням і мордуванням у московських катівнях-в'язницях десятки тисяч українських патріотів, як виморювали голодом мільйони українського народу.

І все це робилося однаково, як за Петра, так за Катерини, як за Леніна, так за Керенського, як Сталіна, так і за Денікіна, — і тільки тим сильніший і лютіший терор, чим більш "великий", "мудрий", "геніяльний" і "демократичний" висунутий москалями їх вождь-імператор тюрми народів.

Щоб не було ілюзій, що їх можуть родити різні методи, якими московські імперіялісти намагаються відреставрувати білу московську імперію і час від часу в радіопередачах "Голосу Америки" українською мовою згадають і про українські справи, — треба бути свідомим, що радіопередачі українською мовою "Голосу Америки" можуть бути дійсно тоді дійсно українські змістом, коли в цьому українському відділі працюватимуть українці, а не москофіли. Сьогодні "українські" радіопередачі "Голосу Америки" є плодом українських соціалістів, які йдуть пліч-о-пліч з російськими соціалістами. Ось тому то зміст цих радіопередач московський, а не український.

Ми знаємо, що під тиском українських народних мас українські соціалісти були змушені навіть проголосити самостійність України, але тоді, коли український нарід і до сьогодні залишився вірний тим актам і ідеї самостійності України, то українські соціалісти одні стали до "відбудови соціалістичної Радянської України", а другі на спілку з московськими білими емігрантами готуються реставрувати "єдину неділимую" Росію і на сліпо виконувати волю "старшого брата". Тому так довго, як довго радіопередачі українською мовою "Голосу Америки" не будуть передані в руки відомих українському народові самостійників-патріотів, так довго не можна повірити в будьяку зміну на крає. Це голос московських імперіялістів, а не голос американського чи українського народів. Радка міняє тільки шкіру, але отруу зберігає цю саму, московські імперіялісти міняють тільки методи й тактику, але ціль, чи то червоних чи білих "визволителів" ця сама й незмінна: зберегти за всяку ціну російську імперію, ганебну тюрму народів.

Український нарід на Землях вже зайняв своє становище до сучасних радіопередач "Голосу Америки" українською мовою, висловлюючи своє обурення й протест. Український нарід це не жоден жабрак, якого можна збути всякою милостиною, щоб за ціну крові мільйонів "сильні світу цього" готували йому "визволення" білими московськими імперіялістами. Ні польський, ні гітлерівський, ні комуно-московський терор не змусив українського народу покортися і відректися своїх національних

ідеалів. Тому й зараз даремні всякі зусилля білих московських імперіялістів і їх попутчиків, бо в час розвалу московсько-большевицької імперії Україна зголоситься до голосу сама і вирішуватиме свою волю хити самостійним і соборним державним життям.

Українська еміграція не повинна ні на хвилину відвертати уваги від діяльності московських імперіялістів і не сміє мовчати, значить погоджуватися з дотеперішнім змістом українських радіопередач "Голосу Америки", але за всяку ціну мусить домогтися, щоб і "Голос Америки" і радіостанції інших держав Заходу приступили до радіопередач українською мовою й змістом. На це чекає Воляга Україна і це є одно з основних сучасних завдань української еміграції.

К. Д.

...Окрадені, замучені,
В путах умираем;
Не молимося чужим богам,
А Тебе благаем:
Поможи нам, ізбави нас
Вражої наруги!
Поборов Ти першу силу,
Побори ж і другу,
Ще лютішу! Встань же, Боже,
Всюк буде спати,
Од сліз наших одвертатись,
Скорби забувати?
Смирилася душа наша,
Тяжко жить в оковах!
Встань же, Боже, — поможи нам
Встать на ката знову!

/ "ПСАЛОМ 43" /

...Страшно впасти у кайдани.
Умирати в неволі,
А ще гірше — спати, спати,
І спати на волі,
І заснути на вік-віки,
І сліду не кинуть
Ніякого: однаково —
Чи жив, чи загинув...

/ "МИНАЮТЬ ДНІ" /

ПОХОВАЙТЕ ТА ВСТАВАЙТЕ,
КАЙДАНИ ПОРВІТЕ,
І ВРАЖОЮ, ЗЛОЮ КРОВЮ
ВОЛЮ ОКРОПІТЕ!
І МЕНЕ В СІМІ ВЕЛИКІЙ,
В СІМІ ВОЛЬНІЙ, НОВІЙ,
НЕ ЗАБУДЬТЕ ПОМЯНУТИ
НЕЗЛИМ, ТИХИМ СЛОВОМ !

З ЦИКЛУ: ДОРОГОЮ ВІДНОВЛЕННЯ

Культура і цивілізація

Сьогоднішня доба зматеріалізовано-го мислення з багатьох понять виключила їх первісний зміст, зробила так, що в багатьох поняттях лишилась старе назва, а зміст в ці поняття вкладає кожний по своїйому бажанню і по своєму погляді. Сьогодні, як відомо, існує три поняття демократії: демократія східна, демократія західна і окрема демократія, яка видулилася з тітовського яйця - Югославії. Тех саме трапилося із поняттями: культура і цивілізація. Ми часто чуємо - культурний чоловік, культурна людина, культурні народи, некультурна нація, боротьба за культуру і цивілізацію, війна за воєнсько-культурні і цивілізаційні надбання, у цього і того народу велика цивілізація, буржуазна культура, культура робочого класу, і т.д. і т.п. окреслення. Читаємо ми в книжках, в газетах. Вислуховували і вислуховуємо їх у політичних промовах, у всіляких виступах, а то й просто в розмовах. Скільки разів отричався з осудом, що такий то нарід не повинен мати місця між державними народами, бо він некультурний. А візьміть пригуд нас самих про себе: мало хіба українців говорять і говорили; українці в порівнянні із своїми оусідаєми стоять далеко нижче під культурним оглядом. Скільки разів виходили ми глибоко розхвилювані з балачок про нас, що відмовляли нам просто права на життя, на існування. У всіх цих випадках ні автори цих і подібних висказів, ні їх олузачі, не завдавали собі труду прослідити вартість цих олів і осудів. Не подумали про те, де, в якій науці шукати за окресленням поняття цивілізація і культура. Напевно не знали вони цього, що ці дві назви належать до тієї групи окреслень, що їх зміст пограбувала так само матеріалістична доба життя народів.

Ця доба змішала ці поняття, але сьогодні надзвичайно важливе з завдання розмежувати ці назви, створити з них окремі терміни, себто змістовно визначені поняття. Про те вчить нас уже наша доба, наше життя у випадках, коли мова йде про нашу вартість. Про це переконався тоді, коли буде вирішуватись наша доля, доля і наше право на існування.

Окреслюючи олова чужого походження, звертаємося звичайно до науки граматички, докладніше мовити до етимології тієї чужої мови, і тоді з кореня і будови цих олів витворимо їх значення.

Якщо ж йде мова про назви: культура і цивілізація, не можемо покористуватися

я граматичними даними; латинські слова коло, культу, культура, циві, цивіліс ітп., не розв'яжуть нам цього питання, бо назви культура і цивілізація, хоч і покористувалися латинськими коренями, належать до тієї групи олів, що отали їх вживати умовно щойно в нових часах. Отже граматика, чи порівняльна граматика тут ні при чому.

Спиревшись на етимології олова "культура", маємо такі назви, як "культура бавовни, буряка, моркви, культура шовкопрядків" і т.д., хоч далеко краще було б зберегти назву "культура" тільки в її соціологічному значенні, що не покривається ніяк з етимологічним значенням і не вживати її на такі означення, як вирощування, плекання і т.п. Але ж мусять бути ділянка якоїсь науки, що її треба було б покористуватися цими назвами. Цією наукою є соціологія, і хоч вона довго, в добі своїх матеріалістичних помилок, і в добі своїх перших правильних кроків, не турбувалася окреслити згодом і поняття, то вже в ХХ ст. коли ствердила існування нації, як абсолютної життєвої вартості, користується поняттям культури, розрізняючи його різко від поняття "цивілізація". Але це з окреслення "культури і цивілізації" випливає вже не двозначно з поняття нації. Це змістовне визначення поняття попробуємо перевести тут зараз. Щоб ліпше зрозуміти різницю між цими двома поняттями, покористуємося образним матеріалом. Дикий первісний чоловік живе як тварина, він не відчуває потреби одєжі, хаги, теплої одєжі, ложки, миски і т.д., він задовільняється побутом в своїй оселі, опівжиттям із своїм найближчим оточенням. Згодом на певному отупні свого розвитку, він помічає, що одєжа береже його тіло, що зброя, хоч і примітивна, і хата, береже його життя. Він відчуває задоволення в теплї ватри, теплої одєжі, далі ложки, миски, хоч ще і не помічає їх гігієнічної вартості. Він бачить, що ніх і оскира вимагають від нього меншої витрати енергії при праці. Згодом, піднявшись на це вищий отупняв розвитку, він відчуває потребу нав'язати зв'язки з іншими осягами других людей і бачить в тому свою користь. Для комунікаційних потреб він починає користуватися хораз то хитрішими засобами, нав'язуючи згадані взаємини, він пізнає краді умовини життя інших людей і прагне завести їх у себе. Встановляє торгівлю, для її потреб він окладає, або переймає умовні знаки, букви, та листується з дальшими людськими

соєлями. На певному ступні розвитку бачить потребу гуртуватися, окладати спілки людських одиниць для кращого добуття якоїсь мети включно з усіма спілками для розвеги - клуби і т.д. І врешті встановлює найвищу спілку - державу. Підіймаючись на щораз то вищі ступні поступу, він користується паров, електрикою, будує і організовує фабрики і т.д. і т.п. Це все він робить очевидно, з метою об'єднати онов фізичне існування, зберегти себе, як одиницю біологічної породи, користуючись розумом, він відбирає у природи те, що потрібне йому, сплавляє море, повітря, стихію, його хитрі винаходи часто звернені своїм вістрям проти нього, чи радше проти такої ж осмолі, як він сам одиниці біологічної породи, але таким чином він не уникає основної своєї мети, дарма, що тепер поняття біологічної породи звучуть інтереси конкурентійних спілок, в тому числі держав. Таким чином на ділі спілки беруть добро тільки своїх членів вопереч закону добра одиниць біологічної людської породи на всьому світі.

З цього короткого прикладу розвитку побуту людини видно, що 1/ воі винаходи від найпримітивіших предметів до організаційних форм найбільших спілок, мають на меті берегти фізично людську істоту, як одиницю біологічної породи; 2/ воі винаходи є продуктом людського розуму; 3/ як такі, воі вони виконані в повній свідомості творця, що переводить дію творення від дії початку через усі стадії процесу творення аж до закінчення; 4/ з погляду фізичного добра людської одиниці воі ці твори злагожені в вигоду користі для людської одиниці, т.зв. матеріальної користі. Ці чотири моменти і мета, що нею є фізичне добро живої людини, як одиниці біологічної породи, розум, як безпосередній творець, або з другими словами, раціональна основа твору, далі свідомість, пронизує цілий процес творення, врешті вимога матеріальної користі, характеризують ці твори, винаходи, що окладають собою у всьомі ступні поняття цивілізації.

На закінчення окреслення поняття цивілізації поставимо собі одне питання, що його вирішення відрізняє теж різко поняття цивілізації від поняття культури. Отже, чи можна говорити про нижчий ступінь цивілізації тих груп, що в них є менша кількість винаходів у порівнянні їх кількості і якості інших груп. Цього питання не можна вирішити стверджуючи, бо дана, так би мовити, відстала група, може не мати об'єктивної спроможності завести у себе ці винаходи, хоч з ними, як група, вона познайомилася. Отже, коли напр. - певна група, скажімо якась держава, або

якийсь народ, у складі чужої держави, не має інституції соціальної охорони, не має на своїй території широко розвинутої мережі залізниць, битих шляхів, автоострад, високих шкіл, модерних технічних улаштувань і т.п., то це не вирішує нижчого ступня їх цивілізації, хіба, що вони - так би мовити - не досішли ще до розуміння вартостей таких установ, улаштувань, отже не розуміють ще їх значення для добра одиниць свого гурту. Значиться, тільки зрозуміння вартості тих винаходів, або брак цього зрозуміння, вирішує який, або нижчий ступінь цивілізації гурту, держави, чи народу.

У другому образі, що допоможе нам з'ясувати різні види культури, не можемо говорити про первісні форми і змісти, бо згадані види культури приходять часом тоді, коли на арену дії виступає вже її - так би мовити - готовий творець, себто прояви культури з'являються вже тоді, коли члени етнічного народнього гурту, що вже стоїть на високому духовому рівні творять певні цінності, малюють ікони, будують храми, різблять різні предмети, пишуть поезії, ставлять брами, творять пісні /текоти і мелодії/ і т.д. Ці твори подобаються етнічному докільлі, воно приймає їх як свої, поширює на цілу групу, передає їх з покоління в покоління. Їх індивідуальні твори забуваються, пам'ять про них гине, але вони все ж таки живуть далі в безконечності у своїх творах. На них вчать їхні нащадки, творять нові твори, що подібні до творів попередників більше, як діти до батьків. І так іде процес творення в безконечність, не розраховуючи на особисту користь, на безпосередню вигоду, заставляє нове покоління творити нові, але не різні від попередніх вартості. Їх, ці воі вартості, єднає в одну, таємничу вірванку цілість один погляд на життя, на світ, людей, Бога, єднає їх на ці о н а л ь н и й о в і т о г л я д. Організовані гурти, створені для однієї цілі, але розділені

часом десятками років, або навіть сторіччями, вирізняють при нагоді, в давніми прикметами в усіх частинах однаково. Візьміть наші вішовкові традиції. Ціле практичне життя великого національного гурту б'ється одним темпом - живчиком, згодом воно починає різнитися, життя його оббігають нові цивілізаційні здобутки, писомо закріплює зроджене в підсвідомості творця олово. Він - цей творець не гине вже. Він - цей творець слова, лінії, барви, лишає по собі насліддя, не матеріальне, а великих духових вартостей. Він стає знаним докільлі і дальшим поколінням. Він - цей творець не гине вже. Форми нових творів збагачуються чужими зразками, але вони перетоплені в горнилі душ творців ви-

ходять у світ з нагінкою рідної, не чухої предавники, що не гине й тоді, коли вже раціональне прямування хоче свідомо її смерті. Навіть у добу свого володіння не зумів матеріалізм знищити, хоч і намагався усіма зусиллями, заперечував поза розумом і раціональним джерело однаково світовідчуження давніх і нових творців. Все осталося в цих творцях, що єднало і єднати всі що були, а й будуть. Це а культура - ра нації, це а та сила, якої не зможе ніхто і ніколи заперечити у своїй культурі, у витворах культур х живе нація. І нація зникає і вмирає тоді, коли вмирає її культура.

Себто, нація вмирає тоді, коли її ослаблений дух не опроможний вже нічого видати із себе такого, що могло б увійти до світової озерніци, як щось

єдине і неповторне, як і сама нація, бо й нація а щось таке, чого раніше ніколи не було і ніколи схожого на неї більше не буде. Нація живе один раз, так само, як живе людина і так само, як людина прагне лишити по собі якийсь слід у вигляді нащадків, так само і нація, живучи, прагне лишити по собі слід у вигляді якогось духових витворів.

Але духові вартості нація творить лише тоді, коли належні до неї покоління розуміють самі себе, розуміють завдання нації і місце своєї нації серед інших націй.

І тому для зрозуміння і уповідомлення завдань своєї нації, а тим самим і уповідомлення і своїх обов'язків перед нацією, мусить в кожній нації іонувати своя і тільки її приюде національне виховання.

В.А.П.

ЛИЦЕМ ДО ЗОВНІШНЬОГО ВОРОГА

М.ТРИХРЕСТ

Московський імперіалізм і релігія

ПЕРЕДМОВА

"Боже Великий, Єдиний!

.....
Люд у кайданах, край у руті,
Навіть молитись ворог не дасть".

З сумом і водночас з надією на перемогу добра над злом вимовляє український нарід цю звернену до Бога скаргу в своїй молитві під час кожної Служби Божої. Вона, ця скарга, відбиває собою пророчество, хоч з применшенням цей стан глухої ночі, стан жахливого поневолення й постійного духового й фізичного терору Москви на Україні, без огляду на різні "свободи", що проголошені в різних картах та інших деклараціях "сильних світу цього". Ці карти і декларації покидо, на халь і на глум, не мають більшої вартості ніж звичайні клапти паперу, або порожні слова, і не тільки що не спиняють Москву в її гоні до загарбань, але й деморалізують світ, вбиваючи в ньому віру в справедливість та вищі ідеали. В цьому й полягає найбільше зло сучасної доби, на тлі якого Москва чується безкарною і постійно тисне назовні.

Важкою, нищівною ходою перекочується тепер Москва по всіх країнах Східної та Осередньої Європи, а своїм розкладовим підходом намагається вона затруїти повітря якомога далі на Захід, де перед пересуненням залізної заслони на нові терени.

За таких умов морального занепаду й безкарності постає загроза, що українська скарга до Бога брентиме не лише в устах білорусинів, литовців, лотисів, естонців поляків, румунів, чехів, словаків, мадярів, вірменів, козаків, болгарів, сербів, хорватів, оловінців, грузинів, але врешті стане вже виявом всевітньої неволі...

Не зважаючи на те, що посунання московської неволі наперед, тісно пов'язується з переслідуванням релігії, світ це не зовсім здає собі справу з того, що цей злочин впливає не тільки а безбожницького марксизму-соціалізму-комунізму, хоч ця "наука" і таврує релігію, як "опірм для народа". Джерелом цього, супроти Бога й людського сумління, злочину є також імперіалізм Москви, тим більше, що закорінення марксизму-соціалізму-комунізму не може мати місця поза поживним для нього імперіалістичним середовищем. Бо інакше - марксизм-соціалізм-комунізм був би "голим злочином для злочину" і як такий не міг би пустити жодного паростку.

Спробу насвітлення ганебного переслідування релігії московським імперіалізмом всіх барв даємо в цьому короткому викладі.

Січень 1951 р.

Автор

Ми домагаємося розділу Советської Росії на самостійні національні держави а їх етнграфічних кордонах.

МАРКСИЗМ-СОЦІАЛІЗМ-КОМУНІЗМ І МОСКОВСЬКИЙ ІМПЕРІАЛІЗМ, ЯК ДЖЕРЕЛО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ РЕЛІГІЇ

І. "ПОДІЛЯЙ І ПАНУЙ" (DEVIDE ET IMPERA)

Понура дійсність останніх часів розв'язала важке "наукове мряковиння" над облудонаукою марксизму-соціалізму-комунізму і вже не перешкоджає устійнити, що він складається з трьох "простих", але по диявольському підступних "засада", а саме: а/знесення приватної власності, б/класової боротьби та в/інтернаціоналізму.

Знесення приватної власності, мовляв, на користь "держави", негайно робить всіх підвладних обезвласненими рабами, що мають тільки руки, але в цілому узялені від "держави". Звідти випливає остаточне ожебращення підвладних, за виїмком нової панівної соціалістично-комуністичної верхівки - відтепер класикасти й володарки-власниці всіх рабів і народного добра.

Класова боротьба - "засада" розв'язання й розкладу суспільства до часу знесення приватної власності є водночас рушієм для захоплення влади, і знаряддям для знищення решток "буржуїв", контрреволюціонерів та класових ворогів" після захоплення влади, оскільки вони зацілили б при цьому. Але і після цього класова боротьба в соціалістично-комуністичній "державі" не припиняється і після остаточного обезвласнення підвладних, - вона набирає лише іншого спрямування, а саме проти "ворогів народу", бо, мовляв, клас уже немає. А "ворогами народу" є всі ті, які не належать до соціалістично-комуністичної класикасти і виявляють недоволення з існуючого режиму. Проте, великі злидні підвладних створюють ще більші можливості для нацькування їх проти себе, ніж це було до часу, коли існували різниці між ними на основі приватної власності. Засада "поділяй і пануй" - набирає нечуваної досі гостроти.

Засада знесення приватної власності набирає особливого значення в багатонаціональних імперіалістичних утворках. "Удержавлення" народного добра в тій чи іншій підбитій країні перетворює її наряд на колективного раба на своїй землі і цілковито узяленню його від поневолювача. Типовим і водночас єдиним в світі прикладом такого стану в СРСР є його "центром" Москва та узяленними від неї "союзними республіками", де всьому доброму належить ніби "народові через державу", а в дійсності є колоніальною власністю цього "центру", як тотального монополіста. Цей "центр" назначивши в "союзних республіках" своїх людей, має змогу забирати

в їх населення всі овочі йсо праці, як це вже було не один раз, а особливо в 1932-33 рр., коли у висліді навмисно створеного в той спосіб голоду, померли мільйони українців та інших поневолених народів.

"Засада" інтернаціоналізму за марксизмом-соціалізмом-комунізмом, мовляв, всі нації мають рівні політичні права, не має для поневолених народів жадного значення, бо не має головної передумови рівності - їхньої збірної приватної власності, яку забрав собі через "державу" поневолювач. Навпаки, "засада" інтернаціоналізму перетворюється на знаряддя тиску проти поневолених народів, які неминуче підноситимуть свій голос протесту проти панівного становища поневолювача. "Засада" інтернаціоналізму не визнає за націями права на самостійний розвиток, стверджуючи таким чином поділ їх на поневолювачів і поневолених /"старшого брата серед младших", "першого серед равних"/. "Засада" інтернаціоналізму не визнає тієї істини, що нація є образ Божий, втілений в народі, іншими словами; не визнає його самобутності чи окремішності. Цим також заперечується існування тих своєрідних спадкових /генетичних/ властивостей, що мають головний вплив на життя й розвиток того чи іншого народу, як окремої галузки людства. Тому марксизм-соціалізм-комунізм уважає за необхідне стоплювання всіх рас і народів в якогось уявного мішанця-бастарда, без огляду на це, що ті народи і раси намагаються зберегти окремішність своїх спадкових властивостей і чинять спротив такому стоплюванню. Та не треба забувати, що за законами науки про спадковість /генетики/, зі стопленого людства все одно повстали б нові народи. Але стоплювання-бастардизація людства, з накиненням йому мови й культури поневолювача, неминуче супроводилося б занепадом загальної людської культури через загибель її складників - окремих національних культур. Це ще дужче підкреслює ненауковість та проти-природність марксизму-соціалізму-комунізму, отже підкреслює приховане в ньому джерело незгоди між народами на користь поневолювача, який все буде знаходитися в ролі того, що карає "ворогів інтернаціональної солідарності". Таким чином марксизм-соціалізм-комунізм є не лише "наукою" найглибшої несправедливості, так під оглядом суспільним, як і національним, але й втіленням найбільшого розбрату серед поодиноких людей, суспільства, народів і всього людства, а при тому з явним спрямуванням на користь сильнішого за рахунок слабшого. Марксизм-соціалізм-комунізм є немов би "наукою імперіалізму". Саме тому ця "наука" найшла в такій тісній спільноті з відвічним імперіалізмом Москви, в ру-

ках якої засада "поділяй і пануй" була завжди важливим знаряддям у підбоях чужих країн та народів. Не треба доводити, що стоплювані і розсварені в своєму нутрі народи втрачають здатність до боротьби за свою волю в такій самій мірі, як росте їх здатність до "яничаризації". Ось чому таке стоплювання потрібне для Москви. Ось чому Москва в своїй пропаганді так нападає на генетичну школу Менделя-Вайсмана-Моргана, які надають велику вагу стійкості спадкових властивостей /їх константності/ і устійливості нестійкості сумішів.

Цілком зрозуміло, що християнство з його величними заповідями любові і відтак об'єднання людства, є вельчезною перешкодою на шляху ледоневисницького й розкладницького марксизму-соціалізму-комунізму. З другого боку, християнство - як підвалина ідеалістичного світогляду й основа національних традицій дотичних народів, є перешкодою до створення з них потрібної для поневолення суміші й відтак - її яничаризації. Таким чином християнство стоїть поперек водночас і марксизму-соціалізму-комунізму, і московському імперіалізму.

"ПОДІЛЯЙ І ПАНУЙ" В ДІЇ ПРОТИ РЕЛІГІЇ

Імперіалізм, просто кажучи, є загарбанням чужого добра - збірної приватної власності - в міжнародному мірлі. Але власність поділяється на духову і матеріальну. До духової власності належать передовсім релігія та національна, на основі рідної мови, культура. Імперіаліста цікавить перш за все матеріальна власність підбитого народу, як і додаткове з цього гарматне м'ясо для дальших загарбань. Можливість втримання чужої матеріальної власності та здобуття гарматного м'яса знаходиться в залежності від цього, наскільки той, чи інший поневолений нарід зберіг свою духову власність. Іншими словами, наскільки він, цей нарід, втратив свою духову власність, настільки він став придатним для творення обезвласненої, що не пам'ятає свого походження суміші, над якою, як над безпорадним звіговиском людей, може панувати загарбник. Ось чому імперіаліст, після підбиття того, чи іншого народу й усунення його політичного проводу, негайно починає нищити його духову власність. Ось чому Москва, якої історія є суцільним напастництвом, захопивши якусь чужу країну, завжди зверталася проти релігії підбитого народу.

Сучасна, червоної барви, московська в'язниця народів - СРСР, де протягом 30-ти річного її існування вже знищено багато десятків мільйонів невинних людей, є зненавиджена своїми підвладними, особливо поневоленими народами. Ця об-

ставина багато важить в дальшому розвитку вже світового імперіалізму Москви, яка тільки після захоплення цілого світу може бути спокійною за чуже загарбане нею добро, без того, щоб не наразитися на кару за доконані злочини. Тому ще більш послідовно й настерливо стосує Москва свою засаду "поділяй і пануй". Не залишилася поза засягом цієї засади також і релігія. Йоторія показує, що Москва завжди намагалася викликати релігійні противенства між підбитими нею народами, або розсварити на цьому ґрунті той чи інший народ в його нутрі. Найновіші приклади саме таких підступів Москви дають Румунія, Болгарія, Югославія, Чехословаччина.

Патріарх румунської православної церкви під тиском Москви скинув зі себе зверхність Царгородського Патріарха і піддався московському. В цьому й лежить причина чому він розпочав у 1949 р. запереку боротьбу проти католицької, протестантської та англіканської церков. Як відомо, в Румунії, з наказу її соціалістично-комуністичного уряду, греко-католицька церква ще раніше опинилася поза "законом", а її вірних було змушувано "воз'єднатися" в православну церкву, при допомозі страшних переслідувань та ув'язнення понад 600 "непокірних" греко-католицьких священиків і багатьох тисяч вірних. Відсутність протесту проти цього злочину з боку православного патріарха в Румунії, як також теперішня його боротьба проти римо-католицької, протестантської та англіканської церков, виразно свідчить, що православна церква в Румунії вже перетворилася на знаряддя в руках її соціалістично-комуністичного уряду, що могло статися у висліді терору супроти окремих достойників цієї церкви, щоб зламати решту.

Соціалістично-комуністичний уряд Болгарії, поруч з розгортанням у 1949 р. переслідування євангелійської та католицької церков, зробив лицемірний жест у бік православної, як "єдиної демократичної" церкви. Звідсіль недвозначно впливає намагання болгарського уряду перетворити православну церкву в таке саме знаряддя, як це сталося в Румунії.

Носіями югословянського імперіалізму є серби. З цього імперіалізму, що набув тепер червоної барви й, отже, - органічного зв'язку з Москвою, - впливає упослідження католицької церкви в обличчі - православної, яку поки що не дуже чіпають. Поборювання католицької церкви мають характер цілком імперіалістичний, бо католиками є хорвати, які прагнуть до незалежності. Ця обставина набирає особливого присмаку, коли згадати, що в 1946 р. під час піднесення хвилі переслідування католиць-

кої церкви в Хорватії, два єпископи московського православ'я гостували в голови сербської православної церкви, який не підніс жадного протесту проти цього переслідування.

Чехословацький соціалістично-комуністичний уряд створив у 1949 р. так звану Католицьку Акцію, яка веде шалену пропаганду проти Ватикану. Декілька відступників від церкви, що знайшлися в тій "Католицькій Акції", поруч урядових посіпак, прикривають собою їх безбожницьку роботу. Близька мета "Католицької акції" – відірвати католицьку церкву від Ватикану, щоб відтак зробити з неї знаряддя уряду і довести до знищення.

Особлива підступність марксистсько-соціалізму-комунізму, який зрісся з московським імперіялізмом, полягає, поруч васаді "поділяти й панувати", в намаганні воляко використати й паплюжити свої жертви заки їх буде знищено. Болгарська, румунська й сербська православні церкви йдуть до свого кінця через вимушену ганебну співучасть у переслідуванні інших християнських церков. Поруч з цим стосується метод розкладу з середини, як це має місце в випадку католицької церкви на Чехословаччині.

ДЕЯКІ ІСТОРИЧНІ ПРИКЛАДИ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ МОСКВОЮ РЕЛІГІЙ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ

1. У 1482 р. московський цар І в а н II був нахненником і спільником татарського хана Менглі Чирея в його нападі на Україну. Здобувши Київ і пограбувавши церкви, Менглі Чирей надіслав у подарунок Івану II золоті чаші з собою св. Софії. Іван II не завагався прийняти цей подарунок...

2. За московського царя І в а н а Л ю б о в о, москалі, завоювавши татарську державу на ріці Волазі і захопивши її столицю Казань, поруйнували всі магомеданські мечеті та повбивали багатьох магомеданських релігійних достоянників.

3. П е р е я с л а в с ь к а о б о р о н н а угода проти Польщі 1654 р. була використана москалями для поступового загарбання українських земель. Рівночасно йшов сильний тиск на українську православну церкву в напрямі вилучення її з-під зверхності Візантійського патріарха й примусового підпорядкування московському патріархові, що й сталося в 1685 р.

4. За московського царя П е т р а I-го москалі захопили в 1705 р. місто Полоцьк, негайно розпочали переслідування греко-католицької церкви на Білорусі, замордувавши 6-х ченців Чину Св. Василія. Дальший похід Петра I-го в Білорусі і Україні супроводився жорстокими переслідуваннями духовництва та вірних цієї церкви. Ув'язнений москалями в Лу-

цьку єпископ Жабокрицький вмер на заслани в Сибіру.

Під час боротьби гетьмана Івана Мазепи за повернення незалежності України, московське військо, захопивши в 1708 р. м. Батурин, вимордувало не лише все населення від немовлят до старих /біля 5.000 душ/, але і всіх священників. Всі церкви були пограбовані й спалені разом з рештою міста.

Треба підкреслити, що Москва, після перемоги над гетьманом Мазепою і шведським королем Карлом XII-м, у 1709 р., примусила духовництво в Україні викласти гетьмана Івана Мазепу, без огляду на це, що він збудував багато церков. Впродовж понад 200 років кожна служба Божа в Україні супроводилася проголошенням анатем на гетьмана Мазепу. Водночас Москва затаврувала навіть найменші вияви української визвольної думки, як "мазепінство". Москва використовувала високу релігійність українського народу для зродження в його свідомості почуття відрази до українського національного героя та пов'язаного з його іменем визвольного руху. Так Москва використовувала церкву в своїх загарбницьких цілях.

За того самого Петра I-го москалі, захопивши головний осідок українського Запорізького Війська – Чортომлицьку Січ, – спалили також її церкву, поздиравши наперед дорогоцінні шати з образів.

5. За московської цариці Е л и с а в е т и був заарештований український православний митрополит Варлаам Ванятович, щоб у той спосіб остаточно знищити автономію української православної церкви і безпосередньо узалежнити її від московського синоду. Від тоді дедалі більше часилає на Україну своїх людей, як церковних достоянників, усуваючи українське духовництво. Від тоді церква в Україні, втрачаючи свої національні українські риси ставала чимраз більше знаряддям московлення українців.

За цієї самої Єлєсавети москалі, з помсти за повстання волзьких татар, зруйнували в їх колишній столиці Казані 418 мечетів. Особливо вславився в тій ганебній роботі єпископ московського православ'я в Казані Лука /1738-55 рр./.

6. За московської цариці К а т е р и н и II-ї московське військо, в 1775 році, захопивши в підступний спосіб головний осідок українського Запорізького Війська – останню Січ, – не лише знищило церкву, наперед погарбувавши її, але й зруйнувало вояцький цвинтар. Всі кам'яні хрести-нагробники були порозбивані й вивезені... на бруккування вулиць міста Катеринославу.

За тої самої Катерини II-гої був живим замурований український правос-

лавний єпископ Арсеній за те, що він протиставився наказові про відібрання від церкви та монастирів їх майна. Це "удержавлення" позбавляло церкву можливостей утримувати свої шпиталі, школи та інші благодійні установи для населення.

7. За московського царя Миколи І-го була скасована греко-католицька церква в Україні та Білорусі з тим, щоб "воз'єднати" її з московським православ'ям. "Воз'єднання" супроводилося великими переслідуваннями, у висліді чого багато греко-католицьких священників та вірних зазнало ув'язнення та заслання на Сибір.

8. За московського царя Олександра II-го було "воз'єднано" релігію греко-католиків на Холмщині, теж в умовах переслідування "непокірних".

За того самого Олександра II-го, в 1876 р. Москва заборонила навіть друкування Св. Євангелії українською мовою.

9. За московського царя Миколи II-го, Москва у війні з Австро-Угорщиною, захопивши в 1914 р. західно-український край Галичину, ув'язнила митрополита української греко-католицької церкви графа Андрія Шептицького та заарештувала й вивезла на схід сотки священників за те, що вони трималися своєї віри й протиставилися навертання до московського православ'я, яке силоміць запроваджували привезені московські "батьшки". Москалі не обмежилися ув'язненням митрополита Андрія Шептицького. Вони забрали його надзвичайно цінні літературні й мистецькі збірки та історичні документи. Митрополитові на засланні було заборонено відповідувати Службу Богу. Москалі запровадили в церквах, як і всьди, свою мову, якої українці не розуміли, заборонивши їм у той спосіб навіть у розмові з Богом вимовляти свою рідну мову. Тоді було вивезено на Схід десятки тисяч української інтелігенції та селян.

Такі були головні дії Москви проти релігії поневолених народів а зокрема народу українського ще до 1917 р., цебто до комуністичної революції на теренах сучасного СССР. І так само Москва поводитися в усіх загарбаних країнах, все з метою закріпачення їх під своїм чоботом. З другого боку, примусове насадження московського православ'я на загарбаних теренах дозволяло устояти, що Москва дивилася на релігії передусім як на політичне знаряддя. Гаслом Москви була наскрізь матеріялістична засада: "Чия влада, того й віра". Такі засади могли мати лише від'ємний вплив на глибоку і тривку релігійного почуття самих москалів. Брак твердої віри в Бога безперечно сприяв, у дальшому розвитку подій, поширенню марксизму-соціалізму-комунізму, як безбожницької облудонауки, серед московського народу під час та після революції 1917 р. Адже письменник

Достоевський, предбачаючи весь тах прийдешньої комуністичної революції в її залежності від сили релігійності, казав, що "московський мужик ошукає і православ'я і самодержав'я". Це було наслідком засади: "Чия влада, того й віра", як заперечення самої віри. Тому й не диво, що комуністичні захопники влади в Московії, так легко розраховувалися з православ'ям. Поруч з цим треба підкреслити, що комуністична революція 1917 р. в передусім виявом імперіалістичної природи Москви. Царат і розхитане московське православ'я виявилися вже невідатними для заспокоєння московської інстинктивно-нестримної жадоби на чуже. - Тому прийшов соціалізм-комунізм - водночас, і система тотального підпорядкування людських мас єдиній волі диктатора, і втілення так само тотального світового імперіалізму. Тому недовіковий царат мусів уступити перед новою соціалістичною диктатурою, а хуже московське православ'я дало дорогу новій "релігії" - марксизму-соціалізму-комунізмові, як новому політичному знаряддю Москви.

Боротьба проти Христової Віри в самій Московії мала на меті впровадити до свідомості її населення, замість авторитету Бога, вже над авторитет людини в особі нових соціалістичних диктаторів, без яких не можна собі уявити ані тоталітаризму, ані світового імперіалізму. Ці нові соціалістичні диктатори мають всі ознаки живих ідолів. Бо хіба ж світ щодня, щогодини й дохвилини не чує несамовитого звеличування й обожнювання Маркса-Леніна-Сталіна, як "мудрих, великих і найгеніальніших"? А хіба ж

до набальзамованого трупа Леніна немає безперервних проц з боку тих, що "звикли плазувати на череві"? Отже, переслідування релігії в самій Московії можна вважати за її внутрішню органічно пов'язану з її природою справу на тлі відвільного її нігілізму. Адже ледви чи знайдеться на світі деінде таке "багатство" брудних лайок, зі зневаженням жінок-матері та Небесних Сил, і сороміцьких блудницьких анекдотів та пісень /навіть цілих сороміцьких поем/, як у Московії. Велика кількість різних сект, аж до "хлистовщини" з її "свальним гріхом" включно, теж промовляє за нігілізм у Московії та перевагу форми над духом релігії.

Якщо переслідування релігії в самій Московії в кінцевому висліді повинно було збільшити здійснення її імперіалістичних прагнень, то тим більшою була лютя нових комуністичних диктаторів проти релігії поневолених народів, які /релігії/ духово стояли на шляху цих прагнень.

/Продовження буде /

Чудацьке навернення

/ ЗАКІНЧЕННЯ /

Історія, кажуть, повторюється... Через 35 років по ціл забутій полеміці /з таким жалюном для Кереновського кінцем/ у розгарі полеміки Хвильового проти Москви, один з головних адвокатів Москви, Хвиля-Мусоулбаєв, був примушений нагадати Хвильовому про "старі часи на Україні". Отже лозунг "проти літературної Росії" маємо замінити другим лозунгом "разом із літературною Росією". У свій час, з приводу цього /тобто з приводу літератури/, але з приводу другого випадку говорив Драгоманов і кликав українську демократію не відштовхувати себе у справі літератури від російської літературної демократії, а йти разом з нею. Це було тоді, коли Драгоманов боровся з українськими настроями, підходячи в багатьох випадках до вирішення справи з чисто ліберальними рецептами.

Візьміть і прочитайте його "Чудацькі думки" про національну справу, "листи на Надніпрянську Україну", його "Історичну Польщу та великоруську демократію" і інші його твори. Багато знайдете Ви там найякішого по теперішньому часу, а багато і корисного. І уявіть собі, що в основному свого часу Драгоманов переміг, а Чартові /Грінченку/ був розбитий.

"... Товаришту Миколо, ми любимо робітничо-селянську Україну, прагнемо підняти її на вищий культурний рівень, даємо і прикладаємо сил, щоб зробити її уквітчанню господарчими і культурними здобутками. Але коли перед нами встав питання: разом чи не разом йти з пролетарською робітничо-селянською Росією, то ми кажемо, кричимо, галасуємо - і так робимо разом, поруч у братерській опіці і не інакше, бо все, що інше, то не наше, то од "лукавого" /Андрій Хвиля: Яноюю дорогов, рік на літературному фронті, Харків 1927, ст. 32-33/. У кожному випадку Драгоманов казав, кричав, галасував у рр. 1890-93 ніяк не інакше, не менше, як Хвиль-Мусоулбаєв в добі пізнішій, і все для тієї ж мети.

Два далішні розділи оповідають про Крим - ського присвячені його пропаганді драгоманівства переважно серед професорів, московського університету:

"Як часто буває в Савдях, що обернулося в Павли, а не міг діяти того не пропагувати окрізь драгоманівства - і важко було добалакати з мною якусь частину-годину, чи то в якому-то молод-

шому товаристві, чи в товаристві старших - "поважних людей", щоб обов'язково розмова не перейшла на Драгоманова. Серед моїх московських знайомих старшого віку був відомий московський ліберальний професор /потім академік/ Олександр Веселовський. Цей популярний у Москві професор виявив велику симпатію до мене... Пригадую, я з халем переказав йому трохи зарозумілі слова проф. О.І. Кірічнікова, що ніби Драгоманов "отстал от науки"... При тому я признався, що в мене є всі номери нелегального часопису "Народ". Професор Веселовський дуже цим зацікавився... Я йому передав номери "Народа" 1890 та 1891 р. - і за тиждень мав з ним нову розмову. Що я од нього почув, то я, не видержавши, заразівінько написав до Павлика: -Павлик за моїм дозволом надрукував мій лист у "Народі" /1891, 7 грудня, лист має дату 3.XI./, а сам у цьому листі Кримський докладніше описав свої розмови з Веселовським:

"...Я роздобув цьому професорові ваш "Народ", - і незабаром от - що почув від нього: Він каже, що ніколи в світі не ждав знайти там те, що знайшов; статті Драгоманова перевершили всяке його оподівання. Не можна з Драгомановим не згоджуватись у всьому, до слова. Становище речей - виложене дуже ясно; видно широкі, глибокий погляд чи взагалі на націоналізм та космополітизм, чи спеціально на українську справу та й на російську. Скрізь суворая логіка, доводливість, окрізь безліч розумних біотроумних думок." Очевидячки Драгоманов всесторонньо перейнявся європеїзмом - його світогляд поширився так, як не міг поширяться тут у Росії. Одним словом, "Чудак" зробив на згаданого професора сильне враження...

"...Між іншим про тих, хто проповідує ненависть до "кацапів", він сказав: "Чудні люди. Та коли б змінилися теперішні порядки в Росії та запанував федералізм, то що могли б воїм зробити "кацапи", хоч би їх влада оправді була безнадійна?..."

"...Тільки про суд Драгоманова над українськими вченими /Драгоманов у "Чуд. думках", як відомо, дуже критикував українських учених, давніших своїх товаришів, підп. нот. Кр. професор боявся оказати рішуче своє слово: він каже, що це дуже цікаву для нього справу він му- сить розглянути пильніше." 3.XI.1891.

По скінченні інституту східних мов Кримський вступив до московського університету, де мав ширше коло для своєї "пропаганди" в московських наукових колах.

"Зсім добре відомий був мій драгоманівський напрям, і говорити про Драгоманова не раз доводилося. Але ширшу правду скажу: я вже не багато бачив учених москвичів, котрі б так само гаряче поставилися, як наприклад Олекса Веселовський".

Далі Кримський дає "окількиох прикладів" отриманого ставлення до Драгоманова з боку Міллера, Романа Грандта, Ф.Корша, П.Біноградова, З. Геріє, М. Стороженке, що проте були добре знайомі з працями Драгоманова, але не проявляли нахилу захоплюватися...

Зокрема, "до не припадало до шподоби Стороженкові, так це поемичні Драгоманова писання з їхнім різким "несправедливим" тоном, який на Стороженкову думку, був для драгоманівства несумнівним мінусом".

"Та чи не доволі буде й цих згадок?" - запитую Кримський.

Я зовсім не хочу кидати будь-яку тінь на пам'ять моїх незабутніх учителів, тільки ж доводиться сконстатувати факт цілого Драгоманова, в повній мірі. Їм важко було зрозуміти. Через те мої почуття супроти Драгоманова - то було в їх очах "рабское приклонение"...

Спомини про це своє "невільницьке похилення" Кримський написав р.1927.

А р. 1895 він написав для редактованого Всеволодом Міллером в Москві "Етнографическое обозрение" /кн.27/ некролог Драгоманова, де покоротив Міллером. Але зокрема видання цієї помертної згадки вийшло без цих скорочень. Через те, що Кримський дуже яскраво оовітив деякі моменти життєпису Драгоманова, які звичайно "дипломатично" забувалися, оминалися чи забувалися, слід їх навести. Поперше Кримський, згадуючи родину Драгоманових, зазначає: "Тільки ж ідеями своїми Драгоманови були "ощероссы": дядько Михайла Петровича був членом в "Общество соединенных славян"; батько, що виховався у Петербурзі, брав участь у російському письменстві. Михайло Петрович зріс під глибоким непокорним впливом свого батька та й можна сказати, з целотою засвоїв особливу думку про те, що для українського громадянства "ощерусская литература" та культура має не аж-яку вагу. Дальші обставини склалися так, що дедалі більше і більше одривали його од українського ґрунту й переносили на "ощерусский"... 1853-59 рр. він учився у Полтавській гімназії, де підпав під вплив ліберального навічителя історії /тільки ж не українця/ Строніна... На

процальному обіді, улаштованому року 1861 на честь відставленого Пірогова, студент Драгоманов виголосив в характері делегата од студентства дуже ліберальну промову... Промова тая одчинила студентові Драгоманову вхід до ґурту ліберальних професорів Київського університету /напрям, одначе, неукраїнського/. Особливо заприятаніся він із професором всевітньої історії В.Я. Шульгиним /що згодом став редактором україножерного "Киевлянина"/. Не дивлячись, що за студентських часів вважали Драгоманова за одного з найзапекліших ворогів українського руху 1860-х рр.

Додати слід, він часом змушався таки з українського руху нечадно. Бо, на Драгоманову думку, вище од будь-яких національних змагань повинні були стояти всякі заходи до народньої освіти, справи освітні..."

х х

Незабаром по смерті Драгоманова, в літку 1895 р., Кримський в калібному листі до Павлика розповів між іншим про свої відвідини Житецького в Києві. Останній дуже всолівся з приводу цієї втрати. Зокрема для української науки, здійнявши з полиці львівський, редактований Франком, журнал "Життя і олово", де містилися і розвідки Драгоманова. Житецький з притиском казав, що цей часопис, це неопінений окарб, і що все це витвір Драгоманова.

Перебільшення, якого допустився Житецький при цьому, на явну некористь Франкові, який вже тоді уявляв зі себе постать значно більшу не лише в "Житті і олові" від Драгоманова, так само, як і ті переборщення, які знаходимо в помертних згадках та листах Вільхівського /Б.Грінченка/ та самого Кримського. Уміщені в тогочасних львівських часописах і передруковані в збірці розвідок та статей Кримського, дають можливість схопити і відчутти причини легкої перемоги драгоманівської модерно-московської пропаганди в тогочасному українському науковому середовищі: ці українці все небіжчиків забули, простили й відпустили, бо ж їм являвся у постаті українського фольклориста, а ширший загаль - маємо на увазі радикальну академічну молодь -, тому, що М.П.Драгоманов появлявся в аврелі та гільорії справжнього-найоправданішого поступу та лібералізму й навіть соціалізму. Про те, що драгоманівський поступ з лібералізмом був несправжній, а московського виробу ці прості думи не здогадувалися...

Одночасно з Кримським в "Зн.Обозр", умістив Леон Василевський неменш фахову та річеву згадку - статтю про діяльність Драгоманова в журналі Масерика

"Нове Доба" /Прага 1895/. Той самий Л.Василювський /Плохощкий/, що роком пізніше на сторінках польського лондонського соціалістичного місячника "Шведсьвят" лаконічно висловився, що "занадто оптимістичний федералізм Драгоманова затримує розвиток української політичної думки на 50 років" /"Шведсьвят" Лондон 1895р./...

Полемічні герці Кримського з Драгомановим відбувалися майже одночасно з суперечкою Вартових /В.Грінченко/ - Драгоманов: Але останній суперечці судилося стати досить відомою. Перша неначе западлася в прірву забуття. Тому й варто її пригадати, - може навіть і при допомозі довгих цитат з тих давніх статтів та пізніших спогадів Кримського.

Варто також співставити історію навернення Кримського на драгоманівство з тим, що писав у своїх спогадах львівський учасник Кримського - В.Будзиновський, невтомний організатор оелянських штрейків та бурхливих віч у Галичині на початку ХХ стол., пізніше популярний автор численних патріотичних приповідницьких оповідань для молоді.

В.Будзиновський так окреслював тодішню обставину в Галичині: "Авторитет тодішньої української суспільності робив девастацію в моїм історично-державницькій націоналізмі... Без культу державної традиції, без аспірації, вищиваючої з неї, без стремління повернути ту минушину, українство в моїх очах втратило свій чар. То був образ св. Миколая без бороди і без мітри. Українськість ставала у мене щораз буденішою і нецікавою. Я українством щораз менше ентузіазмувався. Зруйнування решти історичних основ мого державного націоналізму справляло мене на шлях безнаціонального космополітизму". Пригадуючи знаний лист Желябова до Драгоманова з сумним запитом "Де наш Парнель? Де наші Феніі?" /Драгоманов, коли б він опраді був історик, а не черговий москоський Хвиля-Муусульбає, міг би відповісти на це запитання Желябому, що був Парнель - Шевченко та феніі. Він міг би згадати хоч би й учасників Полтавської сепаратичної громади 1860 рр. за яку він не міг знати /Шиманов, Шевич і ін./, В. Будзиновський наводить розмову зі своїм старшим товаришем Козакевичем, вже "подрагоманеним": "Чи ж Україне справді не має своїх феніів?" опитав я неспіло. "Драгоманів історик, відповів Козакевич, якби були такі, то

він хіба не відповів би Желябому їх реєстром?" Мої окулі відомості з історії не дозволили мені знати ту реально, піддержку політичного націоналізму, про яку згадав був Желябов. Коли... історіограф України не випирав їх з рукава, то я гадав, що їх справді немає? В такій обставині мусіли зникнути й первісні пориви вродженого українського націоналізму, як визнає В.Будзиновський: "Хоч авторитет українського колективу сильно здевастував мою національну ідеологію. Другий мій авторитет /Драгоманов/ не лише не мав ідей української державності. Він ту ідей завзято поборював, будучи ворогом всякої державності взагалі, української спеціально". А остаточної виновки В.Будзиновського про цілий свій студентський гурт такий: "Ми гадали, що всі наші думки є луною думок "батька" Драгоманова. Драгоманов був нашим авторитетом, якого й інші думки ми стали приймати безкритично, не розуміючи його думок, або розуміючи їх по своєму, наше студентство стало величати Драгоманова месією України. Драгоманов опімав нас на свій гачок" /В.Будзиновський: Спогади, Новий Час, щоденник, Львів 9, II й 17, травня 1934/.

На цих прикладах - Кримського та Будзиновського - можна визнати шляхи, якими Москва-Чарівник з Женеви... ловив на свій гачок українську молодь по обидвох боках Збруча. І як природний націоналізм її, вивітрювався під барабанний гуркіт бляшаних космополітичних деклямацій, які впливали зовсім не силою логічної аргументації /якої їм саме бракувало/, а силою несамоовитого штертого безнастанного втовкмачування "шановних професорських ідей" в їхні молоді студентські голови. /Ще один свідок історії тих літ, Аполінарії Моршинської /приблизно 1837-29/ у своїх спогадах /кал.альм. "Дніпро", Л.1927-прибл./ писав, оскільки пригадує, що листи Драгоманова підтікнули їхній /студентський/ радикалізм і все в тодішній київській українській житті зкрутилося, як у відомських танці, а довір'я до учителів /старої Громади/ було знищене.

М.МУХІН

"Основною метою нашої боротьби є побудова Української Самостійної Соборної Держави. Національну державу ми вважаємо за ту форму організації життя народу, яка забезпечує за ним найкращі можливості для всебічного розвитку його духовних, і матеріальних сил, належне місце серед інших народів та найбільш ефективну участь народу в усіх ділянках міжнародного співробітництва, а також в процесі творення цінностей загальнолюдського значення".

Д-р.Д.ДОНЦОВ

До традицій

"До Традицій" - стаття д-р Д.Донцова, написана зараз по першій світовій війні, тому деякі шитання в ній є безпосередньою реакцією на причини наших невдач, якими закінчилися Визвольні Змагання.

"До традицій" - дає нам вірний образ в якому стані був український нарід, зокрема інтелігенція, в час української національно-визвольної боротьби в 1917-20 рр. і розкриває роль її цілі українських соціялістів - тодішніх політичних керівників українського народу.

Врешті, що найважливіше, стаття "До традицій" своїм змістом є особливо важливою і актуальною в наших часах, тобто на передодні назрівачих остаточних вирішальних змагань українського народу за УССД. Бо, як пише автор - "нація, що не має і не шанує вчора, ніколи не матиме завтра".

Сама ж стаття є лише виїмком з великої, досі чалезно ще не оціненої ідеологічно-політичної творчості д-р Д.Донцова, що лягла в основу національно-політичного процесу української державницької думки в наших часах, завдяки якій, сьогодні, там "на наших степах знову відродився давній войовничий дух наших предків". - Ред.

Воскресать лиш там, де є могили!

- Ф. Ніцше

Моральна криза нашої інтелігенції буде ще довго злобою дня для українського громадського життя. Шукати її причини - не тема цієї статті. Тут хочу лише звернути увагу ростучої генерації на одиноке, що на мою думку є на потребу тій молоді, яка має змогу вчитися. Перестерегти її, щоб не йшла молодь за тими, що вирішили в темнім льоху неволі, даремно силкується розпізнати підсліпуватими очима правдивий шлях. Спершу його бачили в можливім порозумінні, одні з "жасливою Австрією", другі з російською державністю, далі в єдинім революційнім фронті, нарешті в світовій революції, щобто в концепціях, що під маскою універсалізму брали за свій, національний ідеал чужого народу. Одні обмежували полет своєї фантазії Сяном з одної, збручем з другої сторони. Інші - з широким розмахом думки - не хотіли лишити і клаптика нашої землі поза границями... Росії. Цим чужим або несправедливим богам кланялася наша інтелігенція, в їх ім'я нищили себе взаїмно, як римські глядіатори і як ті самі глядіатори, навіть дїставши засуд смерті, не забувала послати своему панові: AVE, CAESAR, MORITURI TE SALUTANT. Люди цього покоління апатично пересувалися по історичній арені, БЕЗ ПРАВИЛИВІ ЛУТКА, БЕЗ WSPOMIEN W CZORA, як казав один пол. поет.

А головне без "споминів вчора", без тих споминів про діла батьків, що омододжують душу немов старе вино; без морального зв'язку з ними, без традицій.

На це я хочу звернути увагу. На традиції ні сміє забувати ні один нарід, що хоче жити. Особливо той, що відроджується до нового життя. Правдиво сказав

Ніцше, що лише там можливе воскресення, де є могили: що вдихнути живу душу можна лише в уже готовий, хоч хвилимо зашмерлий організм, що завтра має лише той, хто мав вчора; що встати може лише нація, що має традицію. Деінде ту традицію шанували. В Англії вона є всім в публичнім, як і в товариськім житті. Спминами про "стару Англію" та про "славну революцію" 1688 року живуть усі бритійці, а одним із найважливіших аргументів, якими англійське робітництво поборювало доктрину большевизму, був той, що ця доктрина "не відповідала традиціям" їх країни. Республіканська Франція продовжує не одне діло своїх королів, а серед оборонців ідеї традиціоналізму здибаємо там такі імена, як Тен, Бальзак, Бурже, Вольте, Моррас. Нова Польща знову хитається між старими традиціями 1613-1667 рр. І навіть в Росії, в цій типово безтрадиційній/бо некультурній/країні, теперішній ворожий демократії і Європі порядок є традиційним продовженням старого, а державницька ідеологія Леніна з її бюрократизмом і зв'язаністю особистої та суспільної ініціативи, - пляхіятом царату та його апологетів - Леонтьєва, Данилевського, Тютчева, Ухтомського. Студіюючи цих авторів, студіюючи політику царату, ми скорше зрозуміємо большевизм, як перекидаючи картки Комуністичного Маніфесту, так само як француз, що простудіював епоху Решеліє, ліпше зрозуміє завдання національної політики своєї країни, аніж той, що зачитувався ослаблючо-нацифістичними проповідями Хореса; так само, як англієць скорше розбереться в завданнях континентальної політики свого острова, переглядаючи Кромвелля або Піттів, аніж вглиблюючися в твори Уельса, Белямі, та інших маняків утопії.

Нація це щось більше, як ті, що хочуть сьогодні робити її історію. Це велика спільнота, тих, що живуть, і тих, що жили. Ці останні далеко численніші від перших і - не все від них дурніші. Вони не мезли на віки з нашого життя. Сходячи з історичної арени, вони запевляли дітям і внукам своїм погляди, ідеї і цілі, які здійснюються звичайно не одною генерацією. Борючись і вмираючи за національний ідеал, як вони його розуміли, вони, ці мерці, лишили нащадкам велику скількість мрій, поривів, змагань, спогадів слави і приречень борні, величезну силу колись активної народньої енергії, що може й помацки, але вперто простувала до досягнення національної мети, цілу симфонію ідей, в яких вразливе вухо знайде свій сенс; ряд відірваних натаків, з яких думаючий політик випровадить ідеал нації, як математик з незрозумілих ляїкові знаків - ясне для всіх рішення задачі.

Виходячи з конкретних фактів, а передовсім з незмінних географічних обставин, щоденних інтересів нації, ці великі мерці, хоч інтуїтивно, але влучно вгадували суть національного ідеалу, снуючи нитку традиції: антитурецької в балканських слов'ян, антиросійської або антинімецької в поляків, антиєвропейської в москалів.

Вловити цю нитку традиції, що зачали снувати наші предки, засвоїти собі їх досвід, сконденсований в переказах і чинах, і на цій підставі знайти формулу національного ідеалу - ось яке завдання поставила перед нашою інтелігенцією доля в 1917 р., але розв'язки цього завдання ми чекаємо і досі. Бо тяжко знайти іншу країну, де нарід був би більше прив'язаний до її традиції, а інтелігенція менше. Остання мала перед тими традиціями мабуть не більше пошани, аніж перед Гробом Господнім вартуючі його жовніри султана. Про національні святощі в нас не писалося інакше, як беручи це слово в знаки наведення, а пануюча соціалістична доктрина вважала за лихий тон всяку аргументацію від історії. Що може бути спільного здавалося їм, між св. Володимиром і - о безпеченням робітництва від нещасних випадків? Між Словом о полку Ігоревім і - соціалізацією землі? Між Тонтою і - "культурно-національною автономією"? Між синьо-жовтим прапором і - кличем "пролетарі всіх країн єдналися"? Між Шевченком і - першим мая?

Такі сумніви закрадалися в неслиду думу українського інтелігента, а що Шевченка він все таки шанував, то і зачав, прийшовши до влади, розв'язувати квадратуру кола, цебто лучити це, що не далось лучити.

Вийти мусіло, розуміється, фіяско або фарса. Бо коли соціалістична Дирек-

торія, якій ми завдячуємо більшовицьку декларацію, розпочала свою еру всенароднім молебнем на Софійській площі, то це була фарса, це була офенбахівщина. Коли гетьман, віддаючи данину часові, іменував свого першого прем'єра "атаманом міністрів", це була також карикатура, лише в другий бік. Карикатурою було співати "Ще не вмерла Україна" і вимахувати червоною хусткою, як і фарсою було називати іменами давних гетьманів подки, в яких запроваджувалися "совпеди". А накидати "соціалізацію" землі селянинові, що спійманого конокрада закопував живим в землю за порушення своєї приватної власності, це було божевільня. Менше цієї фарси було в Галичині, де витали ще над живими "тіні забутих предків", але однобокою була її традиція, що прославляла Хмельницького й за те, як він кінчив; що знала лише його похід під Львів і союз з царем, а не хотіла знати його пізньої умови з Швецією - цієї прелюдії Мазепинщини, яку на халь через смерть старого гетьмана не доградо до краю.

Кінця цьому замішанню понять поки що не предбачити, а причина лежить власне в тім, що на політичній сцені мусить бути гармонія між текстом і музикою. Наші предки цю гармонію дотримували. Коли Іван Мазепа шедро обдаровував наші церкви, це не був фальш, рівнож як і його заклик боротися за "Україну нашу Малоросійську". Але Директорія кодо св. Софії - це фальш. Визволяти рідний край з "інтернаціоналом" на устах - це фальш. Робити з того, що оспівував Залізняка, комуніста - це профанація, а добирати до Шевченкових "Гайдамаків" мельодію робітничої марселєзи - це просто какофонія. Компонуючи її в нас забували, що кожна велика історична акція мусить мати ідеологію, що випливає з самої її суті. Тому й не могла сформуватися наша соціалістична інтелігенція цієї ідеології, бо шукала її початків не там, де вони були: не в національний, проскрібований в нас традиції.

Чехи виводили свій визвольний рух від Біжки і Гуса. Поляки від 1831 і 1836 років. Французи тільки й могли розвинути подивугідне завзяття в останній війні /першій/ через те, що кожний з них не міг переболіти ганьби 1871 року, мріючи про реванш. Оповідають, що під час французько-пруської війни, коли династія вже впала, на здивоване питання Тієра, з ким властиво німці воюють, Бісмарк відповів: "З Людвіком XIV". Він знав, що республіканська, як і царська Франція, обидві жили традиціями цього короля, як і те, що їх треба було знищити, коли Німеччина хотіла вийти побідником у війні. В Англії тільки тому вдалося так блискучо мобілізація 1914 року, що всі знали, про що йде; що традиції боротьби з Голандією, Еспа-

член і Наполеоном відповідали кожному британцеві, що він мав робити з огляду на непомірний зріст нового суперника, Німеччини. Власне завдяки могутності своєї традиції могла Англія, як і за часів Нельсона, бути певною, що в слушний час кожний виконає свій обов'язок. Чому Сполучені Держави могли так скоро положити кінець годинним виступам Вільсона в Європі? Лише завдяки закоренілим традиціям, що в формі доктрини Монроє сиділи в кожного янкі, не pozwalючи йому хитрувати інтересами краю прихитками кабінетного вченого. Але на Великій Україні майже ніхто не думав, що герої, які впади під Крутами, наложили головою властиво в боротьбі з Петром І і Катериною II...

Ті прикази мунулого хотіли в нас заступити абстрактними "загально-людськими ідеями" і так нищили націю. Бо коли аргументуємо наше право на землю не тим, що на ній сиділи наші батьки, лише тільки правом того, "хто на ній праце" /знає соціалістичне гасло!/, то відкриваємо до неї дорогу зайдам вчорашнім і нинішнім, хоч і з "трудового народу", нищимо права нації. Бо коли аргументуємо право на "власну хату" не тим, що дістали його від батьків, лише правом сучасників на "самоорначення", то ледви чи зможемо відперти чужі претенсії напр. до північної Чернігівщини. Бо коли правила політики нації хочемо привести в згоду лише з абстрактними ідеями справедливості /засади міжнародного пацифізму/, то матимемо замість нації громаду сектарів, якій все одно, де вона живе, яка не прив'язана до ніякої території і яка, подібно до німецьких колоністів-менонітів, що їм віра не дозволяє вживати зброї, однаково добре чується і в себе дома і на чужих її українських степах. Такі сектарі, для яких свій власний закон був вищий від законів діда, а на найліпшій дорозі зрадити свою націю, як це робили французькі гугеноти, що збройно боролися проти своєї країни в рядах чужих протестантських військ, або наші "інтернаціоналісти". Навпаки, лише тоді може нація утвердитися, коли черпатиме правила свого життя не з сектарських заповідей, а з понять та ідей, що повставали в безснотанній боротьбі поколінь за збереження прадідівської землі і роду. Лише там, де до останню заповідь отавиться понад всі інші засади "права" і "справедливості", повстане нація.

Нація а те, що протиставляє себе географічно, історично і політично своїм сусідам. І тому власне старалися знищити в нас поняття про нашу географічну відрубність, спомири про власне історичне минуле, про переказані дідами власні політичні змагання. Бо коли ми повбав-

ляли того, коли перетаті вузля, що дучать нас в минулим, рівниці між нами і не нами затерті; коли наша тереторія - їх історія, наша історія - їх історія, опускаємося ми до ролі американських емігрантів, людей з традицією забутою за океаном, людей, а яких можуть повстати рівноправні горохани нової, придбаної вітчизни, але ніколи нація з власними політичними змаганнями; може то встати подібно до хидівської "меншіоти", що відрізняється від пануючого народу лише віром, мовою і звичаями, але - не нарід, свідомий своїх відрубних змагань. Бо для безпеки цих прав /віри і тп./ нація не потребує ні власної території, ні держави - не потребує бути нацією. Що більше! Не можуть обійтися без традиції, нарід, що губить власні, завоює чужі. Так стається власне з американськими емігрантами, льояльними гороханами Сполучених Держав. Так стається із нашими "інтернаціоналістами", що отають льояльними гороханами Роолі.

Кали росіяни вивозять на Сибір родини розстріляних в українських містечках, аби пам'ять про екекцію не дійшла до нащадків, коли вони ситематично виголюджуть і викидують Запоріжжя, найсильніше огнище протесту проти чужої влади, то знають, що роблять! Знають вони також, що вони роблять, коли зачинають виводити право нації до життя в засад абстрактної справедливості, які можна /не так, як вікові традиції! / толкувати нині так, завтра інакше. Так оамо, коли отавають абити янкі між нарід та його імгалігенцію, роблять це тільки тому, щоб забрати масам пам'ять про їх минуле, ту пам'ять, яка живе в оовіченій верстві нації та на якій може одиноко оонувати свої права нація.

Намі приятелі лише від нас розуміють значення традиції, полішарчи нам віркти в "загально-людські" ідеї "вічної справедливості". І навіть тоді, коли наші соціалістичні борці за нарід відкидають засади загально-людські, а кермуться лише інтересами нації, справа не крадає, коли вони опираються лише на стилі власної діалектики, нехтуючи діалектику предків, які не все були дурніші від нас. З ними трапляється тоді те саме, що з протестантами, які коментують св. Письмо, як хто хоче, і не приймають його /як католики! / яко традицію переказану, збережену і толковану церквою. В результаті - там одна міща громада вірних, тут - отільки голів, скільки умів. Скільки того політичного протестантизму розвинулося в нас через незнання і нехтовання власної традиції!

Ці в нас ні тепер, ні передше не плекали. Хіба були в нас історики, що тим займалися? Хіба плекали ці традиції Костомарів, прихисний оборонець

фатальної переяславської похибки? Або Куліш, цей глибокий, недооцінений, але звихнений розум, що не вірив у сили власного народу і писав блискучі романи на доказ, що Україна не доросла до самостійного життя? Або може останній, найбільше знаний з наших істориків, Грушевський, який наші національні традиції бачить не в князях і не в масах, що тепер борються за самостійність, лише в "татарських" і "московських людях", що руйнували нашу державу в XIII і в XX віках? А ті, хто це міг би зробити, відслонюючи нам національні ідеали народу, як Лазаревський, Єфименкова, Липинський /говоря про його історичні, не про політичні твори/, хто їх з нашої інтелігенції читав? Бісмарк нищив у Французів духа "короля сонця", бо той був для Франції цілою політичною програмою, а чим був для нас Мазепа? Мертве ім'я! В передреволюційні часи українські патріоти сходилися на нелегальні роковини Шевченка, але чи десь, колись якийсь гурток обходив жалобою сумної пам'яті день полтавського погрому? Навіть коли росіяни так, як Бісмарк Тіера, старалися нас переконати, що, замикаючи Просвіти, вони борються з мазепинством /що було святою правдою/, наша інтелігенція протестувала проти "негідних наклепів". Наша нехоть до традицій, що підносили маси, була так велика, що ми не могли навіть використати героїчної боротьби холмських уніятів проти православ'я, так, що одну з блискучих сторін нашої історії - забрали нам... Традицію Почаївської Матері Божої, про яку чудові легенди склав наш нарід - забрали нам москалі, роблячи з неї знаряд агітації в Галичині.

Все, що пахло національною традицією, всі великі, масові, пориви до самостійності, плямувалися в нас, як "полонофілство" /мазепинщина!/, як "буржуазні вибрики" /протибогослужебське повстання/, всякі спроби створити національну ідеологію плямувалися, як шовінізм. Всякі хотіння засипати ідейне провалля між відмінами нації і досі нищаться алочинною рукою наймитів. Під отруйним подихом нашої громадської opinio могли цвісти лише течії та настрої сентиментального українофільства, імпотентної опозиції, "самоотверженого малоросіяństwa" і сяно-збручанського партикуляризму. І навіть тепер, коли на щастя наново нав'язуються в постійних змаганнях нитки перерваної традиції, хочуть у нас знову її переграти. Так, і вони, противники нашої традиції, тех розривають старі могили, але не для того, для чого Ісус відслоняв віко Лазареву домовину, лише як гієни, щоб знищити це, що попадає в час. Де при таких обставинах було шукати нашої інтелі-

генції споминів, що служили б їй дороговказом в боротьбі? Чим можна було зогріти упадаючі від зневіри серця? Де було взяти той ентузіазм, з яким клали своє життя на вівтарі рідного краю борці Вердена, або німецькі добровольці? Єменька повних посвяти безумців, яких імена все вимовлятимуться з непокритою головою, знайшлися і в нас, але що сказати про масу інтелігенції, що й досі хитається між запорозьким оселедцем і "Капіталом" Маркса, між рідним краєм і "соціалістическим атечеством"?

Бо ця маса, ще не знайшла свого Бога і перед її безвір'ям хочеться перестерегти молоде покоління. Нехай воно, перебираючи прапор боротьби за визволення, більше шанує, більше пізнає цю націю, більше в неї вірить. Хай закличе "на порад" тіни великих предків, як це робив у хвилині натхнення Шевченко, нехай вглибитися в їх історію, нехай з їх вчинків постарався схопити ідею, що може й напів свідомо присвічувала їм, як наприклад ідея державного опанування чорноморських берегів і Криму, що певно присвічувала козакам, коли вони шарпали прибережні турецькі містечка, або як ідея валу від Швеції до Дніпрового гирла, що присвічувала Хмелєві, що пактував з Карлом X, або Мазепі, що накладав з Карлом XII. Нехай студії наша молодь "повісти временних літ", а може ясніше представиться їй, яким абсурдом для нації, яким запереченням її найбільш життєвих інтересів є спроби надати нашій політиці лише національний або соціальний, а не державницький характер. Може скорше відстане відповідь на прокляте питання - кудю йти.

Переглядаючи стару історію вона побачила б, що воля нації до життя кпить собі і з браку "природних границь", і з так званих "історичних konieczностей". Коли б нова наша генерація більше нищпорила в старих фоліянтах, вона заомадил б собі і безліч непотрібних понижень і дитинячу віру в кожодчасну зміну режиму і пуританську стидливість вступати в союзи з "антантським імперіалізмом", чи з "пруською реакцією" і раптового, немов у пропасниці, кидання від одної орієнтації до другої, заомадил б безнастанного хитання між ентузіазмом і прострацією, між великим і смішним, між героїзмом і переключитвом.

Я говорю про історію. Не менше варто вглибитися в етнографічні і соціологічні досліді над нашим народом, щоби зрозуміти його душу, щоби ліпше відгледати лінії нашої внутрішньої і зовнішньої політики. Москалі мали свого генія, що, освітлюючи душу російського мущика немов рентгенівськими проміннями, відкрив нам його світогляд. Це був Гліб Успенський. Ми ще не дочекалися

того, хто ввів би нас в тайни селянської філософії. Геніяльні спроби Стефаника, кілька натяків Черемшини, Коцюбинського і Франка, от і все. Але зате тим більше маємо сирого матеріалу в різних етнографічних збірниках і в устах народу, що в ці страшні роки збагатив свій життєвий досвід і філософією неодноразовою мудрістю, що лаянонізмом форми і точністю виразу, а головне самою сентенцією потрапить іти на випередки з неодною партійною мудрістю нашої інтелігенції. Коли б ця остання хотіла більше пізнати село та його соціальні і політичні ідеали з перших джерел, а не з творів Бакуніна і Маркса, не одного облизня заощадила б вона собі, не одну і не дві компромітації і не потребувала б тепер оплакувати, надробляючи біду міною, руїну своїх демагогічних затій, як оплакували її французькі якобінці по ІВ бржмера.

Що сказано тут про історію і народню філософію, можна сказати і про національну культуру та церкву. Коли б ми дійсно знали про традиції нашої церкви, не висловлював би один з найвидніших наших соціалістичних політиків свого здивовання, "що червона Москва може до цієї пори /до 1922 р. - Ред./ терпіти /сіц!/ головою церкви такого монархіста, як патріарх Тихон" /див. "Гр. В" ч. 69/, бо такої рабської залежності від держави, яку захвалює згаданий соціаліст, наша вільна церква ніколи не знала... бо таких рабських понять про відношення церкви до держави в нас не було...

Хитання мусить раз на все скінчитися. Мусимо вибрати: або "Свята Софія", або "релігія - це опій для народу"; або рідний край, або - пролетаріят, що "не знає вітчизни"; або власна держава, або - "соціалістическое атечество", що не зносить границь; або Мазепа, або Кочубей; або Хмельницький, або Кисіль; або "громадівство", або націоналізм; або зречення з самостійної політичної ідеї, або власна державність; або соціаліст Драгоманів, або національна непідлеглість; або безнастанне оглядання на засади "гуманности" і "справедливости", або безоглядний хід наперед; або ніби то інтернаціоналізм, що є лише покривом для чужого націоналізму, ворожого нам суттєво, або власна національна ідеологія.

Народ, його минуле і теперішність у вияві його волі, думки і почуття мусить стати предметом дослідів ростучого покоління, коли воно хоче відчувати і зрозуміти колективний ідеал нації, коли хоче дійти до кінця дороги, на яку ступили попередні генерації, що освітлюють нам шлях.

Нехай бодай ця частина молоді, якій химерна доля дозволяє на це, візьметься

ся до цієї тяжкої, до цієї утяжливий праці студіювати національну традицію, нитку якої надаремно хоче перервати купка невідповідальних маляків. Нехай вчиться розкопувати великі могили, в яких напевно знайде більше інтелектуальних і моральних скарбів, аніж в копійкових брошурах марксовських егалітаристів, більше ясної постанови цілей і метод їх реалізації. Може тоді перестанемо бути нарешті нацією без голови. Може тоді зникне прірва між національним ідеалом і людьми, що мають його здійснити. Може тоді титанські зусилля народу перестануть бути безсильним борканням і дістануть свою ясну форму і мету. Може тоді зникне нарешті та диспропорція між генієм нації та її мізком, що завжди була прокляттям нашої історії.

І не треба боятися стягти на себе наклеп реакційності, з яким так наївно і гупо виходять завше соціалісти! Бо лише це нове є тривале, що міцно коріниться в старім. З французької революції перемогло не це нове, що хотіли запровадити своїми утопіями Робесп'єр, або Бабеф, а це старе, що перейшло до нового кодексу Наполеона.

Такою мені видається задача нашої молодшої інтелігенції. Їй це зробити легше, бо свою провесну вона зустрічала в гаморі боротьби, а не в покорі; бо в її пам'яті нема спогадів десятків років ганьби, що спідляють душу і характер. За цю працю треба взятися кожному, хто вірить у воскресення нації, - бо повторям, національний ідеал виробляється рядом поколінь; бо навіть останні зусилля - це лише синтеза попередних; бо нація, що не має і не шанує вчора, ніколи не матиме завтра.

"Воскресают лиш там, де є могили" і де шанується старих богів.

/ЛНВ. 1922 р., III /

"В боротьбі за Українську Самостійну Державу ми надаємо вирішального значення власним силам УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. Під власними силами ми розуміємо національно високосвідомий, політично високовироблений і активний, постійно готовий на найбільші жертви народ, тісне об'єднання довкруги своїх організованих і активно діючих політичних сил, очолених єдиним сильним і дивадатнім керівництвом. Тільки посилаючись на власні сили, український народ зможе захистити себе перед національно-духовим і фізичним знищенням, зможе здобути визволення, зможе використати кожен сприятливий обставини для побудови власної держави."

Українська Матір-Героїня

Довгі роки боровся і бореться український нарід за своє визволення з-під чужого панування. Мільйони поклали і кладуть своє життя. Воїх опих незламних борців-героїв української нації провела і провадить до боротьби безмежна любов і відданість Україні, кличе ідея Самоостійної Соборної Української Держави.

Почесне місце в українській нації, побіч героїв-борців за визволення українського народу займає українська матір. Багато українських матерів терпіло і терпить найгірші наруги й знущання від ворога, але вони завжди були і є тими українськими матерями, що виховували Україні своїх синів і дочок, зацплювали їм любов до неї і з піднесеним чолом приймали найважчі удари завдані ворогами.

Про одну з мільйонів матерів наших говорять пів короткий опомин.

В селі К., Зборівського району, жила одна свідоме родина, душею якої була матір Варвара. Це була старша жінка, похила, виснажена працею, але бадьора і умішнена. "Будьте завжди веселими й бадьорими" - говорила вона, - "журбу оставляйте ворогам".

Я дружив з її старшим сином Г. Був я свідком скільки ця добра матір доклала зусиль, щоб вивести його в люди, щоб охоронити його від всякого зла, та зберегти перед всіми небезпеками.

Але щойно одного дня я пізнав її ближче і ця подія остелась для мене як незабутній опомин мого життя. Друг Г. запросив мене до себе та запропонував мені вступлення в ОУН. Це діялось за польської окупації, коли зростає польський терор, яким поляки намагалися знищити всякі прояви українського самоостійницького життя. Я трохи завагався. В цей час увійшла матір Варвара і побачивши в руках Г. "Пашні буряки" /законспіроване брошура ОУН/, подивилась на нас уважно й сказала: "Я знаю, що ви зараз думаете і знаю чим ви вже є. Нехай вам Бог помагає і благословить вас у вашій праці".

По цих словах в мене деось ваялася сила і рішення. Я вже не вагався ні хвилини. Слова матері Варвари вплили в мене оилу видержливости і віру в перемогу.

Прийшов трагічний 1938 р., від ворожої руки гине Провідник ОУН - пол. Е. Коновалець. В 40 днів піоля його смерті дано організаційний наказ розкинути лєтачки. На другий день польське поліція арештує кількох друзів, а нічною

порою хоче забрати д. Г. Він щойно вернув із шпиталю і лежав хворий. Матір Варвара стала у дверях кімнати і не хотіла впустити поліцаїв. Не помагали гумові палиці, вона руками держала двері, якими поляки нєлюдсько тиснули її пальці. І хоч з побитих рук отрунками текла кров, вона не дала забрати сина.

Знедовзі вибухла польсько-німецьке війна. Польське поліція почала ловити на т.зв. непевний елемент. В ніч з 1-го на 2-го вересня 1939 р. в Зборівському районі інтерновано 35 осіб та відправлено до Берези Картузької. Між інтернованих попав д. Г. і я. Зловили нас несподівано на вулиці, заложили кайдани на руки і прив'язали ланцюгом до драбини. Під ескортом чотирох поліцаїв ми рушили в дорогу... Та раптом за нами ми почули крик, д. Г. зразу пізнав голос матері і прокив опинити коні, щоб попрощатись з нею. Але поліція ще дужче пігнала кіньми. Крик матері Варвари не віддалявся, і так скоро, як скоро поліція гнала кіньми, так скоро вона бігла майже чотирі кілометри. Врешті поляки опинили коней і мати Варвара впала між нас. Вона бігла, не відстаючи з великим клунком харчів, який передала нам, а відтек перхрєстивши побажала нам скорого повороту.

Осінь 1939 р. Приходять "визволителі" - московські большевики. Друг Г., я та багато інших друзів ідемо в підпілля, ховаючись від арештування. НКВД, шукаючи за д. Г. сильно побило його отару матір і забрало її до Березан. Кілька днів пізніше вивозять на Сибір його старого батька та малолітню сестру. Господєрство конфіскують і передають до колгоспу.

Матір Варвара деякий час лежала окатована в шпиталі, а відтак її пускають. Але вона не має до кого вертати. Її господарство, запряцьоване її руками й недоспаними ночами, - вже не її.

Однече вона не заломлюється. Нікто не бачив сліз в її очах. Вона знає, що в підпіллі є її два сини і дочка. Є багато й інших підпільників, які, так як її діти, виконують накази Організації і борються за визволення українського народу.

Я перебував разом з її синами. Нєраз бачив я цю матір, коли вона до нас приходила. Виснажена й дочоріла - приходила на отрих чи до якої отодоли, сиділа між нами, коло себе садовила своїх двох кучерявих синів і розказувала нам різні вісті зі "світу". Своім тихим молитовним поглядом і бєдьорим голосом, підносила нас на душі. "Не лякайтесь нічого" - говорила - "боріться за правду, а вона переможе!".

А коли приходив вечір - ми розходилися. Зона хрестила нас, поручаючи Божі опіці, відходила в одну сторону, а ми - в другу, там де кликав нас обов'язок.

Так застав нас 1941 р., і приходять знову ще один "визволитель" - німецький гітлеризм. Тоді ми виходимо з укриття і на короткий час опинилися на волі. Матір Варвара з синами та дочкою вертають на знищене господарство. Але її отертий син Г. знову відходить на поклик ОУН до дальшої праці для визволення України. Німецьке гестапо арештує його у Львові. Багато з нас знову іде в підпілля, а з нами і молодший син матері Варвари. Матір Варвара - отає нашою матір'ю. Нас називає своїми дітьми, опікується нами. В одній сутичці з гестапо гине її молодший син М. Ми втрачаємо найкращого друга, якого не могли забути. А матір Варвара з якоюсь незламною силою переносила цей глибокий біль, повторючи слова: "Ваші жертви потрібні, вони марно не пропадуть". На донос конфідента Перейми гестапо робить наскок та арештує кількох друзів, а між ними мене та отару матір Варвару. Нас привезли до тюрми в Тернополі. Я попав в цю саму камеру, де перебував арештований у Львові д.г. і розповів йому про долю його матері.

Довго не знали ми, що сталося з матір'ю Варварою. Але одного ранку пізнали нас до в'язничної лазні. За другом отінов купальня хілки. Після купелі, вбираючись, ми голого розмовляли. При нашому виході відчиняються двері і в дверях появилася матір Варвара. Зона чула наш голос. Пізнавши свого сина, блідого й виснаженого, вона міцно отиснула його голову і поцілувати промовила: "Сину держись!" В очах всіх моїх друзів я побачив сльози. Це діялось лише кілька хвилин, бо надбій в'язничний сторож, відомий зі своєї жорстокості до в'язнів, але й він побачивши матір з сином в тюрмі, розгубився. З'яв її легко за руку і відпровадив, а нас пізнали в камеру. Це була моя остання зустріч з матір'ю Варварою.

З того часу я більше її не бачив. Нас, разом з Г. забрали до концентраційних таборів, а матір Варвару по шістьох місяцях - звільнено.

Не знаю де перебуває вона сьогодні. Чи живе ще в своїй оселі родинному, чи може її мученицькі кості порозкидані по Сибірських тайгах.

Одного я певний, що матір Варвара до кінця свого життя не скорилась ворогові.

Матір Варвара - це одна з десятків тисяч матерів українських націоналістів. Матерів, що вміли не тільки дати життя, але вміли виховати й благополю-

ти своїх дітей на боротьбу за волю нашого поневоленого народу. Це образ матері-героїні, якого ні час, ні простори, ні найгірші тортури ворога ніколи не вирвуть з нашого серця. Навіть в помурих мурах в'язниць українські націоналісти-революціонери складають своїм матерям передсмертний звіт про свої останні хвилини життя: "Я, мамо, під кутами ката, своєю душою не зламав. Як отади судити прокляті, пощади у них не благав... Спокійно чекав я хвилини, коли на розстріл поведуть. Ох, мамо! це все для України! Прости мені, бідь цей засудь"...

Немає олів, якими можна б висловити жертвенність і героїку українських матерів. І щойно у вільній Самостійній Соборній Українській Державі ми зможемо гідно шанувати українську матір, що тиху, спокійну, жертвенну, витривалу, ніким неупокорену героїну українського народу.

**** Г. В-ий

"ОУН є політичною визвольно-революційною організацією в найповнішому значенні того слова. Цей характер визначає і завдання організації на українському ґрунті і її функції в українському визвольно-революційному русі. ОУН фактично є ініціатором цієї боротьби та її керівником. Цього вимагає звичайна логіка політичної боротьби. Хто вважає за потрібне якусь боротьбу ініціювати, той мусить її й організувати. Хто ж якусь боротьбу ініціює та її організує, то, зрозуміла річ, тех керує."

На завдання ОУН та її функції у визвольно-революційному русі на Землях вирішальний вплив має також та обставина, що вона є єдиною політичною організацією в цьому русі. Фактичний стан є такий, що визвольно-революційний рух в Україні в усіх його вилах з майже в цілості / з від 1944 р. дослівно в цілості / ділом ОУН: ділом її ініціативи, ділом її організаторської роботи, ділом її ідеологічного та ідейно-програмового впливу, ділом її фактичного керівництва".

/Із "Становища Проводу ОУН /
на Рідних Землях"

ВІД РЕДАКЦІЇ: З браку місця в цьому числі "В.Ш." розділ з "Українського життя на еміграції" і продовження статті "Початки Союзу Українців у В.Британії" появиться в черговому числі.

З ЦИКЛУ: ГАЛЕРІЯ ФАЛЬШИВИХ ОБРАЗІВ

А.К.

„Старший боярин” — Осьмачки

На полицях українських книгарень та бібліотек на еміграції часто можна побачити книжку „СТАРШИЙ БОЯРИН” Т.Осьмачки.

Книжка ця, хоч може і захоплювати читача, належить до ряду нашої дешевої змістом емігрантської літератури. Художня література повинна ушляхетнювати душу читача, очищувати її, піднімати на вищий рівень етики, моралі, правди й краси життя. Цього мабуть не мав на увазі Т. Осьмачка, тому „герої” його „Старшого боярина” стоять нижче від уяви й вимог пересічного читача. Не маємо на увазі піддавати критиці „Старшого боярина” як цілості, але звернемо увагу на деякі інтенції, думки й уявлення автора, які на нашу думку є шкідливі, фальшиві і тенденційно викривлені.

Головним „героєм” „Старшого боярина”, якого ідеалізує Т. Осьмачка є соціал-демократ Лундик, що волевільно експропріаторськими подвигами. Але експропріатори були зовсім не такими, як нам хоче показати їх п. Осьмачка, ніби якихось українських націоналістів-гайдамаків, що віддають відібрані в пана гроші робітникам. Це явна брехня. Експропріатори грабували також зможних селян, так як і поміщиків. Ще й до нині селяни на Східно-українських землях пам’ятають тих, що серед ночі заходили в хату й кричали: „Руки ввєрх, давай денєгрі!” Українські націоналісти ніколи не були експропріаторами, а експропріатори ніколи й чути не хотіли про Самостійну Україну, бо це були майбутні російські більшовики, що зібрані гроші цукали на свою партію або ховали у власну кишеню, як це зрештою, зробив і Осьмаччин Лундик.

Українські соціал-демократи ніколи не хотіли Самостійної України, навіть зневажали й осміювали саму ідею самостійності, як щось „відхилене” /ето отхившее/, це вони доказали не тільки в своїх висловлюваннях і документах, а також в історичній практиці в добу наших визвольних змагань, а опісля на еміграції. Коли ж Осьмачка, робить із свого „героя” Лундика борця за Самостійну Україну, то це вигадка пізніша, потрібна лише для підшивання під національну ідею, без якої тепер нема доступу до українських мас. Що „патріотизм” Осьмаччиного Лундика є фальшивий і вигаданий автором, показують описані самі „романтичні подвиги” Лундика з револьвером, який ні разу не був спрямований проти справжніх воро-

гів України, лиш на „експропріацію”.

Українське село 20 віку в Осьмачки є таким темним, затурканим, неосвідомим і забобонним, що ви просто не пізнаєте свого рідного села і своїх розумних і поважних батьків. Читачи „Старшого боярина” в уяві мимоволі виникають якісь кошмарні образи часів „Конотопської Вільни”. Цей художній, фальшивий образ українського села сповняє подвійну функцію; дає аргументи в руки чужинця, про незрілість і темноту українського народу, яким треба „заопікуватися” і „проовідати”; дає змогу всяким дурноверким Лундикам почувати себе „героями” серед загального „невільства” і безконтрольно продовжати свої „прогресивні” подвиги.

Соціальна функція героїв Осьмачки фальшива й видумана, повна забобонів і брехні, як от хочби історія про діда Пупаня, що зачаровує й зводить з ума кількох молодих на селі, в тім числі саму попадьму і т.п. а сам панотець пішов в експропріатори...

Не краще діється з мораллю й етичним чуттям героїв „Старшого боярина”. Автор цілком серйозно, як щось позитивне, описує процедуру „вінчання” Лундика не могли своєї хінки а відтак доповняє несуттєвими опаньям у коморі, де молода кричить: „Скажений, мені ж болють...” і т. д.

Просто дивно, що Т. Осьмачка не спромігся в „Старшому боярині” дати читачеві позитивного художнього твору, без різних Лундиків і процедур „вінчання” і не відтворив правдивого образу українського народу та його високих життєвих й духовних стремлень. А тим самим мистецька цінність твору „Старший боярин” значно обнизилася.

СЬОГОДНІШНЯ УКРАЇНА — ЦЕ НЕ ПАРТІЙНО-ЦЬКО-ПОЛІТИКУЛА, ЦЕ УКРАЇНА ВОЛЯ! СЬОГОДНІ В УКРАЇНІ НЕМАЄ МІСЦЯ НА ПАРТІЙНИЦТВО, ТУТ ВСЬДИ Є ОДИН СУЦІЛЬНИЙ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИЙ РЕВОЛЮЦІЙНИЙ ФРОНТ. КОЄНОГО, ЯКИЙ ХОТІВБИ ЦЕЙ ФРОНТ РОЗВИВАТИ В ІМ’Я СВОЄЇ ПАРТІЇ, НАРОД ПОТРАКТУВАВ БІ ЯК ВОРОЖОГО АГЕНТА. У ЦЬОМУ ВСЕУКРАЇНСЬКОМУ ФРОНТІ БОРОТБИ НАЙШЛИ СВОЄ МІСЦЕ ВСІ, КОМУ ДОРОГА ІДЕЯ УССД. ОБ’ЄДНАННЯ НАЦІОНАЛЬНО ДУМАЮЧИХ УКРАЇНЦІВ НА БАТЬКІВШИНІ — ЦЕ РЕАЛЬНИЙ ФАКТ. НЕ ВИПАДКОВО ТОМУ В НАС ДІЄ ТІЛЬКИ ОДНА РЕВОЛЮЦІЙНА ОУН, ОДНА УПА І ОДНА УГВР, ЯК ОДИН СУЦІЛЬНИЙ ФРОНТ.”

"Українізація Одеси"

В "Сучасній Україні" ч.3 /І.4.2.5І/, поміщена стаття п.М-ка під заголовком: "Українізація Одеси". Пан Ів.М-ко - це відомий "ідеолог" лівого відламу УРДІ та "кращий" пропагатор на сторінках "Впереду" колгоспної системи в майбутній українській державі.

Тема і заголовок статті так безпретенсійні, що треба подивляти "ловкість" вирафінованих метод, якими п.М-ко зумів дати вираз апологізації комунізму під час українізації Одеси. І справді, зміст "Українізації Одеси" виповнений таким добірним марксизмом, що читаючи цю статтю можна забути про сторінки якої преси вона надрукована.

Діставшись на сторінки "СУ" п.М-ко дає волю своїм політ-визнанням ще більше, як на сторінках "Впереду" і по всім правилам вивченої ним політ-грамоти пише лекції про "заслуги" українського комунізму.

"Сьогодні - пише п.М-ко - питання про українське місто стоїть так само, як і про українську державу - його, як і державу, не творити треба а відтворити з-під намулу сталінізму".

Отже п.М-ко вважає, що фікція-УССР - це українська держава і не треба нам боротися і творити УССД, а лиш очистити "Радянську Україну" від "намулу сталінської реакції", яка "зрадила" революцію "жовтневої комуні".

Вояючи Україна, тобто УПА, ОУН і УГВР, виразно заявляє, що стоїть на позиціях визвольної боротьби з комуністсько-московським імперіалізмом за здобуття і створення Української Самостійної Соборної Держави. Пан М-ко відкидає ідею боротьби за УССД і пропагує існуючу УССР, з тим, що ніби то "треба відтворити її з-під сталінського намулу" сугеруючи фальшиву думку, що Сталін і його кліка перетворились в реакцію "зрадуючи" комунізм. Тому не треба нам боротися за українську державу, а лиш очиститись і то не від комунізму а тільки від сталінізму. Сказано ясно, і коментарі тут зайві.

Описуючи про українізацію Одеси п.М-ко, як один з учасників цього процесу, апологізує не так українізацію, як комунізацію Одеси, з чого невимовно радіє. Згадуючи про організацію українських письменників в Одесі, п.М-ко пише: "На чолі українського процесу /українізації - О.Д./ стояв керівник агітпропу УП/бУ, бувший боротьбіст, однак патріот української справи Федір Самутін". Чому цей "патріот української справи" був патріотом п.М-ко не вяснює: чи тому, що був боротьбістом а відтак став не тільки

чи членом партії а ще й керівником агітпропу!/, чи може мав ще які інші заслуги - не відомо. Може в п.М-ка кожний український комуніст - це "патріот".

Згадуючи про фахові й журналістичні сили преси в Одесі, автор сам ствердує, що "фахові журналісти на 90 % були жиди" а організатори й мовознавці - були українці. Українізація преси полягала на цьому, що "перші /тобто жиди - О.Д./ давали матеріал до газети", а другі /тобто українці - О.Д./ "перекладали його на українську мову". Отже ясно - тільки мова була українська, але зміст цієї "українізованої преси" був цілком не-український, а жидівсько-комуністичний. Тому зовсім логічно, що справжні українські патріоти, як пише сам п.М-ко, хотіли опанувати пресу. "не тільки українською мовою, але українським сільським елементом /укр. село в советському лексиконі - це контрреволюція - О.Д./ Між цими двома силами /українцями і жидами - О.Д./ існував конфлікт".

В цьому конфлікті п.М-ко займає своє місце побіч... жидів /мабуть тому, що жиди були комуністами/ і пише: "На даштя, провід не пішов цим шляхом" яким хотіли українці, бо мовляв, газета мала б тоді "провінційний вигляд" і її покинула б "одеська душа", цебто жидівська, бо авторами /душею/ газет були жиди-комуністи, а українці лиш перекладачами.

Далі п.М-ко особливо захоплюється появою нової щоденної одеської газети "Чорноморська комуна". Знаємо, що ім'ям комуні називали не тільки газети, але й колгоспи, радгоспи, клуби, кооперативи і т.д. бо були такі дерективи партії і накази "советської власті". Але, це було вимушено моральним і фізичним терором. Та не так трапилось з "Чорноморською комуну", якою так захопився п.М-ко. За його словами "над назвою газети довго думали, і основна ціль тут полягала в тому, щоб відбити в назві не так степовий, як чорноморський характер української газети". "Герої" українізації п.М-ка, щоб відбити "характер чорноморської" /і степової/ України мали за ціль цакнути їй імення комуні і тому газету назвали "Чорноморська комуна".

Так виглядає українізація Одеси в першій лекції п.М-ка в "Сучасній Україні". Для него цей період "загірної комуні" він називає "відродженням нації" і мріє знову про той "шасливий день" коли буде "відтворити з-під намулу сталінізму" "українську" комуну теперішньої УССР.

О.Д.

Лист до брата

Лист упівця до брата в Канаді. Передрук з "Гомону України".

Дорогий Брате,

Я дуже радий, що отримав від Тебе вже три листи. З цілої нашої родини тільки ми два знайшлись поза засягом большевицького дракона і можемо вільно розмовляти, по-братерськи. А це так недавно я був майже позбавлений контакту з родиною, і це якраз мене найбільше пригноблювало. Писання листа до рідні було завжди ризиковне, бо грозило їй арештом і вивозом. Але на прохання рідні я писав додому час від часу бодай коротку картку, як ніби то чука їм людина. Вони тільки по письмі пізнавали, що це я пишу, і були спокійніші за мене.

В цьому листі я хотів би розказати Тобі дещо про себе і своє минуле, розказати бодай побіжно, бо всього того так багато, що в одному листі не вдасться описати.

Пічну від року 1943. Батьки вже тоді здогадувались про мою діяльність, бо Мама мені нераз говорила: "Вже таємно /мій старший брат Михайло/ пішов, а я бачу, що й тебе не мине така доля..."

Я сам згадував той час з гордістю, бо мені тоді було, як знаєш, всього шістнадцять років. Великий вплив мав на мене наш брат Михайло, який був активним членом Організації /ОУН/, посідав зброю і брав чинну участь у тодішніх збройних змаганнях з ворогом в лавах УНС /"Українська Народня Самообора"/. Він приносив багато підпільної літератури, яку я читав з великим захопленням. Не диво, що я став симпатиком, а відтак активним членом Організації. Зразу я кольтпортував підпільну пресу, а від квітня 1944 р. був заангажований до підпільної праці як станичний інформатор аж до часу мого вступлення до УПА.

Що я старався совісно вив'язуватися зі своєї праці, про це свідчить факт, що я на цьому пості був два рази важко ранений під час виконування своїх завдань. За ці поранення я був відзначений двома срібними зірками, що й проголошено в білетені Командування УПА в 1946 р. Завдання, які я мав до виконання, були дуже небезпечні, на кожному кроці мені загрожувала небезпека. А що я ще

живу, то завдячую це тільки допомогі й опіці Матері Божої Неуставчої Помогі, яка мене чудом врятувала кілька разів з рук ворогів. Ввесь той час я жив при батьках.

Пригадав арештування, які мені довелося також переходити. Коли на наші терени прийшли большевики, вони скоро "построїли" польсько-комуністичну владу. В тому часі всі молоді українці масово поспішили в ряди УПА, щоб уникнути висилки на фронт та щоби організовано протиставитися поновній окупації. Я з декількома хлопцями, на доручення своїх зверхників залишився в селі. 21 вересня 1944 р. нас 6 у селі арештувала польська міліція з 4. По довгих тортуваннях нас звільнили з уваги на наш молодий вік. Але мене не залишили в спокою, тільки дали слідили.

На-пів укриваючись і ведучи підпільну працю, я перебував ще до половини зими у своєму селі. За той час я ще "зорганізував" трохи зброї і мав безпосередній контакт з курінем "Месники", в якому служив також наш брат Михайло. Я з Михайлом мав точно до два тижні особисту зустріч під час його чергової служби коло їхнього табору /в Замойських лісах/.

Той ж зими ув'язнено одного молодого хлопця Миколу С., який нераз ходив зі мною і бачив у мене зброю. Коли йому почали смалити п'яти розпеченим залізом, він виявив мене. 9 лютого 1945 року, о год. 9-ій мене арештувала місцева польська поліція. Я вирвався їм з рук і почав тікати, але був ранений у праву руку в долоню; куля перебила мені кість повиде грубого пальця. Мене знову зловили і тоді вже мені доправили: три рази відливали мене зомлілого водою, кілька разів вели нібито на розстріл, лякали різними способами. Але я свідомо з завзяттям відпирався від усього, до нічого не признавався, так що не мали підстави мене засудити. Радне-рад мусіли мене звільнити, тим більше що деякі поляки - сусіди підтримали мене. По звільненні сестра забрала мене до себе і я лікувався в її селі до місяця травня.

Тимчасом 25 березня 1945 р. українські повстанці розгромили впродовж одного дня всі польсько-більшевицькі поліційні станиці в цілому Любачівському повіті, УПА опанувала весь терен. Вилікувавшись у сестри, я з початком травня повернувся до хати продовжувати далі свою працю. Тоді вже була, як казали люди, "самостійна Україна". Повстанці тріумфально маршували по терені, квартирували по селах, заїздили навіть на польські поліційні станиці, встановляли свою цивільну адміністрацію і т.д. Щоправда, всюди була також польська /переорганізована/ поліція, але УПА мала з нею договір /як з польськими самостійниками/ і вона не мала до українського населення найменшого права. В той час українці і поляки в терені спільними силами поборювали московського окупанта. А "руського" в той час навіть зі свічкою годі було знайти в тих околицях... Так то гарно було аж до часу, коли знову большевицька навала повертала з Заходу і заколотила цей спокій, а також і мене досягла.

Саме тут хочу згадати, як я з Іменем Матері Б.Н. Помочі на устах переміг трьох озброєних большевицьких енкаведистів, які тримали мене вже за руки. Хоч тоді мене важко поранено, все ж таки зберіг життя, дякуючи опіці й помочі Вожої Матері. Большевики були б мене живцем на шматки роздерли, так як багато інших.

Це було 27 липня 1945 р. у нашому селі заквартирував полковий штаб Ч.А.рмії, яка верталась з Берліну і мала завдання "унічтожити бандеровців". Я мав при собі звіт, в якому описав докладно, де вони заквартирувались, куди розстатнули телефони, де їхній штаб, оборонні становиди, головне скупчення і т.д. Можеш собі уявити, що могло мене від їх згадати, коли б мене зловили з таким звітом. Вирвавшись з їх рук, ранений в лівий бік /перестріл/ і без двох пальців на лівій руці, я подався в ліс під Ф. на зв'язок місцевого СКВ /Самооборонний Кудовий Відділ/. Тут вже мною заопікувались повстанці і від того часу я лишився в їхніх рядах. В перших днях по моїм врятуванні я дав знати про себе Мамі. Вона віднашла мене в підпільній квартирі під містом Л., де я хвилю лежав-лікувався. Вачучи мене пораненого, Мати нічого мені не дорікала; сказала, що все гаразд, лишень зі мною зле. Це була моя остання зустріч з Мамою, бо відтак наших батьків виселено на схід.

По тих пораненнях я мусів ще довго лікуватися, майже цілу зиму в унівському шпиталі. Я займався доставою харчів до шпиталю. Харчові транспорти йшли зі "сходу", від кордону /з Ревшчини і Грубешівщини/ на Посяння. Це був мій оперативний терен. Офіційно я належав до

одного з відділів СКВ, який мав свій постійний осідок в Замойських лісах і свій терен, на якому виконував свою адміністрацію. Восени 1946 р. я переходив у Ярославщині політично-військовий вишкіл, якого - на халь - не закінчив з уваги на посилені ворожі акції.

Так минали мені ці роки, все повні занять і руху. Пізнав я добре цю землю "Закерзоння", не раз своїми ногами її проміряв. Ці роки я все буду з якоюсь дитячою радістю споминати, вони назавжди залишаться в моїй пам'яті.

Весь цей час можна поділити на два періоди: 1944-47 і 1947-50. Перший період не був такий тяжкий і безвітний. В ньому ми йшли все організовано, великою силою, і за нами всюди йшла перемога. Зате другий період - це надзвичайно тяжкий до пережиття час, так до декому тяжко буде собі його уявити. Ми перейшли від атаки до самособорони. Ворог кинув проти нас всі свої сили, намагався за всяку ціну нас знищити, без уваги на свої жертви і втрати. Нераз нам так тяжко приходилося, що годі це висловити й описати. Часом прямо неймовірно здається, як можна було все це видержати і не збожеволіти. На кожному кроці потрібно було незвичайної витривалості і дуже вмілої тактики. Кому цього забракло, мусів прощатися з життям. На теренах під Польшею тепер дуже чуйні на всякий прояв підпілля, зокрема з того часу, коли владу перебрав Рокоссовський.

Я сам особисто попав у погану ситуацію, коли в наслідок безперервних облав втратив зв'язок зі своїми. Мене, як інваліда, рішено було перекинути на західні терени Польщі. Та незабаром і тут почали за нами ганяти, і під час одної такої акції я відбився від своїх. Тут пришло мені дуже круто. Вільші й менші ворожі акції на ліси поставили під

Медаль УПА "За боротьбу в особливі важких умовах".

Медаль УПА "За боротьбу в особливі важких умовах".

загрозу цілий терен так, що вже й не було куди переноситися. Вже тут, у Німеччині, оповідають нам зв'язкові з Край, що вони намагались злучитись з нами в Борах Тухільських. Вони були від нас віддалені воєного сім кілометрів під час одної акції у тому самому лісі. Ми також тоді про них знали, бачили, як на них роблено облогу, а з'єднатись з ними все одно було неможливо.

В цій незвичайно трудній ситуації нас кількох, згідно з давнішою інструкцією, вирішили пробиватися рейдом на захід. Наш виряд був невеликий: карта, бусоля і зброя, а до того наш кількالكітний партизанський досвід. Це нам вистачало. Іти в рейд для нас не було новиною. Але не думай, що рейд через чужу й ворожу територію це щось легке до виконання. Якщо ми його маємо вже за собою, то це треба приписати нашому особистому часті і подякувати Богові за поміч і опіку. Наші знайомі, виряджуючи нас в непевну дорогу, молились і давали на Богослуження за нашу щасливу подорож. І справді, це мені виглядає на чудо, як добре все нам на кожному кроці складалось.

Цілий час була гарна погода, світив

місяць, а коли ми мали переходити кордон, як на замовлення надтягнули хмари і почав падати дощ. Так було при переході двох кордонів. Польсько-чеський кордон так кріпко стережений, що ми переходили поміж шатрами прикордонників, розставлених до 15-20 метрів. На Чехословаччині ми були цілих три тижні і за той час цілу її перейшли. Ми йшли тільки ніччю, виминали всі оселі й людні долини, ні разу не "організували" харчів. Найтяжче було йти ніччю через чеські гори. Тільки раз мали ми поважну пригоду коло Німецького Броду, де за нами пустились в погоню вартові, які пильнували переходу через міст на річці. Але це був лісистий терен і ми легко відірвались від погоні.

Чесько-німецький кордон ми перейшли легко біля містечка Нірско. На німецькому боці ми зголосились до американців у Форті ім. Вальде і здали їм зброю.

Оце Тобі стільки на сьогодні, щоб Ти мав уявлення про те, як мені і моїм друзям переходили ці важкі роки...

Твій брат
Микола Н.

Молодь ОСУЗ до українських повстанців

Зідпис листа від молоді
СУЗ Тростянецького району
Винницької області.

Грати — Повстанці!

Від імені молоді Східної України, дозвольте Вам поздоровити і побажати найкращих успіхів у Вашій боротьбі!

Шановні друзі!

З цей час, коли Ви клали голови за нашу Україну, то більшовицькі посіпаки за дурмнювали нам голови, що Ви є бандити, але шановні друзі, пришов час, що ми прекрасно зрозуміли, що Ви є дійсно борці-революціонери, що боретесь за незалежність нашої України і волю народу.

Шановні друзі! Пишемо ми цього листа з великим болем на серці, що нас постигло таке велике горе. Ми ще не чули ні з історії, ні з переказів наших прадідів, щоб коли народ так сидів, як в цю епоху. Ви не маєте поняття, яке тепер приходить велике знудження над народом. Ось ми Вам розкажемо, який у нас був випадок цього місяця. Під час молодіби до нас надіхав і-ий секретар райком-партії. Але ми постерались зрозуміти порядки коло молотілки, щоб він не знай-

шов ніякої ключки /а то часто було/. Ви уявляєте собі, щоби то навіть найкращі власники ового маїна, знайшов якісь непорядки, він би не потрапив так зрозуміти, як зробив секретар райком-партії.

Він, не маючи до чого вцепитись, то він вцепивсь до нічого завтока, що коло молотілки заставив його розгорнутись, /а на він була дуже підрана сорочка/ /близько закинув на стерню, а його заставив бігти що є сили, що той мусів упасти і викинути собі носа. Ось яке знудження над нами від сталінських вихованців.

Шановні друзі!

Ми з захопленням читаємо вашу літературу і передаємо її з рук до рук, і ми тепер зробили такі висновки: що ми не воїли покладатись самі на себе тільки, і судьте певні, що ми завжди з Вами! Не дивлячись на те, що нас зустрічають оокаженілі переорідкування органів МЗД. Но то вже не приносить ніщо. На цім закінчуємо, і просимо Вас передати нам більше літератури, щоби то поширювалось все дальше поміж наш на-рід.

На другий раз напишемо більше тому,

На нашій, не своїй Землі...

Хроніка подій

ЗВІТ З ДРОГОБИЦЬКОЇ ОКРУГИ ЗА ДРУГИЙ КВАРТАЛ 1950 р.

ПОВОРКУВАННЯ НАШОГО ПІДПІЛЛЯ ТА РУХУ ВЗАГАЛІ

Наступ ворога на наше підпілля по так зимових сильних операціях не зменшився, а навпаки, збільшився. Ворог, в першу чергу зміцнив свій поліційний апарат так по селах, як і по містах /істребительні батальйони, опергрупи/. Збільшено в терені скількість керівних емгебітів. Це можна твердити на підставі того, що в кожному районі є уповноважені з області, а часто навіть по кілька на район, та майже всім оперативникам підвищено ступені. Чекістські операції сильніші як будь-коли дотепер. В кожному селі оперує одна боївка мгоб, а в більш підозрілих селах до чотири. Посилена тех пенетрація лісів.

Цього року примінили масові облави від ранньої весни. В більшості терену ці облави відбулися перед і під час Великодніх Свят, в деяких теренах відбуто їх вже по 2-5 разів. Деякі з них відбуваються по кілька тижнів. В Дрогобицькому, Мединецькому, Підбузькому і Дублянському районах відбуто по дві облави. Такі облави часто повторяються кілька разів на одному місці. Широко застосовують метод бльокад так лісових комплексів, як і сіл /Славський район/. Зокрема сильні облави переводять цілий місяць червень у північній частині Скільського району, де будім то американці скинули парашутистів.

В наслідок большевицьких операцій загинуло кільканадцять підпільників.

В боротьбі з нашим рухом ворог останньо примінив це таку тактику: На терені Дрогобицького, Мединецького, Дублянського і Підбузького районів большевики проводять маніфестаційні мітинги, якими керує І-ший секретар обкому УПб/У. З промовами на них виступає до 25 і більше людей. Мітинг починається темою про працю в колгоспі, але зараз

переходить на тему боротьби проти нас. На них змушують до прилюдного "каяття" селян, які співпрацювали з нами і зараз є розконспіровані. Односельчан змушують їх "судити". Ціль цих мітингів - відорвати народні маси від нашого підпілля та нашого руху.

В Боринському і Дрогобицькому районах повторилися операції провокативних груп. В Турківському большевики створили групу з цивільних людей/20-25 осіб на село/, які щонаочі мають берегти село від "шпівнів", які нібито мали перейти з-за т.з. лінії Керзона.

ОРГАНІЗУВАННЯ "СТРИБКІВ"

Весною, під впливом наших бойових і пропагандивних дій, станиці "стрибків" в багатьох селах перестали існувати. Большевики однак не дали за програму і в такі села кидають більшу силу оперативних військ /село Либихора, Славського району - понад 150 осіб внутрішніх військ мвд і 400 чорнопагонників/ і страшним терором органіають нових "стрибків".

Дотепер большевики зорганізували "стрибків" головню для охорони колгос-

Курінний УПА ВОРОН, згинув геройською смертю в Берехандині.

МОЛОДЬ ОСУЗ ДО УКРАЇНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ

що ми в роботі день і ніч, і не маємо часу.

...о побачення. Скажемо Вам всего на йкрого!

З.А. А.К.

пів /за їхніми словами/, зараз організують тех для охорони залізної дороги. Напр., в с.Волосянка, Славського району, організували понад 20 "стрибків" для охорони залізної дороги.

Останньо в Самбірщині сильно користуються більшовики "стрибками" у боротьбі проти нас. З ними переведено присягу на вірність Сов.Союзові.

Ангажують і комсомольців до боротьби з нашим рухом. Напр. в Самбірському районі комсомольці проводять розшуки по селах за криївками.

ЗБИРАННЯ ПІДПИСІВ ЗА "МИР"

Большевики почали переводити акцій збирання підписів за мир. Для цієї цілі в призначені групи большевиків, які об'їжджають всі заселені пункти.

Населення цієї акції протиставлять скрайне ворожо. Щоб не азанати емгебівських тортур, втікає воно з худобою в ліси. "Аби не знати що робили, я за мир не підпишу, бо хочу війни" - заявляє населення. Большевики обіцяють кожному, хто підпишеться, по 40 карбованців, а також приміняють такі прийоми терору, як під час "виборів" в 1946 р.

ВИВОЗИ НА СИБІР

Насильний вивіз на Сибір та Казахстан не устас. На цілому терені з кожного села вивезено по кілька, а той кількадесять родин. Напр. в місяці травні вивезено: Гірне - 24 родин, Семигинів - 19 родин, Сенивідсько Вижне - 11 родин, Дубина - 2 родини, м. Сколе - 2 родини; в місяці червні: Труханів - 21 родина. Масові вивози переведено в Стрийському районі, що нагадують вивози з місяця травня 1941 р.

Вербування на "добровільний" виїзд на СУЗ відбувається даліше. Охочих стає чимраз менше, в поодиноких гірських західних районах /Стріківщина, Хирівщина/ населення так стероризоване большевиками, що почало масово виїжджати по 30-40 родин з села. Зараз від виїзду здержуються під впливом нашої пропаганди та вісток, які отримують від тих, що виїхали раніше. Умовини життя там дуже погані /Одещина, Миколаївщина, Сталінська область/.

Тому, що зараз майже ніхто не зголошується на виїзд, большевики приміняють терор і шантаж супроти цивільного населення. В місяці травні на мітингу в м.Сколе большевики твердили, що з-під американської зони прибуло 8 тисяч бандерівців і вже мстяться на тих, що запідозрені у співпраці з большевиками. Радять всім таким виїжджати на СУЗ. Для підтвердження цього кинули в Бориському районі провокативні групи з інками.

ВОЄННА ПІДГОТОВКА

Останньо покликано 1930 і 31 річники до армії. Раніше здемобілізований 1925 річник покликано тех.

В другій половині червня йшли великі транспорти війська на Захід. Шляхи /залізничний і битий/ Стрий - Сколе - Климець - Лавочне були кілька днів переповнені автами, танками, катюшами, гарматами і військом.

Біля села Лісятичі, Стрийського району, большевики будують підземний аеродром.

На горі Магура /Славський район/ з південної сторони понад тисяча чорнопагонників вирубає ліс. При цьому чути детонації мін. Цивільному населенню вступ заборонений. Населення припускає, що там будуть військові об'єкти. Групи чорнопагонників перевіряють навкруги ліс.

РІЗНЕ

В лісах коло с.Довголука, Скілького р-ну, розшифровано бункер, з якого боївка мго оперувала навкруги.

В місті Дрогобичі відкрито міліційну школу, в якій вишколюють участкавих. Багато кандидатів на участкавих є поляків.

В місяці травні деяким районам видано доручення, щоб управу в колгоспах перебирали жінки.

В м.Дрогобич на підприємствах відбуваються щодня мітинги, на яких говорять про скору війну.

3 Одещини доносять, що там панує голод.

В місяці травні стягувано з населення позику, як кожного року шляхом насильства і терору.

В західних районах большевики опраудують облави переходом невідомим їм людей з-за т.з. лінії Керзона.

НАСЕЛЕННЯ

Селянство уярмлене сталінськими колгоспами страшно бідує, вже понад 40 % голодує. Голод відчувається в більш низинних теренах. Населення гірських районів в більшості працює по лісах і тому скорше має змогу за що купити харчові продукти.

Помимо сильного терору й переслідування населення помагає нам чим же. "Добре, що ви ще є, що є кому дати. Було б гірше, як би вас не було, село пропало б" - так заявляє населення.

Слава Україні!

Окр.Пров.ОУН в Д.О.

Шкільна молодь бореться

Став комсомолу за звітний час на селах і містах, крім шкільної молоді, тобто шкіль, не зріс. Знову по школах, головню по середніх і вищих /в м. Дрогобичі - інститут, технікум/, комсомол зріс з приводу того, що більшовики були поставили перед молоддю на повну широчінь питання комсомолу і тим способом узалежнювали перехід до вищих класів чи одержання відповідної ноти /кваліфікації/ по закінченні середньої чи вищої школи. Ті, які не вписалися в комсомол були викинуті зі шкіл, або унеможливлено їм перехід до вищих класів.

Парторганізацій у звітному періоді по селах більшовики не створили жодних.

Піонери зараз є в усіх школах, але активними є лише по кількох, а решта шкільної молоді проводить вперту боротьбу з піонерами, і як напр. вся шкільна молодь змушена формально належати до піонерів, то однак молодь це вважає лише фікцією, не признає за собою приналежності до піонерів і постійно веде з ними боротьбу. Ось декілька прикладів:

В селі Вороблєвичі, Мединецького району, піонервожата в школі /третьої класи/ хотіла організувати піонерів. Коли вона почала говорити учням, щоб вони вступали в піонери, всі учні повтікали з класу.

В школі с. Більче, Мединецького р-ну, /26.9.49/ піонервожата Єфімова Зоя Олександрівна випроводила під школу учнів 5-ї, 6-ї і 7-ї класів, з якими хотіла провести піонерську лінійку /впоряд/. Вставивши їх в два ряди, сама стала попереду їх і сказала до учнів: "Піонери, за справу Леніна-Сталіна будьте готові!" У відповідь піонервожата учні крикнули: "Ні!". Після цього в рядах піднявся крик і сміх. Піонервожата запровадила учнів до школи і зголосила про це директорові. Директор школи почала на учнів кричати, називаючи їх бандитами, куркульськими виродками та питала їх, хто їм казав кричати "ні". У відповідь учні знову крикнули: "Ні!", відтак заявили, що вони не є піонерами і не будуть віддавати салюту. Директор /-рка/ держала учнів за кару до вечора. Випускаючи ввечері, наказувала, щоб другого дня, тобто на свято Воздвиження Чесного Хреста, всі прийшли до школи на науку. Однак в день свята з числа понад 500 учнів прийшло до школи тільки 7.

В селі Кавське, Мединецького р-ну, /3.9.49/ піонервожата цієї школи проводила з учнями 5 класу виховну годину, на якій говорила, щоб учні ставали активними піонерами і носили піонерські га-

лстуки, подаючи їм за примір піонерів з с. Рівне, які ходять до школи в с. Кавське. В час ведення виховної години виступив учень 5 кл. Муцман Осип Якович нар. 1939 р., який заявив піонервожаті: "Ми віримо в Бога і до піонерів не будемо вступати", - і запитав її: "Хто створив світ, коли говорите, що Бога немає?" Піонервожата вдарила лінійкою по столі і піднесеним голосом знову сказала, що Бога немає. Відтак почала пояснювати повстання світу на основі дарвінізму. Дійшовши до цього, що людина повсталала з мавпи, учні почали сміятися, азгаданий учень Муцман запитав піонервожату, "чому вона, коли вона повсталала з мавпи, вмів говорити, живе на селі а не в лісі і не дряпається по деревах, як мавпи?". Учні підняли сміх, а хлопці із задніх лавок почали кидати в піонервожату огризками з овочів. Піонервожата перевалала свою лекцію і, залишаючи учнів виїхати з класу.

Учні виїхавши зі школи, на дорозі, яка провадить до села Рівне, зробили засідку і ждали на учнів-піонерів з Рівного, що вертали зі школи додому. Коли надійшли учні з с. Рівного, вони почали їх бити камінням з криком: "Зрадники! Ми вас повісимо на ваших галстуках!" Частина піонерів втекла в приміщення с/ради, а котрі не встигли втекти, тих били палицями й камінням. Учні піонери, які втекли до с/ради, телефонували до с. Рівне до участкового мвд, щоб той прийшов по них, бо їх б'ють. Другого дня до школи в с. Кавське прийшло тільки двох учнів з піонерськими галстуками. Директор школи Гришко покарав тоді ініціаторів цього руху /Муцмана Осипа Яковича і Вараха Михайла Івановича/ бичками. Кілька днів пізніше учні Кавської школи на списку піонерів виписали: "Смерть піонерам і Сталіну!", - та знищили портрет Леніна і Сталіна.

Таку і подібну боротьбу з піонерами проводять учні майже в усіх школах сіл районів.

/ Зі звіту Мединецького р-ну, за час від 1.6. до 30.9. 1949 р. /

НЕ ЗВАЖАЮЧИ на всі неможливі труднощі, Воююча Україна бореться так завзято, як вона боролася дотепер, — не жалючі ні труду, ні кривд.

З нагоди виїзду д. А.Криські-
ва до Канади, на "В.ф." зложили: По
Ю ш. - І.Пасічник, С.Антонів, Б.Нестор,
М.Петришин, А.Криськів, І.Лукинець,
Л - а, Іван Б. По 5 ш. - Я.Павлишин,
М.Гут, С.Бабухівський, Михайло Б., Олек-
са.

З нагоди Різдва Христового мешканці
НЬЮМАРКЕТ, за ініціативою п.Короля зло-
жили на "В.ф.": Іван Король - 3 ф.,
Михайло Богів - 3 ф., Ф.Взвий - 1 ф.,
Д.Юрчук - 1 ф., Г.Філас - 1 ф., М.Кри-
воручка - 5 ш., Гн.Кобилецький - 1 ф.,
П.Березовський - 1 ф., В.Кость - 1 ф.,
М.Кеш - 1 ф., Іл.Демян - 10 ш., І.Кінд-
рик - 5 ш., П.Пасічник - 2 ш.

На хрестинах сина Бориса в П-ва
РАНЧУКІВ в м.Брадфорд, за ініціативою
п.Кошевка, гості зложили - 3 ф. ІІ ш. 9 п.

На іменинах п.Миколи Сливка, в м.
Брадфорд, за ініціативою п.Кобка, зло-
жили: Г.Двигайло - 1 ф. По 10 ш. - П.
Васишин, М.Сливка, О.Шило, П.Гидованюк,
М.Деревицький, Ілія І Юрко Марголічі.
С.Бабо - 7 ш. 6 п., О.Гриник - 5 ш., Сво-
рень - 3 ш., В.Гук - 2 ш. 6 п.

На хрестинах сина П-ва ТИМУЦАКІВ, в
м.Брадфорд, за ініціативою п.Іваськів,
присутні гості зложили - 1 ф. І ш.

З нагоди іменин в П-ва Стефанів, в
м.Лідо, за ініціативою п.Стасюк, зложи-
ли: По 10 ш. - М.Стасюк, С.Головацький.
С.Домадир - 7 ш. 6 п., М.Жилінський -
3 ш. По 5 ш. - П.Гуляк, М.Возьний. По
2 ш. 6 п. - К.Тицьків, І.Марикіт.

З нагоди вінчання П-ва Р. і С. ШТЕПО
ВАНИХ, в м.Брадфорд, за ініціативою п.
М.Миколишина гості зложили - 3 ф.
ІВ ш. 6 п.

На хрестинах у П-ва КОРОПЕНІВ, в м.
Стокпорт-Редіш, за ініціативою п. С.На-
конечного гості зложили - 2 ф. ІО ш.

Під час спільної Свят-Вечері в м.
Дербі присутні зложили - 3 ф. 6 ш. 8 і
пів пенса.

З нагоди хрестин у П-ва Д. і С. ПО-
СТОЛІН в м.Сток-он-Трент, за ініціати-
вою п.І.Мишишина, зложили: По 10 ш. -
І.Мишин, Г.Деревицький. По 5 ш. - Го-
мін, І.Зобків, М.Шуліга. По 2 ш. 6 п. -
Пошик, Копліч /анг./, Морін /поляк/, По 2
ш. - Гурко, Сачик, Заяць, Мар'яш, Горванко.
М.Горохівський - 10 ш.

З нагоди вінчання П-ва Г.Я. КОБЗАН,
в м.Болтоні, за ініціативою п.Мушасто-
го, гості зложили - 5 ф. ІО ш. А цьому п.
П.Мушастий жертвував - 3 ф.

На іменинах пані Габбонд /анг./ укра-
їнці гостелю СІТІНГ 6.Бангай, за ініціа-
тивою п.П.Михайлишина, перевели збірку
на "В.ф.": Н.Габбонд - 2 ш. 6 п., Нансі
Габбонд - 5 ш., Р. - 5 ш., М.Савків - 5
ш., Д.Михайлишин - 10 ш., С.Садівський -
10 ш., М.Шокало - 10 ш., Ф.Виноградник -
10 ш., М.Величко - 10 ш., М.Моціборський
- 5 ш., П.Сайк - 10 ш., М.Ворк - 7 ш.,
М.Дескуровський - 5 ш., В.Сергінович - 2 ш.
6 п.

З нагоди Різдва Христового в гостелі
СІТІНГ /Саффілді/, за ініціативою пп.
Іллі Грабового і А.Войновського, на
"В.ф." жертвували: По 10 ш. - С.Віт, С.
Садівський, В.Зазуляк, Я.Відук, Волошин,
Ю.Маціборський, М.Шокало, Федір Каперис,
Т.Виноградник, М.Варгун, В.Коростіль,
А.Войновський. Надольський П. - 5 ш.,
Д.Лешняк - 5 ш., М.Дискурський - 4 ш.,
М.Семак - 4 ш., По 3 ш. - І.Грабовий,
Олекса Титик, М.Лобас, В.Сергієвич, М.
Лохнатий, М.Ворк. По 2 ш. 6 п. - Г.Мали-
новський, В.Кравчук, С.Шкатулас, Василь
Іпайло, М.Шимків, В.Олійник. По 2 ш. -
В.Татарчук, М.Остапчук, Ю.Дидина.

Українці гостелю НОРТ-ЛЕН /Порфолк/,
за ініціативою дд. Р.Ленца і Р.Щир-
ля зложили: По 10 ш. - Т.Федів, І.Тільо-
ват. По 5 ш. - Д.Бурлак, М.Гайдаш, М.
Сидорович, С.Бойків, С.Як, М.Ключник, Г.
Крамарчук, Г.Чепак, Г.Скіп. По 2 ш. 6 п.
- П.Шевчук, В.Захарків, п-на В.Лі /анг./
В.Гривна, М.Керничий, М.Шербатюк, І.
Ярема, Козухар, А.Мілер /?/, Я.Тущий.
По 2 ш. - Р.П. /прізвисько не виразне/,
Щирюль, Крижанівський, Трус, Сан Добелс,
О.Р. /пріз. невиразне/, П.Аеймоніс, Грив-
на, Кохан, Іваницький, Гафівий, Іванюк,
Лесь, М.Ц. /пріз. невиразне/, Барбелюк,
Дмитрош, Сидорук, Крапко. По 1 ш. - Ко-
гут, Задорожний, Савин, Петрикович, Дума,
Бабіцький, Ковальчук, Чорст, Фарштей, На-
ливайко, Лесків, Хосьцюк, Поцілуйко, Пе-
тришак, С.Шак /?/, Новиков, Ярмоленко, Ра-
дій, Кучма. По 6 п. - Мілька, Біжко,
Г.Джонс.

На хрестинах донечки Гани в П-ва
АНДРУШКІВ, за ініціативи п.Сидоровича,
гості зложили на "В.ф." - 6 ф. І5 ш.
По 10 ш. - З.Балан, П.Борщівський, Сте-
пан, Г.Андрушко, П.Шпот, І.Кіт, П.Сидоро-
вич, М.Аугуна, Б.Науменко, П.Скотар.
По 5 ш. - Володимир, П.Чатвіїв, П.Пелех,
М.Лестюк. По 4 ш. - М.Андрійчук, М.Ма-
сяч. По 2 ш. 6 п. - В.Мегкіш, М.Читайло
Г.Пилипчук - 2 ш.

Під час Святої Вечері на Різдво ук-
раїнці в м. ВОЛЬВЕРГХАМТОН за ініціати-
вою п.Цвіка зложили: Т.Цвік - 5 ш.,
П.Папірник - 2 ш. 6 п., Лгольник - 2 ш.
6 п., Середюк - 2 ш. 6 п., Хохоляк - 2 ш.
6 п., В.П. - 10 ш., Войціцький - 2 ш. 6 п.,

Титко - 2 ш.6 п., А.І. - 2 ш. 6 п.,
Безницький - 2 ш., Мацьків - 2 ш.

Під час Святої Вечері на Різдво українці м. КІНДЕРМІНСТЕР, за ініціативою п.Коробенка зложили: Коробенко - 10 ш., Гервепник - 10 ш., Горицайло - 5 ш., П.О. - 5 ш., К.О. - 5 ш., Залудський - 4 ш.6 п., Семенюк - 3 ш., Дунчин - 2 ш. 6 п., Терлецький - 4 ш.

Українці в гостелі НЬЮБЕЙТ СТРІТ під час Різдва влаштували Вертеп і призначили дохід з Вертепу на "В.Ф. в сумі 8 ф.3 ш.6 і пів пенса.

НА ФОНД УПА ЗЛОЖИЛИ:

Ініціативний гурток в м. СТОКПОРТ /Чешпіре/ з нагоди Різдва Христового перейшов з колядою по українських домах. На фонд УПА жертвували: По І ф.и-Евген Приймак, Онуфрій Кузів, Микола Оришин, Іван Якуба, Осип Людкевич. По ІО ш. - Іван Переганич, Петро Долин, Гриць Горродник, Леонід Матечко, Андрій Качмар, Іван Гресько, Петро Костецький, Мирон Микрослав, Володимир Скульський, Мих. Гайда, Мих. Сторожук, Василь Семенен. Олекса Домашовець - 12 ш.6 п., Параскевія Ізвур - 8 ш. По 5 ш. - І.Казанівський, М.Гулей, С.Мацейко, С.Юськів, В.Танчук.

З нагоди Різдва Христового ініціативний гурток перейшов з колядою в мм. АШТОН-Ю-ЛІН і ДАКЕНФІЛДІ /Чешпіре/, зібравши на Фонд УПА - 12 ф.17 ш.6 п. Жертвували: Михайло Саранчук - І ф., Роман Футрик - 17 ш.6 п. По ІО ш. - П.Скотар, З.Балан, Л.Польний, В.Качан, В.Легкий, Д.Настюк, Я.Паптея, І.Березинський, С.Ірінчей, Б.Науменко. Розин М. - 9 ш.6 п., Андрейчук М. - 8 ш., Ярега В. - 6 ш. По 5 ш. - М.Березний, П.Маршалок, А.Камінський, П.Савків, В.Олексевич, В.Левицький, Д.Семчак, І.Малеґус, Зофія Кучак, І.Дервінський, М.Кравець, Розалія Менделя, Катерина Возьна, М.Дзерен, П.Гнидка, Вол.Мілько. М.Семчук - 3 ш. По 2 ш.6 п. - Д.Кукура, Д.Леотек, І.Павленко. По 2 ш. - М.Павленко, С.Смолянський, Д.Шміт.

З нагоди уродин п.М.Пайкоша, в м. Брадфордї, за ініціативою п.С.Степового, зложили: М.Пайкош - 10 ш., Д.Гаргай - 5 ш., Є.Макар - 5 ш., П.Олійник - 4 ш., С.Редаш - 3 ш.6 п. По 2 ш.6 п. - В.Безрук, К.Тіліп, А.Гринак, М.Маланчук, А.Редаш. По 2 ш. - П.Олійник, В.Безрук, Л.Безрук, К.Пайкош. А.Стецьк - 3 ш.

На спільній Свят-Вечері в Сілсдені присутні зложили - 4 ф.3 ш. II і пів пенса.

З нагоди вінчання П-ва БИХ, за ініціативою п.Хуцяби, гості зложили - 5 ф. 6 п.

Під час Свят-Вечері в п.Червака, на фонд УПА жертвували: По І ф. - Д.Червак, Д.Пилипець, Г.Ш., С.В. і М.Виноградник.

З нагоди уродин пані Парані Гуда, в Брадфордї, за ініціативою п.П.Васильюка, зложили: Є.Макар - 4 ш., В.Литвин - 5 ш., М.Токар - 3 ш., Ф.Ментух - 5 ш., І.Корчевоцький - 4 ш., С.Гуда - 5 ш., інх. А.Ярина - 2 ш., А.Москаль - 5 ш., І.Мандзюк - 2 ш.

Під час Свят-Вечері в шт.В.Модайноського і В.Іла в м.Рочдейлі, за ініціативою п.Купича, присутні зложили - 8 ф. 17 ш.

Під час спільної Свят-Вечері в Тодморден, за ініціативою М.Навгородного, присутні зложили - 2 ф.18 ш.8 п.

На хрестинах в П-ва ГРИПЬКОВИХ в м. Олдгам, за ініціативою п.Харковців зложили: По І ф. - А.Харковців, А.Вальчанська, В.Вальчанський, І.Чековський. М.Вальчасноська - 10 ш. Ф.Соколовська - 5 ш., Г.Соколовський - 5 ш., І.Фіголь - 4 ш. 6 п., О.Вахмач - 4 ш., Павелко - 2 ш.6 п., С.Гриньків - 2 ш. А Гриньків - 2 ш.

З нагоди Різдва Христового в гостелі РІЗБІ 6.Лестру на фонд УПА зібрано - 7 ф. 3 ш.4 і пів пенса.

При ліквідації гостелю в Торней 6. Петербург, В-дія ОБВУ зложив на фонд УПА - І ф.

НА ФОНД АБН ЗАСЖИЛИ:

З нагоди Різдва Христового ініціативний гурток в мм. АШТОН-Ю-ЛІН і ДАКЕНФІЛДІ /Чешпіре/ перейшов з колядою і зібрав на фонд АБН - 4 ф.2 ш. Жертвували: По ІО ш. - І.Горбач, В.Костюк. А.Юзова - 6 ш. По 5 ш. - О.Шляхетко, І.Малеґус, Д.Семчак, В.Левицький, В.Олексевич, П.Савків, І.Кокотайло, М.Андрійчук. Я.Гузан - 4 ш., М.Семчук - 3 ш., І.Мокляк - 2 ш.6 п., Д.Кукура - 2 ш.6 п., Д.Шмід - 2 ш., М.Вікарчук - 2 ш.

Під час свят Різдва Христового в гостелі РІЗБІ 6.Лестру на фонд АБН зібрано - 4 ф.3 ш.4 і пів пенса.

Пан Цимбалістий /Стокпорт, Чешпіре/ - ІО ш.

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦІМ - ЩИРА ПОДЯКА.

СОЦІАЛІЗМ - ЦЕ МОСКОВСЬКИЙ ЗАСІБ УТРИМАТИ "ЄДИНУ НЕДЕЛІМУ" МОСКОВСЬКУ ІМПЕРІЮ. БЕЗ ЦЬОГО ЗАСОБУ ВОНА БУЛА Б РОЗПАДАЄСЯ НА НАЦІОНАЛЬНІ ДЕРЖАВИ ЩЕ В 1917 РОЦІ.

